

Dögölj meg időben!

Vajkai Miklós

NAP KIADÓ

VAJKAI MIKLÓS

DÖGÖLJ MEG IDŐBEN!

VAJKAI MIKLÓS

DÖGÖLJ MEG
IDŐBEN!

NAP KIADÓ
DUNASZERDAHELY
2003

*A kötet megjelenését
a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma
támogatta*

© Vajkai Miklós, 2003
ISBN 80-89032-34-6

I.

1.

Ezek a reggelek. Csakis ezek. A hó visszfénye elborítja a szobát, amikorra K. Steinglin felébred. Nem: nem is az ő ébredése ez! Az ébredése rég elhagyta őt. Itt. Korra és nemre való tekintettel! Az Erő Napján! E nap hetedik órájában. A hanyatló Tél nappalán. A kétszoba-konyhás, verandás keresztház falai hűvösek, idegenek.

Levetve éjjeli öltözetét K. Steinglin vastag cérnainget vesz magára. A testét valaha sűrű szőrzet borította. Eltakarta az anyajegyeket és a pigmentfoltokat. Enyhén csapott vállaiban, mérsékelten renyhe izmaiban pedig az Élet lappangott. Ugrásra készen – az Élet!

Napellenzős sapkájában, terepszínű ruhájában, terepszínű szívével és tudatával, született bölcsességével K. Steinglin. Lábán rendszerint műbőrből készült, fekete vagy sötétbarna egészcipő vagy fűzőtlen félcipő. Zoknija szürke. Az egész ember, csavarodott gerincvonalával, görbedt törzsével, kerek ábrázatával – hinnénk, hogy megóvatott a testi kísértésektől. Csakhogy a Tenger... A Tenger igazsága más...

Magassága nem lehet több százhatvanöt centiméternél. A haja ritkulóban. Apró, haloványiszürke szempár.

Az arca reggelre mindig felpuffad. Kifejezéstelené válik. Múltja néhány alapfogalomra tűz-

hető. Steinglin jelentéktelen porhüvelyében szárnyaszegett szellemiség vesztegel. Ám ezzel rég kiegyezett. Testi hátrányai viszont érzelmi hevületeket váltottak ki belőle.

A homloka alacsony. A haja ritka. Kerek, elnémított ábrázat. Vöröskés, ráncos orr! Füleinek konok hajlatú félholdja! A cimpák az arcához nőttek. A tülekvő, hetyke álla. A tekintetéből sunyi dac árad. És most... itt ez a télutói reggel...

Nyirkosan sipító tűzifa a sparhertben. A különböző nagyságú edényekben zubogó víz. A vénember felpuffadt ábrázatát a tükörlaphoz tolja. Az ő Tükre! A ház nélkülözhetetlen tartozéka. Elszemélytelenedő mivolta az ezüstös síkban. A tükörlap. A didergő falak. Korhadtt padlózat. Bútorok. Mind-mind tanúi voltak annak, hogy a nagyvilág Steinglin fölé kerekedett. És K. Steinglin ezt a folyamatot az engedékenységgel még serkentette is!

Hosszú-hosszú éj szükségeltetne ahhoz, hogy Steinglin agya megpihenjen. A napszakváltás erői csaknem összeroppantják őt. A fény. Az orvul támadó reggel. Nemrég még öntudatlan ellazulásban szunnyadt. Felhúzott térdekkel. Kifordított karokkal. Most meg ez a csalóka hó!

– K. Steinglin!

– Született: 1906-ban!

Most pedig 1968-at jegyzünk.

Előtte, mögötte tükrök. S ahány tükörlap: annyi borzadály! Üresség. Kopár sík. Kopár tudat. Vizsgálni előnytelen megjelenését. „O-hó, Steinglin úr! O-hó!” – megviselt test. A bőre alá kéredzkedő, alattomos és vizenyős zsírréteg. Az egyetlen miccenésre romlani tudó húsa.

Hús! Az emberfeletti mészárszékbe juttatandó húsa! Homorú mellkasa. A laza izmai. Az elkopó szőrzete! Rövid és alakatlan lábszárai. „Púposteve!” – úgy!

Jobb, ha ezt a testet a ruhák mélyrétegei alá kényszeríti.

– Tükör!

A házának nélkülözhetetlen tartozéka.

És csakis az ő képe az ezüstös hullámverésben.

Idő szükségeltetne. Sok-sok megnyugtató pihenés. Kétszáz mozdulat igényeltetik egyetlen borotválkozáshoz. Gondosan levakarni az Idő üledékét!

Nem! Még nem adhatja meg magát.

Még nem adhatja fel ezt az egészet!

Történjen bármi is! Történjen! Itt van például ez a Reggel! És benne K. Steinglin lelki násza-üzekedése! Nem! Még nem adhatja fel! Kínvilága pedig mentsvárként is szolgál! Nem!

Messze-messze az önfeladás zónája. Csak semmi pánik. Semmi sietség. Élmények hordaléka! – itt... Öt-tíz hasonló télutója van még. Erre mérget vehet. Hát, semmi, semminő izgalom, pajtás! Csak lassan. Finoman-komótosan! A türelmetlenség rég felfalta önmagát. Most még fagy szorongatja, igazi Fagy a földeket. Körülötte jámborolni nem óhajtó, fehér vonulat. És majd egy évtized múlva az Általánosság Nagytisztítója hasonlóan üzemel.

Télutó. Hamuszín kupolájával. Hófedte síkjaival. A világegyetemből pedig nincs kilépés. A Tükör. Ezt-azt elárulhatna. A Tükör K. Steinglin vesztegléseiről diadémózhatna! A kivárássairól. A csellengéseiről!

Több mint húszezer napja itt lappang.

Reggelente aztán ide hozza magát. Csakis ehhez a fagyos perszónához. Mintha Steinglinnek beszámolhatnékja lenne. Idejön, s a tűzhely ingerült magánbeszédét hallgatja. Hangok. Itt is. Ott is. Ebben a taplócsöndben. És, persze... Tapasztalatok! Egyhangúan támadó homályfoltok kísértenek. Így volt ez tavaly is! Titkolt küldetésű talányok. Elnehezülések. Olykor fogékonnyá válik az értelem. „K. Steinglin!” – alig érthető megnyilvánulások. Közelebb. A lényeg pázsitjához: egyre közelebb... Az érthetetlennek esszenciája van. Hát, csak közelebb... Lassabban az adott jelenlét. Az Igazság halad így és mérgez. K. Steinglin pedig a mai napon is engedelmeskedik a kihívásoknak Nem tehet mást. Az ébredés utáni órában lelkének ajtajait bezárni. És hűségesen szolgálni.

A szobákban most még a télutó jelenléte kísért. E lézengésben a percek oldhatatlannak tetsző kristályai. „Nincs hang sem jóra, sem rosszra!” – nincs semmi! Csupán a kiválthatatlan fémese íze! – az kereng és töredezik az Általánosság tátikájában. K. Steinglint pedig a vénségesen vén sorsa meg-megemeli, megforgatja-táncoltatja, s a terméketlenség dűnéire hupantja!

1968 gyertyaszentelő napja van. Péntek. Steinglinnek válaszolnia kell a távozó Télnek és az érkező Tavasznak! Csak kíméletesen azzal a ráhatással. Ősi ösztönzés! Házának belterületén a „megújhodást” elősegíteni! Ismerős lét-dallamok. A sparhertben lobogó lángok hangjai. A mosószeres lágy hamissága, könnyed finnyássága, akár a közelgő évszaké!

Fiatalabb korában elvetette ezt az aprólékos szolgálatot. Pókok, csótányok, nyáridőn beköltözött férgek honoltak a szekrények ár-

nyékában. Bogarak kitinvázainak ropogásait hallgathatta napestig. Csakhogy megvénült. És nincs fellebbezés! Egyenletes ütem. Csakis ez! Ez számít! A döccenetlen közelítés. Elfogadni, el: az elmúlhatatlan metronómját...! Kísérni önmagát. A „végítéleti” kiközösítésre! – miközben adósa marad önmagának s a világnak! Régi-régi csecsszopója a mindenségnek. Kisdede! Dajkáltja!

Az egyenletes ütemű sodortatás! – az számít még!

Esztendőkön át építette fel, emeltette a magánlét sáncait-gátjait, el-eltorlaszolva a személyéhez vezető csapásokat. E csűrcsavaros egyediségbe a világ áramlatai csak töredekezve juthattak el. Mennyi-mennyi minden! Mennyi alig tetten érhető, aprólékos munkálkodás, szorgalom, eltökéltség, a jelentéktelennek látszó részletek megoldása! „A romlandó emberi Test fokozott védelme!” A természetes lassúságon túli kiteljesedések! Az ember felszisszenne a magány vezérelte találékonyságra, amelynek kerékkötője és mozgatója a lappangó létezésből eredő félelem. A Test! A gyámoltalan emberi test pedig a magáét követelte! A módzatok. Az egyedüllétre szorított emberekre jellemző benső érlelődés és gyakorlatiasság!

Az önvédelem fortélyai! S eközben csakis a mindenkori jelenben történő, átható rendteremtés számít! Határozott kitartás, következetesség! – ami még az ismerősei számára is alig-alig érthető! A lét homályának csalóka kihívásai. A végtelennek tetsző sík, ahol határvonalakba ütközhetne! Fogadalmak. Zárkaűr. És K. Steinglin rendre kiókumlálja sajátos kibúvóit! Az önközpontúságból eredő függősége. S ebben

a mozdulatlan, nem szűnő csatározásban a közönségesen végzetesnek tetsző ünnepélyesség! „Az ember sem testben, sem lélekben nem érezheti biztonságban önmagát!” – ugyanakkor e bizonytalanság ígéretesebb mindennél!

Az érzékszervek ... – majd „elnyerik” méltó büntetésüket. A próbatételek időszerűtlenné silányulnak. S az engedelmesség útja nem lesz több a nagyon is érthető mártíriumra történő felkészülésnél. A látszólagos kiközösítés majd védelmező és alakító oltalommmá válik.

A valahai küzdőterekre az oldódás sötétje borul.

Ha szerencséje van, öt-tíz esztendő az elkerülhetetlen defenesztrációig! S ez a délelőtt elkíséri őt egy darabon. „Csak lassan. Egészen lassan. A kisvilág egyediségének titokzatosságával!” – s közben mintha semmi, semmi sem történne! És majd megesisik, hogy zihálnia-fújtatnia, vagy a lélegzetét elfojtania kell a köztes lét iránti sodortatásban. Csak-csak elboldogul. S elérkezvén az Idő, megcsordul a Fekete Tavasz! Hát, elfogadta, csakúgy, mint mások, a magánléti koreográfiát. Most aztán nincs felbbezés! Hatvankét év! – eljutni egy-egy szármalmas felismerésig! Készült. Készülődött. De sosem mondta el az imáit. Nagy-nagy bátorság szükségeltetne az egyetlen szóhoz! Helyette a másodlagos jelenléti kényszerből eredő fohászok alatti megnyilvánulások! „Szög. És Zsák!” A test! A testét védelmezte hatvankét esztendőn át! Csakis ez a vizenyős test számított mindig! Az igénytelenségre kárhoztatott gépezet. A kívülmaradottak hitelességével szemlélődni! Érintőleges élmények. Tollászko-dó elnyugvások. Vissza-visszatérő, édeskés és langy béke! Csitulások iszap-szürkéje! Jelzé-

sek. Jelentések. – Bolondos, habókos vénember! Nem volt bátorsága a megismerésre! Elmozdulni az alapállásból. A körülötte sodródók tekintetének kereszttüzebe kerül. „Vajon mi a maradandó?!“ – kételyek, félelmek, összehangtalanságok; az örök-változandó kísérti őt! „És hová-hová ebben a nagy érthetetlenségben-felfoghatatlanságban s ellenőrizhetetlenségben?!“ Hát csak fel, fel azzal a dérverte koponyával! Tovább. Egyre távolabb. Önnön létbárkáját óvó intézkedések! Szótlan, csaknem nyomtalan küzdelmek! A nappal óráinak állhatatlanságát az éji tárgyilagosság sápatag fényei öveznék. Hát, csak lassan. Egészen lassan. Érinteni a tarolhatót.

2.

Egy asszony hozta e falak közé a fordított trapéz alakú, kovácsoltvas keretű Tükröt. Van annak már jó két évtizede! A Ház falai akkortájt szinte észre sem vették az Idő súlyát. A huzatolások. A szellőztetések. A tárulások-nyitódások! Akkortájt még kényszeredett mosoly kísért K. Steinglin cselekedeteit!

Az az asszony pedig a konyha falára függesztette a súlyos alkalmatosságot: az adandóság csálhatatlan óráját!

– Mint minden ember által alkotott mű – mondta akkor Borbíró János felesége –, ez is az alkotójára vall! Én pedig itt vagyok és nem tárok ki a férfiak előtt sem Ajtót, sem Kaput! Az életben, Steinglin úr, az a szép, hogy sehol sem jutunk általa. S ezt önnek, drága Steinglin úr... tudnia kellene! Nincs történés! Csupán átalakulás van ...Mi pedig a változatok változataival számolhatunk...! Itt vagyok. És magammal hoztam a bizonyosságot. És... So-

se feledje el, hogy az érzelmek galambjairól mindig az értelem ragadozói gondoskodnak! – Csodásan kicsengő, tiszta asszonyi hang! K. Steinglin tévesen az asszony „intellektuális vénájára” gyanakodott! Éva pedig megmerítette tekintetét a férfiban. Mert Steinglin úr akkor még igazi férfi volt. Ereje teljében lévő hím! Az asszony pedig asszony! A mindenkori örökelő! Zizzenő selymekbe burkolt nőtény! A felsőtestére mindig ezeket a hatásos bugyolmányokat pakolta! A szoknyácskája inkább csak jelképes! A hajlékony, törékeny alkata! A rövidre vágott haja! A zizzenő selymek! Az érkezései és távozásai! A lopott félórácskák!

Steinglin sosem göngyölte le róla a többvégnyi selymet. Ám mindig vágyakozva várta Éva asszony érkezését!

S az asszony nap nap után megérkezett. Berperdült e falak közé. Mosott. Főzött. Takarítása pedig – K. Steinglin szerint – asszonyi jellegűnek bizonyult. „Egyszerű, férjezett asszony!” – tán egy évtizeddel volt fiatalabb a férfitől. Jött. Érkezett. Nyihogott. Cincogott. Steinglin talányos mosollyal kísérte a szorgoskodását. A férfi : igazi férfiú még! – akit a magánélet elfogadható fénye vett körül.

Az asszony pedig:

– Minden hiány és minden tartalom megváltja önmagát! Ezt önnek tudnia kell! Még ha vétkeznénk is! De mi nem! Nem!

Az együttlétük abban merült ki, hogy egy-egy fertályórán át egymást ösztönözték.

Háromesztendőnyi idő! – majd elérkezett az utolsó kitárulkozás pillanata is, amikor az asszony így szólt:

– Az uram... Az uramat ön nem ismeri, Steinglin úr! Az uram önt előbb-utóbb megöli! Erre

mérget vehet! Fél méternél is hosszabb törei vannak! Képzelteri...! És nyilván megöli önt! Igen, igen...! Végez önnel! Szegény uram... azt hiszi, hogy mi ketten: dig-dig!

Akkor. Régen. Jó két évtizeddel ezelőtt.

K. Steinglint kérkedő büszkeség kerítette a hatalmába: felvillanyozódott.

– Az az ő dolga, hogy miben hisz és miben kétkezik! – mondta.

– Az én dolgom... – mondta Borbíró Éva –, az én dolgom pedig az, hogy egy-egy jóra való embert az életút egy szakaszán elkísérjek... Mi ketten, Steinglin úr, tudjuk az igazságot, még ha véresen unalmas is!

Látszatra könnyelmű volt. Könnyelmű. Könnyed. Kiismerhetetlenül természetes...

– Nem fél?! – kérdezte.

– Nem... válaszolta K. Steinglin.

– Hát, igaz is! – mondta az asszony. – Én most elmegyek! És többé nem látogatom meg. Sose takarja le azt, amit felismerésnek nevezzünk! Hát... megyek... Ennek a Háznak meg egyszerűen nem állnak jól a „szemei”! Valaki még kiszurkálja őket!

Éva! Steinglin úr Évája lehetett volna! Az a nőstény olyan erőket szabadított fel benne, amelyekről addig nem volt tudomása! Az az asszony elhagyta őt. Történet! Történet volt ez már a javából! Igazi történet a sajátos hangulatával, egyedi visszavonhatatlanságával! Tűkör. Konyha. Néhai selymek hóbertja. Felötlött benne egy történet, amit még 1921-ben hallott Matuzsálem Józseftől. Ama történet vénemberre – mindenkitől elhagyatva – összetörte a lakberendezést, majd fölfeküdt a konyhaasztalra, s a kezeit összekulcsolva kimondta a végső Áment!

Nem! Steinglin még nem tart itt! Sem most, sem akkor, midőn az a boszorkány elhagyta! A defenesztráció!

Két nappal Borbíróné távozása után Ardesz úrral egy hatalmas autóvázat emeltek fel a teherautó kocsijára! Az ám! Akkor nagyobb pusztításra lett volna képes, mint Matuzsálem József ismerőse! „Csakis egyetlen történetünk van, pajti! Igazi történet... a sajátos esszenciájával... Egyedi sekélységével és statikájával! A vérpadig tartó út története!” Az a finom kis boszorkány tudta ezt! Éva! Az ő Évája lehetett volna! Az a ragadozó reá testálta az árnyait! A természetéből áramló, egyetlen üzenetet! Éva közelsége, Éva valósága, a szentséges tárgyilagossága szükségeltetett volna! A pajkosnak értelmezett szólamait hallgathatta volna!

Sosem feledhette el a azt a boszorkányt!

Történet. Amely által alig tetten érhető változás állt be K. Steinglin lelkivilágában!

Az az asszony tudta az egyetlen, kimondhatatlanul lényeges igazságot. Huss! Szárnyalt új végzetek felé. Steinglin pedig itt maradt.

Az a finom bőr szükségeltetett volna. Az illos lyuk. A zizzenő selymek muzsikája.

Ez a glóriás céda többet ért minden jövődő ígéretnél! A saját lyukán át látta és fogadta el a világ lényegét és mind-mind az elrendeződéseket. „Bújj, bújj, zöld ág!” – hát csak bújócskázunk! Egyik lyukból a másikba! Még ha koppanós is! Mindannyian elégtételhez jutunk. A tegnap még zamatos, tyúkhúsleves illatú, emlékezetesen gyönyörűséges vagina meguntván a gyöngyözéseit: tüllként a semmibe porlik! Matuzsálem József ismerőse tudta az igazságot! Nem! Nem az átfestett ajak! A sarokba hajított ruhadarab!

A világmindenség folyukába kell pillantanunk: elfogadható Tükörbe, miközben ősi jellegű port fogad be a földkéreg! Emberi csontok. Dögtereken át duhogó lábak. Nappal. És homály!

Az a ribanc tudta az igazságot! Nem riadozva az egyetlen elfogadható lyukkal szemezett, mondván: „Fénynek kell itt lennie, ha erre ólálkodom!”

Semmi! Semmi ésszerűtlenség! Az uráról beszélt. Alighanem a párizsi vonaton is Borbíró Jánosról vartyogott. Az ura. Az ura! Nagy idők minta-pinája volt az a nő! Az uráról nótifikált. S a vonat. Fütty. És zengedelem. Az önlázító ragadozó pedig még mindig az urát éltette! Párizsba vezető út... Az a minőségi kurtizán szűkségeltetett volna: „Röviden írok önnek! Drága Steinglin úr, röviden! Hiszen önt mindig is szerettem! És most szeretném Steinglin úrral tudatni, hogy a Moulin Rouge-on a gesztenyefákon ekkora levelek nőnek! Kérem, mindhalálig őrizzen meg jó emlékezetében!” – a levél... S a borítékban – valóban – egy gesztenyefalevél! Menekülő zöldjében Párizs városa. A város! A zörgő-pörgő, csattogó-kattogó, sípoló-fagotkozó örök ünnepély! Dudáló-dőlő gyárkémények füstjére akaszzkodó, vacogón telelő szárnyasokkal! Sípoló tüdejű, kozmókos kültelkek. Szellemi rongyokba gubózók tűnékeny ábrázata! Bábeli zűrzavar. Hol a Borbírónééhez hasonló, önjelölt sorsok várják a kor által diktált anonim vértanúságot! Közelségben a világ anyagi, érzelmi, értelmi és szellemi lappangó üzenetei! Lassan. Egészen lassan. Körbe-körbe. Mindig csak körbe-körbe! Jelzések. Jelentések. Bátorság: a megismerésre! Az a nő... Végül is elhordta magát az az asszony. Nem ma-

rad nyomunkban csupán egy maréknyi ónszürke por, kiáltó rétegződés a föld kérgén! Hát, fel a fejfel, vén számár, fel azzal a hiábalónak tetsző koponyával mindaddig, amíg az örök-kabátod leterítheted! Elhintett igazságok... A közelgő Tavasz hadteste elragad Steinglinből valamit. És K. Steinglin majd önvédő gúnnyal mosolyog. Hát csak fel, fel azzal a palérozatlan koponyával! Reggel. Kihűlő ujjak, kézfejek, tenyerek nesztelen fohásza! Az az asszony... tökéletes bizonyosság volt közelségre és távolságra! Az a távoli jelen felkínált Steinglinnek valamit. Túl a látszólagos fejleményeken... Az élő Igézeten túl... Egy távlatot... Amit felismernie akkor nem adatott meg! Az az asszony... berkeken-burkokon át elhozta hozzá az egyetlen érdemleges fölismerésből származó üzenetet. Aztán huss! Vitte a vizelőjét. Steinglin pedig itt maradt.

Hát csak gyerünk. Mozduljunk. Ezzel a reggellel. Visszafogottan. Óvatosan. A hó visszfénye – hadd feszegesse a hajlék belterületét. Az az egyetlen. Az a folyuk... – mert volt egy másik ember... Igazi aggastyán... – hallotta Matuzsálem Józseftől. Aki a képeslapban megpillantott egy női ábrázatot. Azt a képet az asztallapra helyezte. Majd az éjjeliszekrényre. Később megint máshová. „A selyma!” – K. Steinglin tudatában mind rövidebb időközökben tűnt fel. Régi-régi, nagy rössel érkező évszakok! És minden tette, minden mozdulata és lemondása egy másféle jelenséget visszhangzott. „Történet...” – zárt ajkak szükségeltetnek. Éberén figyelő szemek. Üde tudat. Következetes haladás. Az elkerülhetetlennek tetsző, megnyugvást ígérő örök-nászig! A Télutó közelsége, sötétsége, embermelege. Az évszak bensőséges rendíthet-

lensége! A sorsával különbékét kötött aggasztóanidő lelki-polcán K. Steinglin helyváltoztatásai.

Nem a nyálzó-gyöngyöző, angyalian bélelt, meleg lik után vágyódott; nem a szétvetett lábak V alakja, a rugalmasan hullámszó asszonyi test hője ajzotta Steinglint! Dig-dig! Az a minőségi kurtizán... K. Steinglin életével művelt csodákat! És most aztán nincs megtorpanás! „Takaros otthonka!” – mondta valaha Borbíró Éva. Ő hozta a pitvarban lévő asztalkát is. Először a félmázsás falitükröt. Majd kisvártatva az asztalt. K. Steinglin hajlékába lépett. Figyelmeztetésként reá hagyományozta a testamentumát. És most... most aztán nincs fellebbezés! Tárgyak csordája e télidőben. Izgó-mozgó alkalmatosságok. Odakinn pedig a Télutó! Az a régi-régi találkozás... Az az asszony... Az adott, tárandó Kapu! Dig-dig! Vérezhetsz, eja-kuálhatsz, üzemelhetsz! A világegyetem egyetlen cseppjét majd felszippantja az Ismeretlen! Körbe-körbe. Mindig csak körbe-körbe! Egyetlen, végtelen futam adatik meg mindannyiunknak: és nincs kiszállás! Születő, derűs lelkületű tárgyakon, önnön entrópiájukat rejteni nem tudó alkalmatosságokon át vezető út! Jaj neked, K. Steinglin! Jaj! És harmadszor is jaj! Mert Tükröz ez a javából! Letagadhatatlan valóság és megmásíthatatlan jelkép: asztal és tükröz E tárgyak körletéből az egyetlen folyók felé kell fordulni. Az a Lyuk megtorpanásra, gondolkozásra, vallomásra készítet. Ajtó. Kapuk. Át, át a tárgyak invázióján! A különböző nemű és tulajdonságú határvonalakon átlábalni! Az az egyetlen Lyuk turpisan bölcs kívülállóként elfogadja az adandót. S te, vén számár... Mit is tehetnél... A vélt felismeréssel... Abban a

változhatatlan és tagadhatatlan Lyukban reménykedve a légáramlatra, égtájak viharaira bízod magadat! Távolságokat összekötő, izzó csapásokra!

Nincs megállapodottság! Itt hagyjuk magánidőnk rejtjelezett üzeneteit! Steinglin hajlékába az esztendők folyamán mind több idegen Tárgy került. A távozók. Már-már bocsánatkérő némasággal reá hagyományoztak egy-egy alkalmatosságot. Volt, aki egy nagyváros dom-borműves térképét hagyta itt. Egy másik csi-szolt üvegből készült virágcsokrot. És több mint két évtizede a kertre néző szobában egykétajtós szekrény van... „Mint valami emlékmű!” – Steinglin pedig zarándokol az emlékekhez vezető úton. Na, és van itt valami Bor-bíró Jánostól is:

– Én most elmegyek... – mondta. – Ha röpké ideig is: ám szomszédok voltunk... Hát, most elmegyek...

Amíg itt volt, Steinglin úr szinte észre sem vette őt. A túlméretezett koponyáját. A kancsító, világosszürke szemeit. A széles és erős vállait. A képzeletet felülmúló, hosszú-hosszú ujjait. Az ormóttan bakancsát... A reccsenő, bárdolatlan hangját. Ám... ahogyan távolodott... az alkonyati időpontban... vállára vetett tarisznyájával...

Abba a hangtalan távozásban egy teljes emberélet foglaltatott. Az az ember... Mindig mindet úgy tett és úgy fejezett ki, ahogyan mások elvárták tőle. Csakhogy az efféle módszerességért is benyújtatik a számla! Hát, csak gyérünk... az érthetetlen ígéretek lapályain át az egyetlen elfogadható huppanásig!

E télutói reggel is megköti a maga sajátos megalkuvásait. A helyiségek tárgyai-eszközei

az egyetlen Elfogadható felé fordulva kívárnak. Steinglin úr pedig elébük áll: a jelene kihívásával élteti őket.

Borbíroné távozása után – már-már az önkívület határán – kémlelőket vágott a ház falaiba. Steinglint később éppen ezek a kémlelők nyugtalanították. Az a kísérteties érzés, hogy a pici rések és ablakocskák üvegtábláira figyelő tekintetek tapadnak! Az egyik karácsonyon, úgy éjfél tájt kiszaporázott az udvarra. S a kert felőli oldalon egy hordó tetején álló kúvaszpulira lelt. A vénember egyetlen jól irányított ütéssel a másvilágra küldte őt. Majd zsákba kötve havat rakott fölébe. A hó homályába süllyedő, lassan-lassan távolodó szőrmók mintha Borbíró Éva anyaggá váló, elnémított üzenete lett volna.

– Ismerni önmagunkat... – mondta egykor az asszony. – Az uram például sosem juthat el odáig, hogy megismerje önmagát... Így mindig ugyanaz a kabát, ugyanaz a lelki fazon...

– Sem így, sem úgy nem az igazi... – így K. Steinglin.

E mondatokra még emlékezett. Régi-régi idők. Régi sírok. Nem tudni, vannak-e még aratájt virágok.

Az emlékezet asztallapjára helyezni egy képet. „Éva!” Aztán az emlékezet polcára helyezni ugyanazt a fotográfiát. Majd megint máshová.

A Borbíró-porta tőszomszédságában még állt a szülei által emeltetett ősi ház, amelyben kocsmá és szálloda működött évtizedeken át.

K. Steinglin eladta azt a házat s a telkének egyharmadát. Drága ruhát vásárolt. Pressvár városában Évának megfelelő ajándék után kezdett kutatni. Ajándék... – ami egyben utalt vol-

na a kapcsolatukra, ugyanakkor mindkettejük személyiségének is kifejezője lehetett volna...

Tél volt akkor is. A nagyváros utcáin nyirkos hóréteg. Steinglin úr pedig üzletet üzlet után hagyott el. E szorgoskodása közepette egy kijelentésre figyelt fel: „Az életért élni!” – leplezetlenül elmosolyodott. Az az asszony, aki után Párizs városába vágyódott, sem az életet, sem az elmúlást nem lihegte körül. Megidéztek őt. Így aztán a világ színpadára lépett. És kezdettől fogva áttekinthető és ismerős volt számára az adott terep. Éva! Nem egyetlen, adott helyen: Steinglin úr Évája mindenütt jelen van! Új ruha. Megújhodott külcsín! A város! Álomszerű nesztelenséggel kibontakozó jelenetek. Az ismétlődő havazásban – a Gúnyárd folyó partján –, a kertvendéglő egyetlen asztalán a hóval telt söröskorsóból Éva lelki közelsége figyelmeztette őt. Valahogy így. Így jutott át élete első tűfokán. Közelebb. Az elfogadhatóhoz. Ettől számítva arra kellett ügyelnie, hogy a kettejük szövetségét ne bontsa fel. A hűséggel pedig ne dicsekedjünk! Sem az emberi kitartással. Az éjjeliedénynek határozottan jellemzőbb küldetése van! Az éjjeli-, készenléti edénynek, amelynek tartalmát K. Steinglin a kertet határoló kerítésre lötytyinti. „Halált, halált a Zsarnokra!” – rikoltja ilyenkor. „Halált a Nagy Miskárolóra! A változatok változandóinak kiókumlálójára...” A kübli! S annak realitása!

Valahol... És valaha majd egyetlen megmaradt szemcséből újrateremthető lesz az a többlettapasztalat, akit Borbíró Évának hívtak egykor! Azt az asszonyt igazán szerette.

És egykor majd egyetlen porszemcséből, vagy annak molekulájából újrateremthető lesz

az az udvar, ahol azt a bizonyos teremtest először megpillantotta.

A meg-megpihenő Emlékezet! – amely aztán idővel ismételten transzformálható. Az az aszszony az örökkévalóság edzettebb vándora volt már! Engedelmeskedve a kihívásnak: ismételten e világra küzdötte magát. S ahogyan körülkémlelt, gyanakvás töltötte el. A táj. Ez a teljesség. Egyszerre tűnt fel nagyon-nagyon idegennek, ugyanakkor bizonyos fokig ismerősnek. Érkezett. Mert megint érkeznie kellett. És amíg erejéből tellett, járta a módosult útvesztőket. Időnként új tapasztalatok szegődtek mellé. Máskor pedig ő adott le valamicskét korábbi minőségeiből.

Csakis a távoli Borbíró Éva számított már! Steinglin pedig itt.

A ház! A kémlelők. A töményülő belterületek. A berendezéseket a kora délelőtti órákban a dagály hullámai betakarják.

A tárgyak, a különböző személyekre emlékeztető eszközök, akárcsak a kínai agyaghad-sereg katonái, az Elmúlhatatlan felé fordulnak. És te, K. Steinglin, te vén kutya! – az örökkévalóságban csupán a csecsszopók magánidejét éled! Ellenben az Örök-Értelem, amely Borbíró Évát vezérelte, jóval régibb keletű!

A minap ugyancsak a küblivel bajlódott, amikor arra neszelt fel, hogy figyelik. A gerincvonalán áram futott végig. Félénk, puhány vénség! – aki csak temeti, mígnem minden időkre eltemeti magát! Steinglin magánya! Steinglin lelki kiszolgáltatottsága! Igazából még szerencsésnek is mondhatta volna magát. Ha omladozott is: a testi gyötrelmek még elkerülték! S társakra-ismerősökre sem panaszkodhatott. Jöttek. Elfogadták őt. K.

Steinglinnek gyakran a védekezőállást kellett választania a tolakodók miatt! Ám mit tagadnánk: a világ dolgai mindinkább ellene szegültek! Az az asszony! Hajdan azzal az asszonnyal szívesen elbeszélgetett. Éva kijelentéseinek sem voltak üledékei. Régi-régi idők!

Steinglin kezében az éjjeli-, készenléti edény. Az ütött-kopott cinkküblit a pajta árnyékába helyezte. Az aggastyán Pipili! A fehércigány Pipili látogatta őt meg! Egy régi, nagyon régi ember! Aki valaha az egyedi könnyedségével-de-rűjével Steinglin lelki testvérévé vált. S akit K. Steinglin sok-sok esztendőn át csupán az El-múlthatatlan tükröződésében pillanthatott meg!

Aztán romos korára Pipilinek nem maradt más hátra, mint lelki szemeivel végigpásztázni azt a Síkot, hol szétszórt emberi csontok, dőlt épületek halmai magasodtak.

– Látja ezeket a kezeket?! – kérdezte Steinglintől. – Egykor ezek a kezek oly sötétek voltak, hogy a dió megpattant tőlük...! Dolgos, fekete kezek... Az én jóságos kezeim, Steinglin úr! Hová, hová tűnt az a régi égő sötétség a kezeim burkolatáról! Az idő elvitte mind, el az élet örömeit! Házakat, hatalmas kastélyokat, toronyokat, egész utcasorokat emeltünk Európa államaiban! Hogy azután a tehetetlen vénségem idején szembesüljek azzal a gondolattal, hogy mind-mind porba hullik és elenyészik, amit az emberfia kiteljesít! Kiáltó törmelékek-ké váltak a városok... zokogó, tehetetlen romhalmazzá az egykori kvartélyok! De hát... Magam sem tudom, hogy miért önnek mondom mindezt! Ifjabb nálam! S a lelke mélyén még nyitva egy kicsi, kis kapu... És ön... ön még reménykedhet, Steinglin úr! És az is lehet, hogy ez a reménykedése jogos... Más élet volt az öné,

uram... És más az ön útja is... Az enyém... semmivé... elhitványodott értelmetlenséggé vált... Pedig kiváló emberek vettek körül: nagyszerű mesterek! És nagy-nagy házakat építettünk! Hatalmas kastélyokat! Pompázatos székesegyházakat emeltünk! S amíg dolgoztam, nem ocsúdtam, hogy kétkezi teendőimet a mindenkori vallás szintjére emeltem... Így történt ez, Steinglin úr... A tudományomból oktondi módon vallást teremtettem... Most aztán elnyertem a méltó büntetésemet.

– Az élet csak csimpaszkodik-okoskodik, de a sors hidegvérrel közbeszól, és elviszi, elragadja mindazt, amiben reménykedtünk... – válaszolta akkor K. Steinglin.

Harmincöt esztendő volt Pipili, midőn Braunsweighből a kőművestársaival hazatérve a szép kocsmárosné óhajára felépítették Steinglin úr kétszoba-konyhás, verandás keresztházát! A huszadik század huszonegyedik esztendejét jegyeztük akkor. A nyárutói napok mélysárga nesztelenséggel követték egymást. S a nagyvilág, akárcsak az akkor tizenöt éves K. Steinglin, mintha álmodta volna önmagát!

Tárgyak. Tárgyak árny-barrikádjain át vezető út a végsőnek hitt elcsitulásig. Most majd napjainak egyhangúságával bosszantja a kihívásokat.

Az évszám ebben az időtlenségben alig-alig érthető. 1968 – mint a sivatag egyetlen homokszemcséje! Az Időmalom pedig csakúgy, mint mindig: most is a változat változatait teremti újra! Épülő, majd romjaira hulló változatokat! Romok. Elszórt romok, amelyeknek anyagából ismételten felépül a feledhető. Akárcsak az a lét-játszma, amit K. Steinglin életének nevezünk. „A kiközösítés!” – olykor roman-

tikus felszínességgel gondolt arra az eljövendő időpontra. Az ember. Az ember az Időmalom kicsi markolatából ki-kikandikál. A világ dolgai eközben önmagukat oldják fel. Az örök-kiteljesendő pedig a bűvópatak szaporaságával és szorgalmával siet! 1968! És benne: a halódó évszak! A gyertyaszentelő délelőtti időpontja!

A pajta. A kübli! A kerítésen túli, hórétgegből előbukkanó sötétlő barázdák. Steinglin úr pedig délidőben meghallgatja a rádióhíreket. Vajon a nagyvárosi állatkert mackója röpke télutót ígérve a barlangja előtt marad-e!?

Egy alkalommal Éva valamit mondhatott a kübliről. Nem neheztelő kijelentés volt az. Sem pedig gunyoros. Szavak szabad ígérkezése inkább. Hát, igen! Steinglin negyvenkét esztendő volt akkor. A magányérzete pedig éretlen és izgága! A vágyai csapongók s eszelősek! Jószerint csak csörtetett az élet berkeiben-bozótosaiban. Ám a kétszoba-konyhás, verandás háza már felújítva és korszerűsítve! Fürdőszoba. Emberre méretezett fürdőkád. Hideg-meleget víz! Öblítéses illemhely. A fürdőszoba pedig szépen elrendezve. Egy jókora függőszekrényben a tisztálkodáshoz s mosáshoz szükséges holmik.

De az a kübli! Mégiscsak az ő küblije volt. A konyha mosdótála közelében helyezte el. Az ő küblije. Életének velejárója s jelképe! Régi sors-társai voltak egymásnak. És mindketten túljutottak a háborús évek viszontagságain. Éva nyilván Steinglin jellemére tapintott. Asszony! Igazi, csalhatatlan nőstényi lélekkel!

Steinglin pedig vén számárrá silányult azóta. S majd egyre szikkadtabbá, mind nyomorultabbá válik. A testét reuma gyötri. Estére a

bokái megdagadnak. Az erei elveszítik a rugalmasságukat. A tarkóján szaporán duhogó ütőér! Időnként csupán kinkeservvel tud vizelni!

– K. Steinglin!

– A menekülő ember önámításával a magasabbrendűséggel szemez. Mondván: „Lyuknak kell itt lennie, ha már erre ólálkodom!”

Megöregedett. És mintha mindig, minden egyes pillanatban válaszolnia kellett volna ostoba, talán fel sem tett kérdésekre! Egyhangú feszélyezettség kísérte napjait

3.

Mintha angyalszárnyakon jutott volna át arra a portára, amelyet Borbíró János vásárolt.

Az előudvart éles árnyak borították. A házfalak tövében csitíthatatlan nyirok. Moha verte szegélyek. A mozdulatlan ég hűvösében a háború utáni örök-húsvét hangulata lebegett. Az eltulajdonító elszíneződésekben a nagyvilág intimitása! Megtorpanásra ösztökélő, negatív tulajdonságú csönd! Olyan megállapodottság, amely egyetlen percig tart csupán, de igazán sosem oldódhat fel tökéletesen! „Alapvonalai időpont!” Parányi, sarjadó világok! Közelségek. Növények, kicsi létközpontok öntisztító némasága. Az ég fagya száműzte a madarakat. Ez a távoli délelőtt, amelynek súlyos közelségét s tartalmát nem érthette: megmaradt a férfi életében. Az az ígésző pillanat mintha Steinglint szólította volna. „A lecke feladatik!” A férfi. Kezében szorongatva napellenzős sapkáját, megtorpanva kivárt egy pillanatig. „A lecke!”

Valaha sokan, nagyon sokan sűrögtek-forongtak K. Steinglin körül. Emberek! Ki így, ki

úgy cselekedve. Volt, aki a lelki jellegű Megúj-hodást, egy másik a Testi Erőnlétet igenelte. Akadtak, kik az Érzelmek buktatóin át akarták az élet lényegét megközelíteni. És megint mások: az Értelem rögös és rideg útját választók! És emberek, akik az Önvédelmet hangsúlyozták, s közben csendesded csatározásaikat vívogatták! És sokan-sokan: a Szerencse táltosára bízták magukat, félelmet tagadva vágattak a jótékony örületek mezején! Sürgő-forgó létigenlések! Szaporázók. Bizakodók. Küzdők. Játszók! Remélők. Rettegők.

És: „Jaj neked!” – már húzhatták is magukra a törvényszerűségek takaróját!

– Az Ige pedig mi magunk vagyunk! – mondta jóval később a selyma. – És ott silbakolunk a mindenkori sötétség krátere felett; míg nem feltöltődve a kivárásunkkal így szólhatnánk: „Hoooóóó! Miféle igrum-burgum ez itt!? Ne feledje, Steinglin úr, minden mélység foglalatában ott a vakítóan gyönyörűséges izzás! – régi jó tapasztalatokkal aládúcolt lelke volt annak az asszonynak! Így aztán nem érdekelték őt az átmenetiségek! Az élet mindenkori magvai pedig hullottak-szóródtak – időnként – a terméketlen, rég kiégett síkokra is!

És Steinglin számára nem maradt több, mint a kiégett földkéreg pora: szürke-szürke áldása a mindenkorinak! Szürke fazonba bújtatott, hátrányos alkata: fűzötlen félcipőinek magányt harsogó kopogása... A világra támadó, bensőséges visszhangjai! Nem volt benne több, mint feszélyezettségének különböző fokozatai és változatai! S a néma fohása: a mindenkori Ámen oázisával!

Magányos, titkolt, útjai! A félelmes féltudata! A köztes lét bizonytalanságának visszhang-

talanságával lódulni ismeretlen és bérrendő szerelmek után! A lódulásai: Pressvárra, Örvösgúnyárdra, Tonkra...! A távlatok maró visszfénye érte Steinglint! Nagyvárosi villamosok zaja! Utcai lámpák fénykalapja. Idegen örvénylések. Reá dőlő kirakatok hűvös üressége. Külvárosi nyirok. És folt hátán folt: a ringyrongy lelki jelenben. Dig-dig! Részletek!

Egy életút értelmetlenül meddő ívelései! Dig-dig! A hétköznapiak egymást kizáró törmelékei! S a széthulló, elemeire bomló örök-anyag kavardulása a síkok felett! A Logosz távolságtartó strázsálása...! A megcélózhatatlan virradatok homálya és az üresség változatos fegyvernemei!

Bécs belvárosában egy festékbe mártott lánytól aztán valamiféle betegséget kapott.

Lépcsők. Gondosan faragott kőlépcsők. Emeleteken át kísértő köörvény! Ragacsos fénypászmák. Majd a doki fellengzős hangja: „Semmitől sem kell tartania! Steinglin úr, ezt a füttyit most felújítjuk és megint olyan lesz, mint a filmekben! – dig-dig! K. Steinglin ekkor huszonhat esztendő volt. Szürke, önmagát sem értő fazon. Öltöny. Nagykabát. Sál. Napellenzős sapka. Sodortatások. Az orvos közelében pedig egy harminc körüli, nagy keblű apáca. „Oltári nő! Nekem elhiheti!” – mondta az orvos. Pattanni kész, sötét szempár! Amáta nővér hűvös nyugalma-kiegyensúlyozottsága értelmi érettségről árulkodott, s az értelem mindig a kíváncsiság forrásán nyugszik. Ha meggyógyul, megagyagolja Amáta nővért, mondta Steinglin az orvosnak. Az orvos törékeny mosolyát, az apáca cipőinek neszét, régi szívek dobbanását: mindent elnyelt a falánk idő.

1945 tavasza! A fészkek mélyén siporgó szárnyasok! Az elárult, fagyos évszak! Kopott hűvösség! Az udvar nyirka! Borbíróék udvarára toppanva már csak az árnyai maradtak meg a letűnt éveknek!

Először a férfit pillantotta meg. Talán csak a fél válla látszott ki a hosszú-hosszú, megviselt parasztház gangja mögül. Aztán az asszony tűnt fel. S amint közeledett, mintha a föld kérgét sem érintette volna!

A háború itthagyt a szikkadó fekélyeit.

A nyár a posvány és a bomlás édeskésen fojtó szagával telítődött. Az erdei tisztások fölött ragadozó madarak köröztek nyughatatlanul. Az odvak ideje volt. Szűkülő-száradó emberi tudatok ideje! Az „égből hullott” család magánvilágának foglalatán átszűrődött ez az öntörvényű entropia! Borbíró János, egy ekkora mihaszna, fáradhatatlan lassúságával igyekezett válaszolni a kihívó felismerhetetlennek! Az áramlatok-örvénylések időszaka volt ez! És egyszerűen nem lehetett a küszöbnél tovább látni! Akár az alkoholt, majd ez a hiábavalóság is alábbhagy! Addig pedig nem tehet mást az ember, mint óvatoskodva a talpa alá valamicske talajt keres! Az asszony, ez a csicséri, még harmincon inneni személy egy arzenálnyi lelki fegyverrel igyekezett az átmenetiségnek megfelelni!

1945! A kor faláról hulló vakolat. Az emberi szívek falán horpadások-repedések! Szűkülő agyak, homályosuló tekintetek. Néma ajkak. Széthulló szájüregek. És lila... lila és sárga virágai a megilletődésnek és csalódottságnak!

Steinglin úr sok-sok esztendő elmúltával – az általánosság karzatáról – egységesebbnek és

szerkesztettnek látta azt a korszakot. Borbíró Éva pedig még annyi esztendő múltával is igazi jelenségként hatott Steinglin úr emlékezetében. Egy régi, nagyon régi emberi lélek! – aki utolsó, e világi bolyongásaira zaklatott küzdőteret kapott, ahol a próbatételek útvesztőiben elhasználódnia és elbuknia kell! Az a mártíriumra szánt nő meggyőződéssel tudta ezt! De játszott: játszotta a „véresen unalmas” lét-menetet! És alig néhány esztendővel később, amikor életének görbülete más irányba fordult, mindinkább azonosulni akart a neki szánt sorssal.

Tavaszz, nyár! Az alapvonali idő jelene. Az újkori honfoglalás átmenete! A ház kihűlt lelke, csodálkozást tükröző tekintete! Valaha nemzedékek képviselői adták tovább a jövőendő kulcsát. Megérkezni. Időzni. Távozni! Steinglin úr pedig beavatottja volt az efféle ábrázoló játszmának.

Most pedig ez az új megszállás, amely szintűgy közönséges volt, mint a valóság sok-sok megnyilvánulása.

Az asszony vagy harminc vászoninget adott Steinglinnek. A kertszomszéd pedig szabad idejében a Borbíró-portán hajlongott-segítkezett! „Nagy kert. Kétoldalt terebélyes gyümölcsfák. Ing és gyümölcs!” – akár jelképként is szolgálhatott volna ebben a világban. Borbíró úr pedig igazi mestere volt a módszerességnek. Mindig gondosan öltözködött. A nadrágja, az inge, a kabátja tökéletesen tiszta és zárt. A bakancsa kifényesítve. Még akkor is ügyelt a megjelenésére, amikor a kerttel bajlódott. Steinglin úr időnként féltávolból leste őt. Mindkettejüket szinte változatlan fokozatú elszántság éltette. Borbíró Jánost a gondos odafigyelés és komó-

tosság. Igazán nagyszerű kétkeziség. Az odaadása szavatolta teendőjének lényegét. Kockás ing. Világosbarna bársonyöltöny. A kabát és a nadrág gondosan begombolva. Az ing galérja a kabát alá rejtve. Borotvált, meglett férfiábrázat! Elkötelezetlen tekintet. „Ilyen arcra egyszerűen rá kell szolgálni!” – mondta az asszony. „Én pedig le sem veszem róla a tekintetemet!”

Borbíró úr naponta megjelent az udvaron s a kertben. A lélek óraműve ösztönözte őt. Kirtartó munkálkodásával mintha azt akarta volna jelezni, hogy az ő portáján mindig sok a teendő. És valóban. Mintha a teendőivel a világ alig hallható kérdéseire válaszolgatott volna. Pirkadat. Korai ébredés. Napkelte után a tűzhelyen már zubogott az este odakészített víz! Az asztalon szalonna s kenyér, valamint a csupornyi tej! Az asszony egy órával később ébredt. Egy pohárka vizet lötytyintett az ütötköpött lavórba és megmosdott. Az előregedett bolygó nagy küzdői voltak mindketten. A portán csak ritkán tűntek fel idegenek. Idejüket mégsem a kiszolgáltatottság patinája vonta be. Az udvar. A kert. Az ingóságok. Ők ketten azon ügyködtek, hogy éberségben tartsák ezt a területet. Ha Borbíró úr a kertben dolgozott, az asszony kitartóan „védte” az udvar négy-szögöleit! K. Steinglin pedig olyan tulajdonságú lelki szabadságra gyanakodott, amelyek hordozóelemeit nem ismerhette fel! „Az életünk rendre egyetlen küldetésű!” – mondta az asszony. „Bármit teszünk is... mindig és mindig ismétlésekbe bocsátkozunk! Egyetlen útszakasz, Steinglin úr! Újra és újra ugyanaz az útszakasz... s mi nagy-nagy lábalásnak hiszszük!”

„Csak egyetlen tettenérhető percceském van... A többi? Talán ennek az egyetlen megfogható percnak a számtalan változata! De ha már ezt kell újra és megint átélnem: én nem bánom! Csakis a különböző feszültségek, fokozatok és árnyalatok számítanak!” – kivétel nélkül mindannyian a kiközösítőes játszma vértanúi vagyunk! Az öltözet. A könnyű kis cipőcskék koppanásai nem számítanak! A selymek zizzenése. A rövidre vágott, nagyfiús hajviselet. A feszülő homlok selyme. A csókolt ajak meggypirosa! A csontos ujjacskák hője. A dobbanó szív. A hónalj nyirka. Az embermeleg: nem számít! Sem beválthatatlan óhajaink! Kezdetleges évődéseink, tévedéseink, kiúttalanságaink! Először az ingek adománya! Akkortájt Steinglin még ott hajlongott-segítkezett, abban a másik világban szorgoskodott... Borbíró János pedig még túrta K. Steinglin közelségét. „Ajándék!” – mondta a selyma. „Mindaz, amit kapunk vagy adunk, jót és elviselhetlent: emberre jellemző, ideiglenes ajándéknak számít!” Ezt az átmeneti időt kapta. Ezt az éretlen, látszatra semmitmondó átmenetiséget. Ám a soros létváltás előtt igyekezett a látszatra értéktelen feladatnak is megfelelni! S ha a lelket az előérzetekből sejlő kételyek megülték, megpróbálta túlharsogni e kísértéseket.

– Mondja csak... – kérdezte váratlanul a selyma. – Részt vett ön a háborúban?!

– A Hanzánál dolgoztam... – mondta Steinglin úr.

– Hanza?!

– Nagykereskedelmi vállalat, asszonyom! Ezrével-tízezzével vásároltuk fel a haszonállatokat! El sem lehet mondani az egészet! – a harminckilenc esztendő férfi hangja elfátyoloso-

dott. Már ott volt, abban a másik árkádiában, ahol elhajigált konzervdobozok, kerékpár-csengők, mindenféle limlom alatt azonosíthatatlan emberi csontok nyugodtak! A háború kiszipolyozott belőle valamit, ami egy teljes életre elegendő lett volna!

– Tehát megvolt a maga kis háborúja is! – mondta az asszony. – Mennyi-mennyi baj! Az ember azt hinné, sosem lesz vége! Azt hinné, soha! Az emberi élet olykor semmiségnek tetszik. Nyilván: sem ide, sem oda! Valamiképpen megrekedünk az egyetlen pillanat távlatánál! Az embernek mégiscsak becsületesen kellene élnie, és mindig időben megdöglenie! – Még sosem beszélt így! Nyílt közönségességgel! Mint-ha a mindenkori kihívás dagályára válaszolt volna. Szorgoskodott. A teendőivel minduntalan megmérettetett. Ugyanakkor érezte, hogy a végzet pórázon tartja őt. S ha időnként lazít is: előbb-utóbb leszámol vele! Sajátosan rajongott Borbíró Jánosért! „Erről az emberről mindig minden felötlik bennem! Szabad gondolat-társítások. Régi élmények... valahai boldogulásaim! Mindig minden...” Egy-egy alkalommal mégis úgy ült az ölébe, ahogyan az útra készülő fecskék megülik a villanypóznák közé feszített acéldrótokat! „Az élet mindig nagy-nagy vizsga!” – igazából mindannyian a magunk hadurai és csatlósai vagyunk egy személyben! „S a többi, Steinglin úr, a többi... igazából nem számít! Sem az, hogy a koponyánk burkolata alatt mi-féle előérzet vagy gondolat fogant meg, sem pedig az, hogy az általánosság kancsal erői mi-féle meglepetéseket és próbatételeket szánnak nekünk! Születünk. És csak-csak felvesszük a nekünk szánt batyut! És időnként azt sem vesszük észre, hogy a semmivel cihelődünk-

bajlódunk! Csak menni! Mindig egyazon per-
cecskényi távlatú utat bejárni! Újra és újra!” –
a kéz! A keze! A teljes valója! Fel-fellázadt a ké-
szülő ellen. Amelyben majd nem lesz véreng-
zés. Semminő tragikus elem! Sem komikum.
Csupán a világ bugyraiban lakozó, alantas
erők neki szóló inváziója!

– 1945! 1946! 1947! – csaknem három jó éve
volt még! Hogy átlábaljon a lényegtelen dolgok
mezején és szeressen! És valóban! Akadtak
órák, amikor önámítón úgy érezte, hogy meg-
menekülhet a sorsbakótól! Ropta hát tovább a
léttáncait! Végigénekelte azokat a dúdolmá-
nyokat, amelyeket még eldalolnia kellett! És
volt, hogy sietős pillantást vetett a mindenko-
ri Kihívó felé! És időnként egy sebtiben kivite-
lezett magánbeszéd: múltról, félmúltról! Sem-
mitmondó hittevések! Majd: huss! Elsuhanni,
el abba az idegen tartományba, amelyről a nő-
ták szólnak! „Röviden írok önnek, Steinglin
úr...!” – sok volt ez! Jóval több annál, amit
Steinglin megérdemelt volna! Több volt. Mara-
dandóbb. Éva levele a mindenkori kigúnyolá-
sa is volt: igazi célba találás! „Az Örök-Lyuk kö-
zepét találta el!” – egy nő, egy igazi nő, aki az
őszinteségével érzelmi lángokba borította Stein-
glin úr magánvilágát! Jóval később aztán az égi
porta felől Borbíró Jánosnak integethetett a
fehér zsebkendőjével: „Emlékszik még a húsos
palacsintáimra, János?! ” És egy hamuszín
zsebkendővel Steinglin úr felé fordulhatott:
„Sose bánkódjon, Steinglin úr, soha! Minden
úgy jó, ahogyan van! S ha lehet, elő azt a sod-
rófát... és ne sajnálja a nőket!” – az asszony
szerette az életet! Felismerte, elfogadta az élet
közeledését. Szerette teljes valójával! S az élet
is vizsontszerette őt! Betakarta-bebugyolálta:

oltalmazta őt, amíg erre lehetősége volt! Az Élet! A Sors pedig szép küllemet adományozott neki, mint az áldozatra szánt régi halandóknak! A kiközösítés közelsége kellemes kéjérzetet váltott ki benne időnként! A közeledő, az embertől talán nagyobb méretű Árnyék! Csak-csak eljutunk ama „egyperces” utunk végállomására! És majd megérint bennünket az Örök-Nárcisz! Az ajak hamuszínűvé válva kicserepesedik. S a mindenkori elmaradhatatlan Öntetszelgőjének hűvössége-tisztasága, könnyörtelen egyszerűsége, sterilitása nekünk ajándékozza leheletét! „Ipi-apacs! Te vagy a fogó, Borbíró Éva!”

A semmi. És csakis a semmi! Látszatra a semmivel kacérkodott! Kacsingatni. Kacagni! Ágyékközelség! Az ember! Majd bejut ama tartományba. És meglegyinti őt az Angyalhajas idegenség. Régi örömök, sarokba hajított semmiségek: kéjek, futó érzetek zizzenése... Mindent egybevetve sem a földön, sem pedig ama francos „odaáton” nem lehet valami nagy-nagy vígság! Az emberi ösztönök nem csálnak!

Ha választhatott volna, Borbíróné nyilván az e világi sekélyes többletet igenelte volna! Csakhogy most ezt a cseles semmit kellett bebolyongania! Bosszantó, bugyuta sors! Néhány semmitmondó évtized! Önmutogatás. Szolgálattevés. Elhintett magvak. Aztán el...! Az élete csupán egy korai alkonyat! Az isten humorosan mutatványának áldozataként. Menni. Megint csak menni! Ismerős volt ez a huzavona! Lassan. Egészen lassan. Egy másik övezet közelített... – a végkiszállás állomáshelye talán... Abban a másik közegben majd az Ismeretlen reá borítja a selymét! Betakarja-befedi őt. Az egykor kelt reményeit, megvalósulatlan

vágyait, kiteljesíthetetlen feladatait és kisiklásait! S az egykori nő, immár különbékét kötve elnyúlik: „Rendben! Óhajtottad, hát rendben! Minden-minden... Minden a helyére igazodva... Legyen helyén... A küldetésének térfelén... Hiszen ezt akartad!” Előtte. Mögötte. Oldalvást. Mindig ugyanaz. A párhuzamosság füge-mutatásai! Szinkronizáció! Tér. És Idő! És mi elhisszük: látunk valamit! Elhisszük: gondolkunk valamire! Elhisszük: otthon vagyunk már. Mindig. Mindig ugyanaz az elmúlhatatlan szemfényvesztés! Kibújunk a jó édes anyaölből. Kikerülünk a jó meleg emberi fészekből. Előttünk. Mögöttünk. Itt is, ott is a világ síkjain elhintett, bennünket követelő, izzó körletek! Távozni!

Először az asszony. Majd csaknem egy esztendővel később a férfi. Sokáig tartott, mikorra megértette, hogy immár nincs mit strázsálnia! A férfi. A nő!

Mindketten derekasan viselkedtek. Steinglin úr pedig hosszasan tanulmányozta őket. De az életük mélyebb értelmű üzeneteit nem tudta megfejteni. Fokról fokra kivonattá-történnetté válunk. Csakhogy minden történet egyben álca is! Hátrahagyandó cókémókjaink tartásukat veszítő, homályosuló jelzésekké minősülnek! Tükörlap. Ing. Nadrág. Bakancs.

És valahol... Valahol már készülöben egy másik élet és út! És kisvártatva megérkezik egy Ember! Ahol nemrég még kényszerképzeteinknek hódoltunk, most majd fellép az Új Ember! A Rendíthetetlennek Vélt Új! Az Ismeretlen Ábrázatú! És így szól: „Jöttem, mert megérkeztem szükségeltetett!” A világ pedig van. Létezik. „És benne, íme...! Én is! És most elérkez-

vén az időm: leütöm az e világi pályafutásom sátorkaróit!” – ezt mondja! Csakis ezt! És így is tesz.

Ugyanazok az életpályák. Legfeljebb a nyomok változnak. Jönnek az újak. Egyenként. Érkeznek. Az adott nemzedék képviselőinek tartva magukat. Jönnek. S a számuk majd ezerig ér. Aztán tízezerig. Százezerig.

Mindig ugyanaz a felvonulási terület. Mindig egyazon pillanat és a tükröztetése! Látszatra nem sokat ígérő változatok! Csetlő-botló emberkék! S homály! És mondjuk. Fennhangon. Mondjuk a magunkét. Vagy éppen hallgatás az osztályrészünk. Vagy szenvtelen ábrázattal úgy teszünk, mintha beavatatlanok lennénk. Ártatlanok!

A háború utáni, porszürke homály még nem oszladozott, amikor Borbíró János az alkonyatra akasztotta hagyatékát. Steinglin a maradandóság leveleiről gyűjtötte össze az asszonyal kapcsolatos emlékek harmatcseppjeit, miközben mindinkább hatalmába kerítette a meggyőződés, hogy Borbíróné visszatér! Mintha visszaérkezése Borbíró János távozásától függött volna! Emlékek. Képek. Idő őrizte szófoszlányok. Illatok-hangulatok. Az időképekből jelenésként felbukkanó asszony. Az egyetlen. Az elvárható. Többlete, élő ráadása a mindenkori messzeségeknek. Mintha nem is egyetlen Borbíró Éváról lett volna szó, hanem annak a félmúltbeli fehérszemélynek millió változatáról! A negyvenes éveit élő Steinglin elmerült az emlékek impresszióiban. Az asszony! Az emlékek fénykörében mind vonzóbb és kíváncsabb fehérszemély! A szép homlokának selyme. Törekeny és üde alkata, amit immár körülfont az Idő áramlata! A mélybarna színű,

nagyfiúszra vágott haja! A látszatra egymást is lebírni akaró, élénk színei a selyembugyolmányainak! Éva!

Steinglin e hosszas kivárás idején a ház falaiba kémlelőket vágatott. És kicsi tetőablakok kerültek a ház fedelére is! A nap váratlan pillanataiban pedig hol az ablakoknál, hol pedig e kémlelőknél találta magát! Éjjelente pedig a várakozó ember békétlenségével szunynyadt. Az övé volt, övé: minden egyes Borbíró Éva-változat!

A csodásan kicsengő, szép színekben pompázó hangja: nagy-nagy lelki tisztaságról árulkodott! S az édeskés és vonzó parfümillatok! S azok az Éva-változatok, amelyek már-már elfedték az asszony „intellektuális vénáját”! Fényverte udvar négyszöge. A folyó felé alászálló sík. Az udvar végében a valahai B. folyó medrének maradványai. Mint maga az emberi mulandóság. S az asszony évszakot igenlő hangja:

– A veteményes földjének olyan finoman morzsalékosnak kell lennie, mint amilyen a mák! Nekem elhiheti, Steinglin úr! Az édesapám főkertész volt a Stipancsics-uradalomban!

S a gazdasági udvaron nótifikáló tyúkocskák-jércikék! Mint a tünde lányok és menyecskék: boldogan sétafikáltak. Az étükbe dióőrleményt kevertek. A húsuk ettől üdőbbé-zamatosabbá vált.

Régi-régi idők rongyai-hacukái! És történetünk idején Steinglin merülő figyelme.

Éva! Aki ott volt vele minden egyes pillanatban. Ott: a létezés állapotában! Sokat, nagyon-nagyon sokat köszönhetett annak az asszonynak.

K. Steinglin a letűnt idők szarkafészkébe lopta magát. Abban a néhai asszonyban önnön

lelkivilágának hasonlóságát vélte felfedezni. Olyan forrásokat, amelyek felett ő maga is időzött. Emlékek alapképei, amelyek elmúlhatatlannak bizonyultak, és Steinglinre hagyományozott testamentumnak számítottak. „Az első kézfogás emléke!” – azon a kora tavaszi, tüskés-fagyos délelőttön, amikor a jelen az apokalipszises idők jelzéseit sugározta. A nyikorin táruló, moha verte kapun át gyereksereg özönlött az udvarra! Öt-hat esztendő, viszonytagságokon átlábaló, kozmókos lurkók! Borbíróné kockacukrot hullatott a tenyerükbe, s aztán el...! „Papírcsákós, gyönyörű gyerekek!” – mondta az asszony. Érzékletes vágyódással kísértte tekintetével a gyermekhadat. S az asszony hangjában az a világ teljesedett ki, amelynek síkjára csakis ők ketten léphettek. Steinglin úr és Borbíró Éva! Mindketten messzi idők tájékairól érkeztek. És magukkal hozták a régi idők porát és tapasztalatát. A távoli korok értelemmé váló, kifejezéssé szelídülő és töményülő jelenségeit! Két régi, nagyon-nagyon régi, élményekkel és tudással felvértezett emberi lélek! És most... a 20. század eme szintjén otthonos gyanakvással figyelték az ordas buktatókat, amelyek elől kitérni nem lehetett! Érkeztetni! Közelítgetni! Hogy azután kiteljesítsenek egy alig észrevehető, de a világminőség lelki és szellemi építkezéséhez oly nélkülözhetetlen járulékot. Jöttek, hát! Eljöttek ismételten. Mint ahogyan egyéb időkben is, ha szólíttatott az emberi lélek! És íme, itt voltak! És tették a magukét. Feladatok. Felkészülések. Kiteljesedések. Cselekedetek módozatai! És egy másféle anyagi és szellemi tájék! De hát mindig így van ez! Nem a nincsből érkezünk. És nem senkiházié! A kezdet csakis a megúj-

hodás kezdetét jelentette most is! Jární, kóvályogva: fenn és egyre feljebb, vagy tán lejjebb ereszkedve... a szép összhangú zűrzavarban! Labirintusok! Felvenni és leadni a világ különböző küldetésű, tartalmas csecsebecségeit! És egyszer csak azon kapod magadat, hogy most az a kapu, ott... az a moha verte faalkalmatosság ismételten bezárul... És Borbíró Éva így szól most már mindig, az örök-idő eme rekeszében:

– Gyerekek! – igen! Ezt mondta 1945 fagyos kora tavaszán.

– Gyerekek! – ismételte már-már imádságként K. Steinglin.

– Gyerekek! – mondta még egyszer az aszszony.

– Gyerekek! – dőlt át sűrű, sötét fortyogással Steinglin úr lelki folyosóján az a nehéz valami, amely elhallgatásra készítette. Mindketten tudták, hogy őket efféle áldás most nem érheti el! Régen. Más életcsapásokon: talán őket is ilyen jóindulatú „kísértetek” őrizték. Néhány tudálékos kisfiú és kislány közelsége és melege: akik valaha hozzájuk tartoztak... s aztán a „defenesztráció” törvényszerűsége által csak úgy feloldódtak, mint ahogyan mások is!

Steinglin csókolta a régi napokat. Csókolta-ölelte, magához édesgette-gyámolította az emlékidőből megmaradt közelségeket, szertartássá emelve a látszatra közönségeset is! A múlt nem záródhatott le, és oly kristályosan áttetsző szabadsággal bírt, hogy K. Steinglint teljességgel elragadta!

Vissza-vissza! Vissza a maradandó idők oázisába! Az Elmúlhatatlan árkádiája éltette őt! És Steinglin úr az örök-források fölé hajolva, megalkuvást nem tűrően hörbölte az egykori

tényleges kifejeleteket... Kérdés. Felelet. Kérdés! Ráhangolódni az idő pantomimjátszmájára! Csak lassan. Egészen nesztelenül. „Távlatnak kell itt lennie, igazi távlatnak, ha erre ólálkodom!” Az az asszony többé nem engedte őt el! És Steinglin sem tagadta meg Borbíró Évát! Az állandósultság pedig szertartásosan, ünnepélyesen vonta be a bensőséges átalakulásokat-módosulásokat!

Övé volt az az asszony. Ő maga volt már az az asszony! Hordozta-viselte magában egy másik ember kiteljesendő állapot-tartalmát! Már Steinglin volt, K. Steinglin: az utakra, égtájak viharaira bízott! Steinglin, a mindig elfele lépdelő! Övé volt minden nesz, minden ezüst hátú perc jelentkezése! Steingliné volt minden ernyedés, borulat és felérzés! A világlélek pedig el-elhozta a Borbíró Éva által készített számadásokat! Steinglin meg szaladt-szaladt a vágyak csapásain, sikátorokon és mezsgyéken! Odaadón szaporázott, hol ujjongva, hol pedig megkopó szolgálai alázattal! S a képek! Azok az egykori ténylegességek ismételten feléreztek! A régi közösködések felmagasztosított emlékei! A szentségesített, kettejükre tartozó találkák újbóli kivonatai! Éva! A legelső az elsők közt! Éva! – akit nem kötöttek esendő, gátló tényezők! Egy alkalommal, amikor a kora nyár megindulásában a Gúnyárd folyó partján időztek, az asszony így szólt hozzá:

– Mondja csak, Steinglin úr, olyan nehéz... olyan nagyon-nagyon nehéz önnek az emberek szemébe tekintenie!?

És K. Steinglin:

– Magamban viselek minden szembesülést!

Ezt mondta. S az asszony csúnyácska, kampos ujjaival átfogta Steinglin ujjait. Nyirkos, kígyócskáként tekergő ujjak!

– Magamban: minden megbocsáthatatlan...
– mondta K. Steinglin.

– Megbocsáthatatlan?! – harsánykodott az asszony. – Amire ön gondol, uram, majd a magasabbrendűség lomtárába hullik, és gyönyörűségesen szép átalakulás lesz az osztályrésze! Hát, csak fel azzal a tüskés koponyával, Steinglin úr! – az ő Évája volt. Minden leheletével, minden szívdobbanásával, minden neszével! Akinek arcpirosítója a nyugati égbolt alatt honol immár!

Ezer és ezer élmény! Kettősködés. Színe és fonákja! Kettejük érintőlegességekben kifulladásos és elmélyülhetetlen, így az entrópia törvényeinek ellenálló múltja! Éva! Az a csodás Távozó! – akit még esztendőik múltján is megátalkodott fegyelemmel visszavárt!

Az az asszony! Kötetlen volt, szabad, és nem hordozott magában titkokat. Az adott időszak szellemi hírnöke, talán...

Egyszer, midőn Borbíróné valamit szenvedélyesen magyarázott, Steinglin úr döbbenet tapasztalta, hogy a tenyerét nem karistolják rovátkák.

– Miféle tenyér ez?! – kérdezte K. Steinglin.

– Maradjunk annyiban, hogy: Tenyér! – válaszolta az asszony. Az ő Tükre. Az Elmúlhatatlan általuk is üzent. Steinglin pedig megfejtén ezt az üzenetet, mélységesen hallgatott.

– Sosem láttam még ilyen tenyeret... – így mondta valaha. Régi vágású, dacos bolyongója volt akkortájt e világnak. És időként zavarták a szokványostól idegen felismerések!

Régi, régi idők! Az asszony! A kicsapongásai! Olykor Borbíróné valóban az emberi élet könnyűlovasának tetszett! Steinglin pedig koravén tehetetlenként szemlélte őt:

– Ön egészen más ember, mint az uram! – mondta az asszony. – Ifjabb az uramnál és mégis, mintha idősebb lenne!

Időnkét Steinglin úr kertjébe hajított egy bőröndnyi, számára nélkülözhetetlen holmit. Majd Steinglinnél átöltözött. A férfi a visszautasítottak erőtlen szomorúságával nézte, mint suhan el a reá váró, új kihívások felé! Az asszony: „Felcsiholni a szunnyadó erőket! Enélkül véresen unalmassá válna az élet!”

Előre!

A szakadékok esztelen megkerülésével! A lényeg kábaköve felé fordulni!

Steinglin az asszony igézettségévé válva gyűjtögette a felismerések gyöngyeit!

Források. Többletek. Teljesség! Mindig. Mindig azt tenni, amit a számunkra ismeretlen erők elvárnak tőlünk! Csakis azt! S ha futóbolondjai vagyunk is az életünknek: nem számít! Ami számít: a benső szabadságunk általi út! Kémlelők. Ablakok. Környékezések-leskelődések! Éva távozása után Steinglint az a rögeszme éltette és alakította, hogy a távolban levő előbb-utóbb visszatér! Steinglin nagy-nagy keretet szerkesztett ennek az elképzelésnek. Változott. Erősödött. Az Örök-Lyuk felé sandítva arra gondolt, csakis egyetlen története lehet az embernek! Jóra és rosszra, magasságokra és mélységekre hangoltan: egyetlen történetünk! Egyetlen út! Egyetlen csapás, amelynek végén nem lenne szabad megborzongnunk! Már csaknem ötvenesztendő volt akkortájt. A legjobb esztendei mögéje kerültek. Az emberek legtöbbje ebben a korban már megállapodik. Steinglinnek ez nem adatott meg!

Egy forró, nyári nappal után az éji fülledtségben fölneszelt. Viharlámpát gyújtva a paj-

ta felőli kémlelőhöz settenkedett. Az éji szüremlésből egy fehér ruhás női alak sejlett elő. Steinglint szinte megbénította ez a váratlan fordulat. Évek hosszadalagos málhája! Évát várva elhitte, hogy felkészült a fogadtatására. Csakhogy... ebben a pillanatban lelki fedezete semmivé vált! Gyámoltalan létfecserlőnek, örökké mérlegelőnek, kósza tehetetlenkedőnek ítélte önmagát. Évek! Steinglin úr érdemtelen lábalásai! A szürke fazon kárhozata! Nesztelen futóbolondja a semminek! Aztán... A boldogító és felmentő megkönnyebbülés érzete. Az a fehér ruhás nő a helyi kocsma csaposlánya, Vadamasz Mária volt! A prágai világifjúsági találkozóóról megtérve elveszítette a kulcsait!

Ezen az éjszakán Borbíró Éva szelleme végérvényesen elköszönt Steinglintől. „A Tenger! A Tenger igazsága! Az egyedüli! Az elérhetetlen! De mégis... bennünk munkálkodó... bennünket igenlő...!” Az Örök-Lyuk felé haladva dicserdessék a Mindenség!

– Nem tehetek mást, Steinglin úr! – mondta Éva szelleme. – Önre hagyományozom a súlyosabb terhet! Önre, Steinglin úr! A köznapi élet terhét! Mert az időm eme szakasza lejárt! És most visszafordulok!

Steinglin hitetlenkedve félkönyökre támaszkodott az ágyában:

– Éva! Te vagy az?!

– Most már megerősödött, Steinglin úr! Lélekben megszilárdult! Az én időm pedig lejárt...! Igyekeztem... De földi pályafutásom alatt nem váltottam be az Elérhetetlen és Megnevezhetetlen bizalmát! Így most... Vissza kell fordulnom! Ha tudja: szeresse az életet! És ne

csalja sem önmagát, sem másokat! Haladtában ne szűnjön meg emlékezni.

Ezt mondta.

Az életünk mindig az Örök-Lyuk alatti sakk-táblán zajlik. Benső szabadságunk pedig az, hogy a Megnevezhetetlen által előre konstruált lépések változatai közül válasszunk. Ám ha eltévesztjük a lépést, a Megnevezhetetlen szándékát sértve visszahívatunk.

– Sietnem kell! – mondja már-már bocsánatkérően az Elérhetetlen. – A számításaimba kon-tárkodtál, így most visszahívlak!

Évek múltával e földtekén: Borbíró Éva megújhodott lélekkel ismételten útra bocsáttatik. Álom. Ábránd. Látomások. A titok kupakja. Itt. És mégsem.

Dicsértessék a mindenkori bűvópatak-lét!

Virradt. Az ablakon át a felemelő szabadság áldása köszönt a helyiségre, ahol a lány aludt.

Steinglin elnehezült nesztelenséggel kávét hozott, s a közeli kisasztalra helyezte.

Egy hosszú-hosszú bíborszínű fénypászma mintha csak keresett volna valamit: végigkúszott Vadamasz Mária párnáján. A lány – a tagjaival félretolva a takarót – a térdeit felhúzza, oldalra fordulva szunnyadt. A férfit ez a testhelyzet a kétségbeesett menekülőre emlékeztette. A lány. A puffedt, fénytelen arca. A rossz minőségű festék által megritkult, vállig érő haja. Amint aludt, üzöttnek-elhasználódottnak tetszett!

A férfi érezte a fekvő nehéz illatát. A testéből áradó fojtó szag mintha magát az értelmetlenül üzött életét-jelenét ábrázolta volna.

Hosszú-hosszú évek! Ám az a valahai reggeli kép megmaradt Steinglin úr emlékezetében.

Pedig... még a későbbi esztendőkből is bekéredzkedett hozzá egy-egy fehérszemély. Meglátogatták őt. Kitakarították a házát. Steinglin pedig bizonyos fölényt érzett velük szemben. A kapu! Egy sietősen becsukódó kapu, amely nem engedte, hogy a lányhoz hasonló, tépett szárnyú angyalokhoz nyílt alázattal közelítsen. Vadamasz Mária ebben a függőhelyzetben maradt minden időkre. Az érkező. Az időző. A távozó. Csakúgy, mint mások. Akik elhoztak valamicskét a kinvilágukból. Megosztották az örömeiket. Jelenlétükkel Steinglin életének díszletezésén módosítottak. Aztán túl az adott átmenetiségen: el! Tovább-tovább a végtelen síkjához tapadó hurcoltatásokkal!

Érkezni. És távozni!

Steinglin úrra pedig az elmenők után támadt súlyos hiány szakadt. Szinte kivétel nélkül K. Steinglinre testálták valóságuk apokaliptizisét! Egy kéz. A távozó keze. Kilincs. A házigazdát még érintő tekintet. S a mindenkori, látszatra felmentő közhely: „Visszatérek még...!” – vissza, vissza, vissza! Steinglin tudta. A szívük mélyén megtennék. Félfordulat. S visszaállnának az imént még adott alapvonalra. Hogy újra... „Az lenne ám az örömnép!” – s a Maradandóság megalázása! Csakhogy nincs visszaút! Előre. Mindig. Mindenkor.

Voltak pillanatok, amikor az a nyárközépi reggel narancsszín fénypázmája többet jelentett Steinglinnek, megmagyarázhatatlanul többet minden csepp emberi vérnél! Az a semcsücske, sem-sarka reggel. S az a két és fél naphossznyi idő, amit Vadamasz Mária a férfinál töltött. S a lány közönségesen semmitmondó tragikuma! Elhozta a terhelő bizonyí-

tékát az üresjáratú létezésnek, és Steinglin akkori jelenének oszlopfőjéhez állította!

Az önmagát feladni kényszerülő nő néma és lázító csúfondárossága! Könnyű és olcsó cernaruha. A kopott félcipő látványa. Hitvány festéktől sebhelyessé vált női ábrázat.

Egy olyan személyiség haladása, aki sohasem érthette meg önmagát! Sem a sodortatások okát... Az a lány: így, ebben az alaphelyzetben kíséri a végtelen idők mezsgyéjén a steinglini utat! Igazából mindig ez történik. Bekéredzkedünk mások tudatába. És ettől számítva bizonyos hányadunk e Tudattal utazik tovább! El! Mind messzebbre attól az élő Egésztől, akik tegnap voltunk! Egyre messzebbre vetődve: az Örök Tenger öblét keresve. A függő-lét egyetlen csillámlása. Éva!

Azon a nyárközépen Évára gondolt. Az álomra. Az asszony általi felavattatásra. A beavatkozásra!

Arra a gránitszilárd Lélekre gondolt. Az az asszony sosem feküdt a mindenkori létezés élő hordalékaként Steinglin úr ágyában! K. Steinglin nem láthatta őt részeg oldódásban, mint Vadamasz Máriát! „Közelebb. Egyre közelebb. A kiközösítés oázisához!”

– K. Steinlin!

Ama valahai nyárközép. Az utolsó, még némi megbékélést és enyhet hazudó nyár!

Negyvennyolc esztendő volt akkor. Később úgy ítélte meg azt az esztendőt, mint életének vízválasztóját!

És ebben a nyári csillámlásban a mérleghintáztató asszonyi sorsok. Arra az erősítő-szilárdító asszonyi lélekre gondolt, akinek közelsége sosem volt Steinglin számára bosszantó! Borbíróné „kiforgatta őt” a csontjaiból, és új

embert kreált belőle... S ez az új, erősödő emberi teljesség nőttön-nőtt! Ugyanakkor túl a kitartó elszántságon Steinglin úr az életút egy-egy szakaszát gyanakvással fogadta! Csak lassan. Az értelem alárendelő bizonyosságával. Éva! Akkortájt még Éva hatása töltötte el őt. S a férfinál „vendégeskedő” lány inkább csak díszlete volt akkori napjainak.

K. Steinglin csak jóval később értette meg, hogy mindenkori létünk munkálkodása és a hozzánk tartozó egzisztenciális pókfonatok igazából az Örök Tengeren túli gócokat szólítják. És Steinglin önmagában nem több, mint minduntalan mérlegelő, önnön lelki értelmét csillogtató, álomfalak közt haladó személyiség.

Magába fogadta mások hitét és kopásait. Ám ezek az átmeneti szövetségek magukon viselték esendőségüket. Steinglin pedig látszatra nem lett több, sem elfogadhatóbb. Csupán azt érezte, hogy az az út, amelyen halad, egyedien az övé! Még akkor is, ha felismeréseinek és haladásának önmagára tekintve nincs értelme!

Mégis... Csakis így szolgálhatta a szolgálatát igénylőt! Az élete egyedi, a sorsa pedig általános jellegű volt. Egy elégségesen kiművelt gépezet volt az ő egyedi megbízhatatlanságában.

Azon a nyáron, amikor Éva reá hagyta az emberi örökségét, azt a csillámló, talán egymikronnyi nagyságú teljességet, melyet nemcsak ápolnia kellett, hanem a távlataival élnie, a férfi közelében még ott volt a csaposlány tartalmatlanul üres hamvassága.

Steinglin egykor egy húsvéti üdvözlőlapot kapott Vadamasz Máriától. A lusta és erőtlen,

személyiséget tagadó, kerek betűi nyomasztóan hatottak rá. S amint a megőrzendő holmik közé rejtette azt az irományt, Steinglin úr a levélke sorai mögül áradó, fojtó illatot érzett. Az élet illata egészen más! E régi-régi sorok az alatt repülő, nyirkosan szárnyaló dögmadarakat juttatta eszébe.

És azok a régi, nyári napok! Az elmúlhatatlan, sivatagi teljességükkel, s a lány parlagi viselkedésével és mondandóival: „Keresni, szünnös-szüntelen keresni önmagunkat, Steinglin, abban a reményben, hogy egyszer talán megeljük azt a személyiséget, akik igazából vagyunk!” – Vadamasz Mária kezében a pálinkáspohárka. S az elvételten lusta hozzáállása az adott időponthoz. Minden egyes megnyilvánulása közelítő vesztét huhogta. Az ágy. A lány csontos és erőtlen alkata. A bűvópatak-ölelések közti, meddő unalom. Miközben Steinglin úr újra és újra az asszonyra gondolt. Az a másik nő elhozta K. Steinglin életének távlati, jó szándékú harci eszközeit. Aztán megint a lány! A fénytelen haja. A koppanó, világosbarna szemei. Mintha máris a világ túloldaláról nézte volna Steinglint. S az italok sorrendje.

Steinglin két és fél nap együttlét után még vásárolt a lánynak egy olcsó fürdőruhát és egy pár szegényes kivitelezésű félcipőt, majd kezét fogott vele. Az a sietős kézfogás jelentette e kapcsolat utolsó rezdülését. A semmitmondó lét szabados és hanyag kikötője. Látszati homály. Elomló kuszaságok... a valóság ákombákomai...

Elenyészően kevés, mit hátrahagyhatunk. Nem az utánunk érkező nemzedékeknek, mint

ahogyan tévesen hittük valaha. Minden valósággóc csakis önmagában és elszigetelten érthető.

Cipelni terheinket!

S hogy időnként nehezünkre esik az élet egy-egy szegletes pillanata?!

Közelíteni. Vonzódni. Tapadni. Közöttünk az örök-áttörhetetlen. Határvonal!

Így aztán olykor egy jelenésszerű, átmeneti beavatkozás maradandóbb tünetű. Ellenben a tegnapi küzdelmeinkre, gránitsúlyú tévedéseinkre a feledés homálya borulhat...

És... itt van mindig a változatok változatainak rekedten kukorékoló regimentje!

Eredményeink, amelyeket tegnap még egyediként ünnepeltünk, mára felvizeződtek!

A lány távozása után Steinglin az önmagára maradt ember szokványfegyveréhez nyúlt: „Eltakarítani a hebehurgya félmúltat! Elfedni Vadamasz Mária emlékét!”

Ostobán közönséges lány! – gondolta a férfi.

A ház mögötti szeméttárolóba hajigálta a közelmúltra emlékeztető holmikat: törött csészét, poharakat, alátéteket, italosflaskókat! És többek közt azt a coca-colás flaskót, melyet Prágából hozott. „1954!” – azt hitte, hogy a flaskóban lévő ital szesztartalmú, mondta Steinglinnek. A férfi most késztetést érzett, hogy néhány lapát földdel elfedje a kitagadásra ítélt holmikat. „Földet. Vékony földréteget!” – de rögvést belátta, az sem jó, ha az ember erőnek erejével feledni akar! „Végtére is: ne tagadjuk meg a letagadhatatlant!” Azok a visszás érzések. Majd időről időre kibújnak a Tudat mélyvályataiból. Meglehet, hogy éppen éjnek idején felébresztik K. Steinglint! És a lelki közelkép-

ben ismételten ott lesz Vadamasz Mária sebhelyes ábrázata. Fénytelen és átmenetiséget sugalló személyisége!

K. Steinglin negyvennyolc esztendő volt akkor. Nem szenvedhette a lányhoz hasonló, tehetetlenkedő nőt. Ők viszont Steinglinben lelki támaszt kerestek. Nők! – akik húzták-vonták bolondos és megátalkodott terheiket. Örök vándorok két megjegyezhetetlen pólus közt...

Semmit sem tudtak az ember „egyetlen” lehetséges távlatáról. Sem a maradandóság kiváltságairól. A módosított és kijavítható létváltozatokról! Sem pedig a különböző tünetek hasonlatosságáról. S azt sem tudhatták, hogy a világmindenség legjelentéktelenebbnek tűnő jelensége nem kisebb, mint a legjelentősebb. S az emberi értelem nem több, mint Fehér Sétapálca a mindenkori Lélek kezében. Nők! A „tragédiájuk” az értetlenkedésükből eredt.

A lány emléke majd felkelti Steinglint.

– Csakis egyetlen történetünk van! – mondta Vadamasz Máriának. Igazából nem is a lánynak mondta. Jószerint csak önmagának. Rég tisztában volt azzal, hogy soha semmi nem adható át! A selyma is! Lám, visszahívatott! Steinglin úr ragadozója volt. És Steinglinre maradtak a kihűlt városok tornyai, a kémények... a piacterek savanykás és édeskés szagegyvelege! Az entrópia tudatot bolondító, látszólagos törvényszerűsége! Az Örök-Lik világában csakis maradandóság van! Maradandóság, Éva! És itt hagyjuk, itt: ezüstveretű perceinket. A szusszanásainkat. A trópusainkat. Koppanásainkat. És most már minden időkre itt marad gyönyörűséges homlokod boltozata, Éva! „Született: 1915-ben!” – a

Megújhdás esztendejében! Az az évszám nagyon is Évára vallott! Steinglin pedig 1954 nyarán, a nyár kellős közepén azon ügyködött, hogy egy másik nő nyomát eltakarítsa! Idők! Idők... rekkenő átjárhatatlanságok...! Miközben Steinglin így mondta: „Minden igenlésem tagadás! És minden tagadásom: elfogadásom!” Ismerni. Elindulni. Ráérezni! Mindig minden ugyanaz és ugyanakkor hamisíthatatlan hamisítvány! Alea acta est fabula! Béklyók. Börtönök. Birodalmak. Zárkák. Bilincsek. A semmi! S a valahová mutató síkok...

Vadamasz Mária!

Ez a frusztrált nőce most már mindig Steinglinnel marad. Prágából érkezett. S talán valóban elveszítette a kulcsait. De az is lehet, hogy egyszerűen elhajította azokat. Majd Steinglin úr ablaka alá állt. És Steinglin úr a ketszoba-konyhás házikójába tessékelte őt.

A lány pedig levetette a nyirkos bugyiját. Majd a fehér egészruháját a szék támlájára tette. Aztán a melltartó következett. Megvakult didik csöndje. Lábszag. Hónaljszag. Steinglin pedig a fürdőszobába szorgalmazta őt. A test tisztasága. Az emberi tudat tisztasága!

Az érzések polcain megtartandó rend! Lassan. Mindig. Minden körülmény közepette. A rend. Az éberség. A lány ellenben tanácstalanul nézte a férfit, amint fogkrémet és fogkefét adott neki.

– Jól van, jól! – mondta akkor Vadamasz Mária!

Ügyetlenül mosakodott. De két-három kupica után már Prágáról, a fekete városról áradozott:

– Azt a kuplerájt, Tata, te elképzelni sem tudod! – mondta.

– Sokan meghágtak?! – kérdezte a férfi.

– Az is megtörtént! – mondta Vadamasz Mária. – Nézd, Tata, én ebből nem csinállok Tudományt! Ha másoknak ezzel örömet okozok, ám legyen!

– Tíz év múlva éhen döglesz... – mondta K. Steinglin.

– A lik: lik marad, drága barátom! Még akkor is... ha esetleg egyesek neheztelnek rám...

– Nem vagy jó nő! – mondta K. Steinglin.

– Ezt nem kell mondanod!

– Az ábrázatodra van pingálva!

Az elhasználódás. Az árnyak összeesküvései. Settenkedések. A lány testének korai vizenyőssége. A lábai közti nyirkos, de személytelen odu, amely nem adhatott igazi feloldozást, nem nyújthatott emlékezetes találkozásokat. Jellegtelen és semmitmondó lik...

– Az ábrázatunk külleme elárulja minden porcikánk küllemét! – mondta egy alkalommal Steinglin úr selymája. S ez az átmeneti, nemi jellegű közeg... nagyon-nagyon reá vallott a tulajdonosára!

Nem volt jó nő! Abból a nemtelen fajtából származott, amelyik éretlenként bukdácsol az adandó halmai közt.

Vadamasz Mária vitte-vitte a nemesedésre nem hajlandó életét. Igazából nem tudta önmagát felfedezni. Így aztán csaknem elvárható volt az a nyárközépi jelenet, amelyről Pipili úr beszélt Steinglinnek! Azon a késő délutánon csupán néhány fehércigány poharazgatott a helyi vendéglőben, amikor a csaposlány mosolyogva az asztalukra helyezett egy flaskó pálinkát: „Szegkovácsok!” – mondta. „Ma olyan cigányszöget mutatok nektek, amit sosem feledhettek el!” A cigányok ittak. Énekeltek. Megint

ittak. Észre sem vették a lányt, aki a kocsmamögötti kamra mestergerendájára felakasztotta magát. „Cigányszög!” Az a mutatvány, amelyről a lány beszélt, súlytalannak minősült a túlélők tudatában. 1954! A dühöngő nyár heve. A helyi zsúfoltság! Az átutazók. Az aratók. A vendégeskedők és vendégmunkások. S ebben a nagy-nagy zsibongásban szinte felfoghatatlanul kevésnek tetszett ez a kiteljesedés:

– Ahol nincsen – mondta Pipili úr –, ott ne keressük a hiányt!

És Steinglin:

– Néhány nappal korábban még Prágában, az utcai tömegben táncolt. – Életében először abban a városban fogyasztott Coca-Colát és vásárolt rágógumit! Nem sejthette, hogy hová és merre vezetnek utolsó tévelygései. „Cigányszög!” – személytelen „létszögyártó”!

Steinglin úr közelében pedig azok a kísértő és üde erőforrások, amelyek Borbíró Éva utolsó „látogatása” után fakadtak. Már nem a régi, bársonyosan megszépült emlékek éltették Steinglint! Sem a háborús esztendők zűrzavaros közegei! Borbíróné elhozta hozzá a felismerésekről és megismerésekről, valamint a világ kölcsönhatásairól szóló ismereteit.

Steinglin pedig olyan összefüggések birtokosának érezte magát, amelyek az elkövetkező esztendőkre önbizalmat adhattak.

Életének első évtizedei a bolyongások és veszteglések jegyében múltak el.

Majd az a néhány év következett, amikor a Hanza felvásárló és értékesítő vállalat jóvoltából megfeledkezett önmagáról!

Az az asszony átadta az emberi élet távlatait. Hosszú-hosszú út... A látszólagos kiközösí-

tésig! Nyár... Az az utolsó nyárközép időválasztónak bizonyult K. Steinglin életében...

Még voltak hölgylátogatói. Ketten-hárman egy-egy békésebb esztendőben... Ám Steinglin úr rögeszmés lelki túlfűtöttsége fokozatosan alábbhagyott. Lassan-lassan megadta önmagát a testi öregedésnek. A köznapok ugyan nem falhatták fel az ünnepek szépségét, csak-hogy Borbíró Éva közelsége nélkül e ritka órák is egyre sekélyesebbekké váltak.

Évek jöttek és távoztak. Összesen tizennégy alászálló esztendő. Hatvanesztendőssé lett, majd hatvankettővé... S a vénember időnként hasonlóan bolyongónak érezte önmagát és kilátástalannak a napjait, mint ifjúságának idején. Ilyenkor kétségbeesetten Éva szelleméhez mint segítő és megtartó Erőhöz fohászkodott!

Az a selyma! Aki nélkül rég elveszett volna. S aki olyan örökséget bízott Steinglinre, melyet eldévajkodnia vétek lett volna! Éva napja világította be életének utolsó évtizedeit! Steinglin pedig érezhetően megöregedett. S lassú és megfontolt haladásra szorgalmazta önmagát. Bár határozottan tartott a jövőtől. És tartott a köréje gyűlő akadályoktól és árnyaktól. Ám ezt a lassan elnehezülő létjátékot szerette volna tisztességesen kiteljesíteni. Jó két évtizede csakis a pillanatnak élt. Az adandónak akart megfelelő válaszokat adni! Lassan. Csak egésze lassan. Tudta: a hátrányai mind bosszantóbban szaporodnak! Az öregség! A lassú és egyhangú, nehéz szagú út! Steinglin útja! Éva pedig gyönyörűséges Napkirálynő-Arcával – örök-fiatalon – reá mosolyog: – Steinglin úr! Micsoda fáintos időnk van, Steinglin úr!

És K. Steinglin ilyenkor, ha lehet, még inkább borúsan válaszol! Aztán mindig, mindig

eljön a bocsánatkérés ideje! Hiszen mindent egybevetve, sem itt, sem pedig „odaát” nem könnyű létezni! Éva Napkirálynő-Arcához hajol. Lelki enyhületért könyörög! És erőt merít az Örök-Lik fényáradatából. Öregedni, csakúgy, mint haladni az életben, egyetlen módon lehetséges! És Steinglin ismerte mindennek a titkát!

4.

Legalább féltucatnyi különböző típusú énünk menetel párhuzamosan az alászállás mezsgyéin! Többek közt: a testi alkatát féltő és daccal is védeni akaró ember! Steinglin úr eme éne az utóbbi évtizedben érdemtelenül sokat veszített. Vizsgálni a mind nagyobb hátrányba kerülő alkatát! Elrejtteni az árulkodó nyomokat! A test lázadásait! Na, és ott volt benne, ott lakozott ebben az élő foglalatban az örök-reménykedő! – aki időnként a különböző típusú benső „én” elé állt! Mintha éppen ez az eszelős, reáliáit figyelmen kívül hagyó „én” azt hangsúlyozta volna, hogy semmi sem az, aminek sejlik! Más a csalóka külcsín és más maga a tartalmi távlat! Hatvankét év! Hatvankét esztendő volt már! Egy-egy bódító pillanatban Steinglin úr arra gondolt, hogy nincs olyan időpont, amikor a Megváltás nem mutathatná meg önmagát! Ám mi-féle megváltás! Minek vagy kinek a megváltása?! Kérdések, amelyekre K. Steinglin aligha lelhetett volna igaz válaszokat.

Az a végtelen-végtelen mezsgye, amelyre egykor a néhány mikronnyi emberi lélek helyezettett! Annak az útnak Steinglin csupán bizonyos töredékére emlékezett. Egyetlen bűvőpatak-tulajdonságú szakaszra!

K. Steinglin!

Született: 1906-ban!

Egyetlen délibábos bizonyítéka volt az eljövendőjét illetően: a jelen ideje!

Sötéten úszó, laza hullámok! Mélyhangulatok. Mélységek. Gyanakvó szimatolások. Vajon közeledés-e a Távolodása!? Előre! A maga öreges módján. Ott, hol sem Időnek, sem Térbeliségnek, csupán az értelmi érlelődésnek van helye és joga!

Haza! „Az én Hazám!”

Feledni. Balt. Jobbot. Alattit. Felettit. Sem Tér. Sem Idő.

Haladni. Az Idegenség nagyon is ismerős síkjain!

Hetente pedig egy-egy alkalommal az önközpontú létezés Fehér Galambja dermedő szárnyakkal egy kötömbre telepszik!

Steinglin élete. Steinglin története. Steinglin válasza a Magasabbrendűség által feltett, egyetlen kérdésre!

Marad hát az öregség! A nehéz szagú út! K. Steinglin útja! Ápolni a benne is hordozandót, amit földi „léptékkal” Halálnak nevezünk! Haladni!

És fennen mondogatni: „Zuhogásnak kell itt lenni, ha erre ólálkodom!” Nehéz órák. Repedések a létet körülölelő paravánokon. Gátló, nyúzó tényezők. Kikericssárga indulatok-ráhatások! A „VOLT” és a „VAN” tisztátalan násza. Csápolások. Félrevezető ellentmondások. Állóháborúk. Ál-személytelenség!

Talán sosem rikoltja az Égre Matuzsálem József véneinek átkait, a jogos zokot, hogy az embernek miféle meghurcoltatások jutnak

osztályrészül! Régi idők. Hűlő vonulatok. Elrendeződések. Látószervekhez szóló, fagyos enyhületek!

Akkor régen... Az a bolond lány éjnek idején az udvarán termett. Steinglin tudatában egy féltő gondolatot nőtt terebélyessé! „Bárki, bármikor... meglepheti őt...!” – kikezdhetik Steinglin védettségét! A dimenziók. A trópusok. A reális veszély zónái! „Megtenni a szükséges óvintézkedéseket!” – a kémlelők, amelyek valaha Borbíró Éva visszatérését voltak hivatottak hírül adni, immár megváltozott feladattal bírtak. Jól megszerkesztett, önvédelmi „lőrések”! A szélrózsa minden irányában. Sőt, a ház tetőterében is! Okosan. Szemmel alig észrevehetően beépítve. És lőrések! Lőrések mindenütt. Az emberi Tudatban. Az emberi Szívben. „Vigyázz magadra, vigyázz magadra, öregfiú!”

Óvni önmagát. Az egyre vizenyősebbé váló, szerves anyaghalmazt, amely majd az entrópia törvényével jogosan élve az elemeire bomlik.

Majdani ünnep.

Az igazi!

Ha úgy tetszik!

II.

1.

Sötét hangelszíneződések! Mögülük elő-előtóduló, árulkodó fénykörök. Az időszakos bizonytalanság megrendíteni óhajtaná K. Steinglin következetességét. Az adandóság gyökerei, törzsei s ág-bogai! Kilátástalanságok. Vívódások. Küzdelmek. Kivárni. Gyanakodni. Kérdéseket tenne fel. Talán csak EGYET! Aztán... felötlik benne, hogy azt az ELSŐT már feltette valaki! Előre! Valahol – talán nem is oly nagy távolságban – az elnyugvás síkja-lapálya! Békés elrendeződés! A megoldás csodás önkívülete. Memóriák. Itt pedig: ez a vénember! Mondani. Tenni. Közelíteni. Éberség! K. Steinglin szerepe, létvállalása: akárcsak mindannyiunké... Az út... Végtelen mezsgye! Tapadni! Nem törődni egyébbel. Nem lázadni. Elfogadni. Ellenszegülésmentesen közelíteni. Közelíteni. Éberen. A szerep. Elvitathatatlan...

Minden év: az összegzés esztendeje! Minden hét, minden óra, minden perc és minden pillanat! Észre kell vennünk. Időnként egy régi-régi fuvallat környékezi őt.

– Úgy kell élnünk – mondta a Bölcs – , hogy minden pillanatban meghalhatunk!

És Matuzsálem József ismerőse ráfelelte:

– Úgy kell élnünk, mintha sosem távoznánk az árnyékvilágból!

Egymásra mosolyogtak. Széttárták karjukat. Boldog és szabad emberek! Mindketten ugyanazt mondták. Mindketten...

Lassan, csak lassan: az élet karmazsin színevel! Kapaszkodni, de úgy, hogy bármelyik pillanatban kiszabadulhatunk a köznapi fogódzóból! Én létem. Tiéd. Mindannyiunké. Minden szó, minden gondolat és tett; közelség, távolság, impulzus, szabadság, magasság és mélység, hit s remény... Mindaz, ami áthatol rajtunk, vagy bennünk lel otthonra... Minden parányi megnyilvánulás és létgóc az Elvont Egyetemesre, az Örök-Lyukra mutat!

– Én: én vagyok!

– És te: te vagy! Örök-Lyuk! Dicső Távolság! Erőre ösztönző Forrás! Te: te vagy! És én...: egykor m á s voltam! Én! A valahai Érkező! Aki az örökből az örökbe tart! S eközben változik. Alakul. De lankadatlanul létezik. Időnként lelecsatolva lét-uszályait halad tovább. De: létezik. Örökkön-örökké! És te: mindenkori Anyag! Te elnyűhetetlen. Elodázhatatlan! S benned az örökké lappangó és manifesztálódni tudó emlékezet! Élni. Tapadni. Jó így. Elfogadni. Az örök és megróhatatlan szabályzat jegyében létezem. És létezel te is, K. Steinglin! A feltételek!

Jó lett volna elmerülni egy másféle szeretetben. Eddig nem tapasztalt nyitódásokban-tárulkozásokban. Jó lett volna megismerni külön-külön a világi hozadékokat. A virágok illatát. Például: a színrelépésüket! A fák és egyéb növények hangjait. A növények magánbeszédét. Vallomásokat! És föl: fölkéredzkedni a felhők habos szegélyére! Távolságok fűződjé. Kapcsolódások. Visszacsatolások.

Jól tudom: hangyalétem nem engedi meg, hogy a világmindenség katakombáiba betekintést nyerjek!

Ám időnként engem is szólított egy hang!

Mindig és mindenkor ugyanaz a hang.

Ilyenkor azt kérdeztem:

– Végtére is... miért?!

S a válasz:

– Azért...

És én ismételten makacskodtam:

– Miért?!

S a válasz: tárgyilagos és távolságtartó elzárkózás! Így marad ránk a Tél! A télutó. Miközben mindannyian azt tesszük, amivel a szolgálatunkat teljesíthetjük.

Jönni. Közeledni. Bolyongásunk általi lelki érdeklődéssel a maradandóságot szolgálni! Egy parányi bizonyosság, amelynek fészkeből felszárnyal a következő hajnal!

– K. Steinglin!

– Született: 1906-ban! – Jött. Mert eljönnie kellett. Elhoznia szükségeltetett az egyedit. A világmindenség szükséges járulékát! S vele együtt érkeztek új számottevők. Új idők új homorulatai és domborulatai. Alkalmakként: fedezetlen megközelítések... Ám panaszra még sincs ok. Mikrovilágok. Keresztutak. Elfogadások és tagadások. S felette: az egyetlen, hiánytalan Nappal! Az elmúlhatatlan, alkonyat nélküli Fényforrás! Menni. Haladni. E jótékony oltalom glóriája alatt. És magunkban hordozni az örök hangya-sorsot! Magunkban: a bosszantó ürességünket. Fájó tehetetlenségünket. Visszhangjainkat. Mulasztásainkat... A reánk valló veszteségeinket... Megtorpanunk. Mintha lenne visszaút... A mindenkori távlat nem a visszakozásban rejlik!

Magunkban hordozzuk az örök-ásványok hűvös és önelégült csendjét s lelki tisztaságát! A mélyek mélyén szunnyadó emlékeket... Magunkban azokat a horizontokat, amelyek rendre fellázadnak és okszerűen az entrópia törvényei ellen! – és önmaguk által feldúsíttatnak, ha éppen elkerülhetetlen e kifejtet!

Bal. S jobb. Aztán megint bal!

Magamban hordozom az örök-réteket!

A pázsitok szín- és lét-árnyalatait! Én: én vagyok! Az egyszeri! Az elpártolhatatlan! Az el-elbukó, ám... megújhodásra hajlamos! Végtelen-végtelen áldozatos út! S felettem: az értelmileg elérhető!

Haladni. A fák elidegeníthetetlen táncával. Tisztességgel közelíteni. És minduntalan azt rebegni, hogy: „Útnak kell itt lennie, útnak, ha erre ólálkodom!” A fák konoksága. Sötétje. Hűvöse. Lelki zártsága. A fák következetessége nyomot hagyott a lelkemben! Idő áztatta törzs. Hulló levél... Ágak kiáltó világa! Mozduló-éltető gyökerek. Tápláló erők... Láthatatlan csermelyek, patakok, létező folyók, elágazások e növények alkatában! Haladni. A fák néma imájával.

– K. Steinglin!

Most 1968-at jegyzünk!

Egy ember...

Emberi lélek...

Körülötte mások. Reá hasonlító. Mások. Változatok: átalakulásra! Tárgyilagosságra s elvontra egyaránt!

És vitte-vitte az ájtatoskodó bokrok kishitűségét, szépségét! A rendíthetetlen szolgáltságukat. A bokrokét! Bokrok üde csendje. A világ egy másféle tükröztetése. Odaadások. Hívó

tisztaság. Már-már a látóhatár szintjéről bókolni a felfedhetetlen távolságoknak!

És valahol... Valahol a felhőkön túli magasságban a kifeszített örök-szárnyakon az elfogadó és önmagát fel nem adó Értelem. Időnként – lélekben – K. Steinglin is éles szemű, szolgalelkű, kitartó sassá válik: sötét és nagy testű, magányos sasmadárrá! Ilyenkor megvirrad benne minden ősiség! A teremtés ősi bizonyosságaként: K. Steinglin!

A fehér fejű sas szolgálattevő őszinteségével kellene élnie! A szeplőtelen következetesség létmadarává kellene válnia! Időnként felzúgnak benne, fel: az ősi vágyak! K. Steinglin pedig képzeletben zord vidékeken élő, mindig önmagára utalt sasmadárrá válik! Madárrá! Össé! Fényt hozó, áldással közelítő lényé! Ősi egység vagy, K. Steinglin! Igénytelennek sejlő köznapjaid felett silbakoló sasmadár! Ősi szövetet hordozó! Ősi Sötétséget és Fényt! Az első virradat utáni pillanat élője, ragadozója vagy, K. Steinglin!

Az volt. Tiszta lelki létezés. Zártság. Egyetlen célra szentesített, fejlődő eszköz!

Végtelen idők!

Igazság.

Szárnyak.

Fesztáv!

És benne: a fegyelem különböző változatai!
– K. Steinglin!

Testvér vagy! Rokon! Ős!

Egyre összetettebbé nemesedő!

Elveszíténie kellett az egyetlen asszonyt, hogy lényegi vonásaira lelhessen! És most már Borbíróné távolléte éltette őt!

Így maradnak a változatok változataiból áramló erők. A megírt egyszerűsége a marandóságnak.

Törvény!

Éva egykor világokat rombolt le a lelkében, hogy azután a romokon új világok sarjadjanak! Így vált K. Steinglin munkálkodó egyediséggé! Elfogadni a valójában szorgoskodó, olykor ellentmondásokba sodródó énjeit! És... Fejlődni... Haladni... A mindenkori, önkéntes kiválás segítségével!

„Úgy élek, mintha minden pillanatban elragadhatnának! És úgy is, mintha ez sosem következne be!”

Virradat és alkonyat közti fesztáv. Az időtlenség örök zenitje! Minden jelentéktelennek sejlő dolog számít. S egyetlen lépés sem...! Nem félek. És félek. Valahol már várnak. Valahová majd megérkezem. A Tenger. Az a Hatalom mindig-mindig! Velem van. Lassan. Ha majd megteszem, meg: az első igazi lépést! Ám ma még a szokásos óvintézkedések! A testem kívánalmait teljesítve létezem. A testemet strázsálom. Igénytelennek nem mondható időűzés...! S eközben a tudatom mással bajlódna! Vigyázni ezt a némber alkatot!

Reggelente a zubogó víz. Közönséges teendőim láncolata. Sparhert. Fazekak. A borotválkozás kétszáznál is több, kötelező kézmozdulata! Felkészüléseim. A majdani kiközösítésre!

Az egyetlen elfogadható út a testem elhajítása lenne! Csakhogy ez a nyomorék test a lelkemhez kötöttség. Otthon vagyok. Ebben a hátrányos foglalatban: „otthon”! Ezt hangsúlyo-

zom. Csűröm-csavarom-diadémozom! „Ott-hon!” Hatvankét esztendeje ez a romlékony foglalat nyújt menedéket a lelkemnek. Reggelek! Jelenem kirakókockái csakis önmagukkal mérhetők. Számba veszem a testem esélyeit! Na, és a lélek... A lélek útja... Magányos küzdelme! Hosszú-hosszú vájat... Végtelen... S a tudat bizarr színváltozásai!

Matuzsálem József egyik vénembere így szólt:

– Ha szerencséje van az embernek, öles léptekkel haladhat! De ne feledjük: a Végzet bármikor lependeríthet bennünket a vélt útról!

A végzet.

A vélt út!

Mozdulat. Majd egy másik. S az ember érzi: hiányzik belőlük a bizalmas tisztaság. Mintha nem úgy tenné. Nem úgy gondolná. Újra. És újra. Hiányzik.

Aztán megfeledkezik róla. Haladni. Nyilván napról napra előbbre jut. Nem úgy, mint korábban. De ezt nem szükséges megmagyarázni. Haladni. S ez azért nem csekélység. Ami minduntalan bebocsátást kérne: Anyagon túli! Jaj! És még egyszer: jaj! És harmadszor is! De ez nem számít! A hordalékokon át jutunk el minden megvilágosodásig! S ama asszony valahai közelségén át! A lelki függőségén át!

Éva volt az a nagyság, aki megállította figyelmet az entrópia útján!

A test! Lehajolni. Lélekben azonosulni: istápolni, oltalmazni, megemelni! Méltó eszközként használni ezt a girnyó-lehetetlen testet!

Felkészíteni a mindenkori utaztatásra! És... nem megvetni! Ez a test a kiteljesedéshez vezető, szükséges fokozat!

Nem tudom, miért! Időnként bosszant a testem közelsége! Hiszen annyi minden leköthetné a figyelmemet! Például: ez a Ház, itt...! A valahai kötődéseim tárgyi bizonyítékai! A letűnt évtizedek különböző jellegű grafikonjai.

– Az első negyven év szinte hozadéktalanul...
– mondtam egy alkalommal Pipili úrnak. Nem tudom, hogy igazából mire is célozhattam. – Majd a következő húsz-egynéhány év...! Mily sebesen elmúlt!

– Gyorsan! – mondta ő.

– Nagyon is... – válaszoltam.

– Hát, igen... – mondta ő.

Semmit, semmit sem hamarkodhatok el. Itt állok az elnyugvás lapályának közelében. S azt kell mondanom: „Ennyivel tartozom Évának!” Az az élő többlet szükségeltetett volna. A valahai selyma közelsége. Be-betért a házamba. De én csak nagy sokára ismertem fel őt. Milyen kevés az, amit a testamentumából elfogadni tudtam!

Elméletben elfogadtam Éva okításait. Ám akkori közvetlensége sokat rontott kettőnk alaphelyzetén s a kölcsönhatásokon!

– Csak lassan, Steinglin úr! Egészen lassan!
– Az ember azt hihette volna, hogy csupán az eszünket egzecíroztattuk! A közelsége ránehezedett a közelségemre!

Hatvankét év!

És ráadásként még néhány lélegzetvételnyi időmennyeség. Majd a „nyöszöri”! S aztán meggyünk, meggyünk tovább! A lélek. Hosszú, ám nem végtelen időtartamon át... a sajátos magányában... Majd egy másik, anyagi jellegű foglalat új horizonthoz ér! És felmutatja új foglalatát: s önnön örök-idegenségét!

Csakhogy az már egy másik, emberi élet lesz! Messze-messze vetődve a steinglini vesszőfutás idejétől, de annak elvont elemeit tartalmazva!

Kocka. Enyém. Tiéd. Mindannyiunké! A kocka elvettetett rég, vén csavargó! Seбай! Erre... erre lehet az a terület... Csakis erre... Ha már itt kell ólálkodnom...! „Kerek arc! Pigmentfoltos ábrázat!”

A kölcsönvett fizimiskád, K. Steinglin! – amelyet Borbíró Éván kívül senki sem tett volna kirakatba. Vinni. Vinni ezt a fakuló, anyagi valóságot az egyetlen vágóhídra! Bosszantó út! A tudatom magánya elkísér!

Éva által becsülni tanultam a világ anyagi hozadékait. „Bújj-bújj, zöld ág! – az Anyag gyűrűzésein át bújócskázzunk! Az Anyag!”

Amikor Borbíró János ide költözött, a nagyvilág éppen a szennyét csutakolta! A halottak pedig mintha restellték volna póreségüket: temették magukat! Az élők. Zengő-bongó foglalatokként dülöngéltek.

Akkor... akkor... több mint két évtizeddel ezelőtt... Látva Borbíró János kezügyességét, egy szerelőműhely építését javasoltam.

– Az udvaron... – mondtam. – Az udvaron elég nagy hely van! Építenék egy takaros műhelyt...

– Az jó lesz... – válaszolta. Ennyiben maradtunk. Csakhogy semmi sem egyszerű... Ám, ha a házammal szemközti pajtára vetem a tekintetemet, mindig felötlik bennem kivitelezhetetlen elképzelésem... Az Asszony; először az a ribanc ment el!

Pedig... Kis belátással elboldogulhattunk volna...

Magamra hagyott a sajátos nyomorúságommal. A kovácsoltvas keretű tükörlappal. A pitvarban elhelyezett asztalkával... És mielőtt végérvényesen elhagyott volna: egy kétajtós szekrényt is kaptam tőle. Az a világosbarna, kétajtós ruhásszekrény... mintha a kettőnk szövetségének tárgyi bizonyítéka lenne... Azóta... Azóta mintha minden egyes szusszanásommal ama zártság felé közelednék...

– Ásatag holmi! – mondaná magában K. Steinglin.

– Régi...régi emlékműve egy eltakarított életnek!

A teteje csúcsíves. Az ajtajain festett, régi... nagyon régi virágok... Az ember pedig találgatna... Polcok, ajtók...

Akárcsak a Tükör, az Asztal, a Szekrény is K. Steinglin jelen idejének mérőműszere.

A jelen... hamis fuvallatai körülnyaldossák őt!

A mindenkori Anyag hitével haladni! Az Anyag időszakos ellazulásaival, önfeladásaival és biztató felérzéseivel kölcsönhatásban létezni! Körülvesz: maga az Élet! Én pedig az igavonó csökönyösségével, kiúttalan alázatával haladnék... Az éjjeliedény délelőtti tisztasága: a jelenre vall! S mind-mind az újonnan terített asztalok. Fehérítő, vagy éppen tarkálló, belterjes sírok... A kitért ablakokon át áramló, télutói pára... Minden rendteremtésem, minden szóbeli, gondolati és cselekedetbeli imám Éva egy mikronnyi mivoltát szólítja s igeneli! Az ő nyomdokát követem, s a meghasonlás nem éppen éles fegyverével követelek! Télutó! A távozó évszak aggastyánideje! Éva! A nyomdokában haladni! S az Út vége: e játszma vége lesz! E világi terhek. Elmaradó kísértések bizarrul ható emlékművei!

Időnként bosszankodom. Talán helytelenül cselekszem. Pontatlanul beszélek. Hiányosan hallok. Tévesen értelmezek! Majd – kisvártatva – elpihen bennem, el: a világ!

Az Örök-Lyukon át sugárzón Reám Tekintő!

– Nincs sem közöttünk, sem pedig bennünk ellentmondás!

Minden szózat, minden gondolat és cselekedet csakis önmagában értékelhető! Hát, csak gyerünk! Gyerünk a magunk módján, vén számár! Ott fönn is nagy ám az iparkodás!

– 1968!

– A gyertyaszentelő sarkalatos nappala!

A férfias rend megteremtésén kell munkálkodnom. Csak lassan. Fokról fokra, ha úgy tetszik! Szükségem van erre a lassúságra. Az alkalmatosságokkal való, hosszasan kitartó találkozásokra! Szükségem van a kívülem lapangó és értem is létező erőforrásokra! Időnként nélkülözhetetlen szükségét érzem a különböző tárgyaimmal való „együttműködésre”! A régi-régi emberek! Már messze... Sokan a hatósugarakon túlra kerültek... De a tárgyaik tovább élnek... Tovább... tovább... Ezen az Úton... Csusszanni... szinte észrevétlenül... egy cseppet sem ridegebb és mostohább foglalatba! A kapcsolat! A kapcsolatok, amelyek még számítanak!

Hosszan elnyúló nappalok fohászhai és valomásai! Félfhomály. Éjek sötétjének megnyilatkozásai. Az adott jele kegyelmi ideje! Gyöngy...! Az Éva iránti hódolata javára vált K. Steinglinnek! Bár sok-sok időt, bizonyára aránytalanul sokat testének önvédelmére fordított. És voltak értelmetlenül nagy-nagy kitérői-csapongásai! S amint mozdult, nyomulva új és vélt ígéretek felé, a töményülő időben szinte észre sem

vette, hogy valahol... Valahol a lelke mélyén egy Ajtó nyitva maradt...

E télutói napon mintha bátortalanabb lett volna a kelleténél. Nagytakarítás közben egy-egy cikknél-bútordarabnál hosszasan elidőzött. A tűnékeny jelenhez szóló szertartásossággal – lélekben csigázottan: K. Steinglin!

Egy régi-régi komód, amit a dédanyja hagyott rá! „Egy nagyon távoli asszony!” – mondta egyszer Pipili úrnak. A Dédi! – kilencvenestendősen még a kertet kapálgatta. És még a nagy telek idején is a szérűben vetett ágyon aludt. Szívós, idő edzette asszony! Közel a századik esztendejéhez megvakult... S a Fő utcára nyíló, nagy ház erkélyén az időtlenség királynéjaként trónolt. S ha valaki felcihelődött hozzá: kiszikkadt, elvont gondolatokat közölt vele... Egy reggelen aztán... – ez 1921 kora tavaszán történt – a Dédi visszanyerte a látását... Ismételten kezébe vette a kerti szerszámokat... A nagy ház lakói csodálkozva nézték őt... Ugyan! Miért is sejtették volna, hogy az az idős asszony hová igyekszik!?

– K. Steinglin!

Gondozni-takarítani a kétszoba-konyhás házat! Az asztalok méltó csendjének áldozni. S annak a fiókos szekrénynek, amelyben a Dédi őrizte évtizedeken át az elhalálozásakor szükséges holmikat. „Csak lassan! Egészen lassan!” A valahai, mindig felfrissített és újrasavalt ruhadarabok. Damasztlepedő. Álkendő. A fekete, szépen díszített gyászruha! Mind-mind gondosan őrizve: ama elkerülhetetlen útra! És most... Itt áll a komódon az a fényt veszített gyertyatartó is, amit Steinglin úr a Déditől örökölt. S a gyertyatartó közelében álló, gondosan faragott, asztali kereszt... Megváltó Urunk képmásával.

Így takarított. Gondosan kisikálta a szobák olcsó futószőnyegeit. Emlékezetes, szépen kiteljesedő magánórái egy embernek! Időként ki-egyeneseedett. Fáradtabbnak-nehézkesebbnek, körülményeskedőnek érezte most magát. S az a bizonyos zóna, ahová e rendteremtéssel eljutnia kellett, csaknem elérhetetlenül távolinak tetszett. A teste, ez a mihaszna, fel-fellázadt K. Steinglin ellen! S ez az egyre üresebbé-oktondibbá váló, vizenyős hústömeg... amelyet átfog a véredények fakókék színeződése! A kezén s lábán, valamint a lapockáján megpattanó erek! – ilyenkor éles fájdalmat érez... A test... K. Steinglin alkonyuló teste! Az Idő csipp-csippje! Addig-addig a csipegetés, a karmolgatás, a kibicelés, mígnem megszólal az Üresség Ordasa: „Gyerünk, gyerünk, te semmirekellő kutya!” És K. Steinglin hódolatot mutatva elkotródik... el: egy másik Tartományba, amelyről nyavalygó nóták szólnak... Fagy! A testében lévő, kocsonyás fagy majd gyöngyöt izzad! Idegenség. Elvétett álmaiban néptelen házak. Sötét ablakok. Zárt ajtók. A szívében tévesztő útelágazások. Erre! Utak!

S a megtéveszthető emberi tudat...

Már reggel óta különös várakozás töltötte el őt! Egy sugallat minduntalan azt bizonygatta, hogy ma K. Steinglin találkozik az Idővel.

– 1968!

– Gyertyaszentelő napja!

– A nagyvárosi állatkert barlangja!

– Télutó!

– A mackó majd a mindet elutasító Tavaszt jósolja!

Tavaszi!

Az új zászlóbontások évszaka!

– Elárvult lélek!

Találkozik. Mindig. Mindenkor. Minden egyes pillanatban. De az a megörökítendő, bódító érzés! – csak ritkán tudatosítja e találkozásokat. Az Idő!

Az a sarkított pillanat csak elvétve következik be, amikor e találkozások által felérez a lélek! Mint egykor, úgy nyolc-kilenc esztendősen... Szállodai étket hordott a villanytelepre. Régi-régi idők! Erős hitének nagy korszaka! Akkortájt még gyanútlanul át-átadta magát a nagyvilágnak. „Erre! Erre!” – a mozgó és minduntalan változó általánosság szólította őt. Az élő, gyakran plasztikus homályban feltűnő világ... És Steinglin feledhetetlen derűvel élte át az élet áradásait.

Hetente több alkalommal. Elsietni a falu mögötti áramszolgáltató terepre. „J. bácsi!” – neki mindig szüksége volt a kis Steinglin szolgálataira. A jövődöbéli férfiú pedig e szolgáltattevés ellenében meg-megcsodálhatta az áramfejlesztő óráit: a növvő számjegyekben magát a világmindenség gyarapodását vélte felfedezni. A világ. És benne, vagy kívül az Idő!

– Az Értelem magasabb rendű szintje végül is létrehozza önnön lényének alacsonyabb rendű változatait... S az ember, ha nagyon-nagyon szerencsés, belegörbölhet e felismerésbe!

Egy napon... igen... A tizedik születésnapján történt... A villanytelepről ballagott hazafelé... A Gúnyárd folyó mentén lépdelt, ahol két nyomtávú köves út futott az ismeretlenbe. Vándorcirkusz lakókocsijai tűntek fel a síkon... Lovak.

Karcsú, jókedvű, megkímélt igavonók.

K. Steinglin kezdetbe riadt tekintettel figyelte a mind közelebbre kerülő szeleburdi társaságot. Vidám emberek. Akik az élet fonákjait választották. A lakókocsik lépcsőin tarka szoknyás lányok álltak és a tízesztendős Steinglinnek integettek. Pántlikák. Díszes kalapok úsztak a levegőtérben. A fiú! Nézte a közelben elhaladók jelenésszerű jelenképét!

A találomra célzatos útjuk.

A tarkabarka, díszes kisközösség!

Bő szoknyák lobogása. Madártollakkal díszített kalapok. Élénk színű, bő köpenyek!

Mindössze néhány perces létkép K. Steinglin akkori jelenében. Miután a tarka forgatag eltűnt a fiú szeme elől, Steinglin szívében nagy-nagy űr támadt. Az a szív! Az a benső közeg mindig is érzékeny volt. Ez a rakoncátlan társaság... talán csak önnön létének paródiáját élte meg... de ez a csúfondáros, öngúnyoló kisvilág hitelesebbnek látszott mindannál, ami az ifjú Steinglint körülvette.

Tükör!

Távoli-távoli Tükör!

És benne a hatalmas házuk szobáinak kráterei! Egy szűk helyiség, ahol esténként karistolt ábrázatú emberek egy kisasztal fölé hajolva pénzt számolnak, s mint valami kártyalapokat: élére rakják a napi bevételt. „Steinglin-kimérés, Steinglin-szálloda!” – és pénz. Görbedt ujjakból, koszló kezekből sebtiben kirángatott bankók! S ebből a világból nincs kiút! Bankók! Unt és egyre nehézkesebbé váló vállalatok! Pénz! Füstölgő délelőttök. Konyhazaj! Illatregimentek. Remegő hangváltások! Pénz! Nappalok boltívei, grádicsok, szűk labirintusokon át vezető órák! S közben a semmi! A semmi elmúlhatatlan taposómalma! Csak tenni. Csak adni. Önmagadat. Ad-

ni mindig. Adni! Egyetlen megtorpanás és a romjaiban heverne ez az álmodott kártyavár!

Az a kicsi és szeleburdi társaság, amely majd alkonyatra megszáll egy falunál, igen... Az a színes és olcsón díszes közösség... Steinglin szemében rendíthetetlen válasszá nőtt egy fel sem tett kérdésre!

Jóval később: a háborús esztendők zűrzavaraiiban a tüskés, diabolikus világban Steinglin úr gyámolításra szorulva ama emlékkép-láncolatra gondolt. „Az igazi valóság: talán a valóság fonákja!” – gondolta.

Lassú-lassú érlelődés. A steinglini tudat fokozatos érlelődése. És hosszú-hosszú életút!

Gyarapodó ereklyék! Elemi tulajdonságait elvesztő tárgyak. Hűlő magánvilág!

Azok a bohém és minden kötöttséget elutasító mutatóványosok egy olyan birodalom auráját mutatták, ahová K. Steinglin sosem léphetett volna be!

Előtte. Mögötte. Oldalvást. A Tenger igazsága!

Akárcsak 1945 márciusában. „Nehéz idők!” – mondta jóval később Pipili úrnak. „Nehéz idők!” – magyarázta Matuzsálem Józsefnek, Borbíró Jánosnak s Búhol Mihálynak, a gyerekkori jó barátoknak. „A háború!” – amely belecsimpaszkodott az életébe, a napjait elnehezítette, a tudatát megkötötte, s akkor... akkor... azt hitte, hogy a háború mindennél többet kiölhet az emberből. Tévedett!

„Voltak napok – mondta Pipili úrnak –, mikor is óránként ötven-hetven embert láttam meghalni. Ötven-hetven embert!”

Pressvár! Steinglin pedig órákon át nyomult a pusztuló városban. A maga útját járva, zárkó-

zott lélekkel haladt: út! Feltépett utak s járdák háta! A bencés apátság kolostorfalának döntve egy halott katona állt, az orrából még csorgott a vér. A vállán fegyver! Pokol, amit az ember kieszel! Csakis pokol lehet. Igazi diabolikus távlat! Szín és fonák! S az akkori idő magával rántotta azt a férfit, aki akkortájt volt: magával rántotta, és Steinglin, nem szabadulva a látványtól, sodródott át a százharmincezres városon, körbe-körbe, aztán megint, ismételten: a látottak foglyaként... újra és újra... A tapasztalataival mint-ha magasabb osztályba léphetett volna!

Már alkonyodott, amikor kiszikkadt torokkal megállt a koronázótemplom füstölgő romjainál. A közeli, porig égett házsor felől egy tíz év körüli fiúcska közelgett. Az övéen jókora, míves kivitelezésű rézkulcs, melyet Steinglinek adott át.

– Bácsi! – mondta. – Ha egyszer a bácsinak eltávoznia kell, ezzel az alkalmatossággal tessék bezárni a világ kapuját!

– Túlzottan sok a rontás! – mondta K. Steinglin.

Az a kulcs! S a siporgó remény! Idő. Az Idő majd egyszer... Egészen biztosan kikölti az Örök Elnyugvás egyetlen szárnyasát! Haladni. Egyszerre valamennyi égtáj felé. Bízni! Rábízni magunkat a bennünket szólító Virradatra!

Kezdetről fogva tudtam e játszma végét! És tegyem hozzá, nem kötötte le a figyelmemet. A kimondhatatlanban viszont reménykedtem. A Megnevezhetetlen! Vezet... Vezet arra csapás... Egészen az útelágazásig könnyeden haladhatnék... Csakis lassan! Egészen lassan.

Szalmaszálat – nesztelenül – szalmaszállra helyezve. Nesztelenül.

– Az Örök Gyermekek lehelete!

Tükrök!

Kopáruló tükörlap-pozdorják!

A világ. És benne: Te és Más bódultan! Tükrök!

Az a kisfiú. Ott... S az a kulcs!

Éreztem a Tavasz súlyos illatát. Azt a kopogó, nehézkes és sötét elmaradhatatlant, amely időnként reánk köszön:

– Mizujs, fiam!

– Hogy vagy, egyetlenem!?

S közben: az árgyélus vigyor! Ismertem ezt! Az Idő kérlelhetetlenül reánk dönti a különböző tulajdonságú és elemű áldásait!

Harminckilenc esztendő voltam. Kibíratatlanul szűknek, nyomasztóan nyomorúságosnak tetszett a világ. Dig-dig! Mindig csak ez! Ha a karjaimat kitártam volna: alighanem falakba ütközöm... És voltak szegélyek, ahonnan az ürbe lógathattam volna a lábamat! Szerencsém volt?! Magam sem tudom! Működven bennem az Örök-Egy: áldozathozatalaimat nem válogattam meg... Örvösgúnyárd! Tonk! Végzárd! Pressvár! Időigénytelen nócék! Ázott madarak! Koszló ágyak! Szakadt lepedők.

A Te időd volt az is, K. Steinglin!

A feszüléseid!

Kezeden s ruhádon az átmeneti elkötelezettség ragacsa! Az Út egy nagyon is konkrét töredéke! Éj. És nappal! A kártyalapok keveredése! Átlényegülések. Jin. És Jang!

A találó, helyes úton haladt! E látszati bolyongások! S ha m i n d e n neki rendeltetett, akkor ez a minden maga a Semmi! És mégis! És mégsem!

Szerettem az asszonyi testek dagályát. Élő párnák. A magánidőm műszerei voltak ők is! Én pedig: én! Nem több. Nem kevesebb! Érinthető. Cibálható. Már-már kisemmizhető!

S akkor... Esetleg korábban... Vagy éppen mostanában... Ebben a jin-jangos térben és időben... Itt. Ott. Amott!

Sosem voltam több, mint élő és alkalmazható jelenlét és jelenség! Én: Ő vagyok! Ő! És Ő megint csak itt! Itt! Kívülem. És bennem! Csak az Örök-Lyuk szemerkélő fénynyalábjai szűrődnek változatlan egyhangúsággal! Úgy, úgy, Teremtőm! Egyikünknek sem könnyebb! De nem is nehezebb! Szürke fazon! Olcsó cérnaruha! Mint általában a madárijesztőkön! Aztán uccu! Amint szükségeltetik!

– Hát fel, fel azzal a virradó koponyával, istenem!

Tudtam az Igazságot.

Ketten kiteszünk egy teljes Egészet!

– Így van ez, Uram, mindenütt: a tisztességesebb helyeken! Hát csak fel: ábrándra és robotra egyaránt!

Tiéd, csakis a tiéd ez a kiváló egyszerűség! A mélyülő hit, amelyet az ésszerűség habarcsa kötne... Tiéd az éber figyelem! Tiéd, tiéd! Ez az Egész! És benne én is: az öröklét mindig tetten érhető hangyája: Ipi-apacs! Te vagy a fogó: Megnevezhetetlen! Nem voltam több. De kevesebb sem lehettem! Mégha silányabb ez a kivitelezettség! – a testem! Sebj!

Tudtam az Igazságot. Csakhogy... nem törhetek be ajtóstul a Házba! Nem lehet csak úgy. Az átlényegüléseim!

S azok a jelentéktelennek sejlő összetevők, amelyek nélkül fuccs lett volna a teremtés természetének!

Jin. Jang! Sötétség. És Fény! És van, hogy a sötétség távlatai... azok az utak... igen... A szalagok...

A nappalról jobb hallgatni!

A létem. A végtelenség gyűrűjén át vezető távlatom. Fokozatos magasabbrendűség?! „Hatvankettő!”

Valami nagy-nagy szomorúság... Végtelen időközön át kitartó mélyhangulat, sosem tisztázható izgalom és bizonytalanság kísért és kísér... Télutó! A nappal hevedere reám nehezedik... Kisvártatva itt égi és földi jellegű indulások! A Tavasz! A Tavasz... majd a mindenkori Holnaphoz szól! Egy óra, kettő, három: s az első esőcsepp a föld kérgét érinti. Az ő akaratából – K. Steinglin – a télutó kivénhedt foglyaként!

A kétszoba-konyhás ház berendezését tisztogatva: mint valami zsolozsmát, fennhangon mondta az egyetlen kiejthető mondatot:

– Rendnek kell itt lennie: kívül s belül egyaránt!

Rendnek!

Rendnek! Az Út!

A selyma érlelődő hitével kell haladnom. „A középút!” Időnként nehezemre volt és bosszantott is ez az elszánt viszonyulásom. Szürke fazon. Egyre szürkülő csontok. S maga a dudvás napjaim nyomasztó visszhangtalansága! Máskor meg a testi romlandóságom feletti – szinte mámoros – káröröm kerített hatalmába. Utána pedig... a vigasztalhatatlanság mélységes bugyrai!

– Öt-tíz esztendő még, pajtás! Nem adják olcsóbban! – mondogatta K. Steinglin. – Öt-tíz esztendő. A kiközösítésig! – Mondta. Majd megismé-

telte. Aztán megint. S közben mintha fegyverszünetet kötött volna a Sorssal. Alkudozni?! Vagy csak úgy: handabandázni egy kicsikét...! Ezzel is: közelebb...! Egyre közelebb ahhoz a bűvös körhöz... amely egy életen át ösztönzött, csakúgy, mint az élet! Vonzott.

Az egyedi visszatetsző erőtlenségével vonzott. Nem volt ereje, sem pedig hatalma, hogy azonmód magához ragadjon! Igazából nem is mutatta önmagát! S az ember mégis azt hinné, hogy itt van valahol, itt: a közelben! Öt-tíz esztendő. Esetleg több. Vagy jóval kevesebb! Az az Örök-Berek... igazából nem volt vonzó jelenség a számomra! Inkább ez a Télutó! És benne... benne az a tapogás, amit semmiképpen nem neveznék néven! A halódó, gyertyaszentelői nappal! S az évszakváltón ez a lassú és csaknem tökéletesen odaadó rendteremtésem! Sikároltam, csiszolgattam a különböző alkalmatosságokat. S közben időnként a létem szemcséire gondolva úgy véltem: nagyon is kivethető ez a földi pályafutás! Hová?! Mivégre?! Előttem: a széles és mélységes barázdát szánó emberi Lélek! Az a lélek feladta létem egyetlen leckéjét:

– Úgy kell élnünk, mintha minden pillanatban meghalhatnánk!

– Az ám!

– Úgy kell élnünk, mintha örök életűek lennénk!

Hát csak, dig-dig!

Arra gondolni, hogy nem gondolsz semmit! Szolgai létezés! Alázat! Az a selyma! Ő feladta az egyetlen és elfogadható leckét! Úgy tettem s fordultam, mintha nem gondoltam volna erre! Célozni az Örök-Vadász látszólagos nem-

törődömségével! Csakhogy tisztában voltam minden tudatos és öntudatlan kivárással. És tudtam mozdulataim s kezdeményezéseim következményét! Gyöngy! A télutó majd eltakarítja önmagát. S nem marad nyomában egyetlen sóhaj sem! S a Fekete Tavasz a föld kérgébe égeti nyomait! S a mindenkori, távolságtartó ragozások!

A selyma! Ő tudta, hogy kit miért emelnek aszott lelkek s karok a megmaradás szintjére! Szorgos kezek, lázas igenlések: langy közelségek! A titok! „Minden út: Út! Minden nyomorúságos valósággóc önmagát visszhangozza artikulálatlanul!” – előre! Előre ebben a nagy erőtlenedésben! Előbbre kell sajtolnom magamat. Közelebb az Örök-Berekhez! Átmeneti ideig tart majd az is: a kiközösítés állapotának hinta-palintája! Éva! Ő aztán tudott titkolni!

Előbbre kell jutnom: s egyre mélyebbre, de-hogy! Ebben a nagy-nagy és rég megszikkadt kulimázban! Előbbre?! Mélyebbre?! De hogyan?

– Fény van itt is, igazi fényesség, mert erre ólálkodom! – és minden mozgás: Mozgalom a javából! Hatvankettő!

Az elhasználódásom nem számít. Igazából sosem voltam következetes szövetségese e vi-zenyössé váló, romlandó testnek. Dig-dig?! Hangulatváltások?! E meddő, anyagi trópusért?! Sem császára, sem udvaronca, sem pedig boldja nem voltam e testnek, amelyet majd egy jól sejlő pillanatban nyugalomba helyezek! Az Örök-Kabát, amelynek emlékét majd őrzi... Megőrzi az egymikronnyi nagyságú Örök-Tározó! S jönnek: ezer és ezer évek, de ez az entrópiának

behódoló test igazi hozománya: megmarad! „Ne félj, te tapír-láb, te püffedt végtag, dagadt has, tyúkmell, nyomorultul csapott váll, macskake-rek koponya! Jaj! És még egyszer jaj! De ne félj! Az Örök-Lik világában minden-minden mara-dandó!” – az Idő egy-egy rekeszében-vonulatá-ban: gyöngy! Megbúvó törvényszerűség az Igaz-ság! Szanaszét heverő, elmúlhatatlan fegyverek! Csakis a látószerv... Lelki látóka szükségelte-tik... Játékaink. Benne! És bennem! Teremteni?! A látszólagos tudathasadás... S az élet...

Lelket felszabadító tehernek számít ez a ha-ladás. Ami még velem van: a hitem forrása, s az az Asszony! Hát csak lassan, érlelő megfon-toeltsággal ezen az úton...

Időnként elidőzőm. Gyertyát gyújtok emlé-kezetemben azokért, akik az életük és erőik melegével segítettek.

Az a kulcs!

Az a régi-régi kulcs! Amelyet megőriznem megadatott!

Sötétség.

Ragyogás.

Kiközösítés.

Az odáig vezető úton még leszek teendőim! Először is: ez a nehezen elfogadható télutói reggel és délelőtt! Odakinn a megtépázott bi-zonyosság. Idebenn pedig ez a megátalkodott várakozásom.

– Rendet, rendet, rendet!

S majd eljön az is: a kiteljesedés ilyenemű pillanata!

Bódító, részegítő érzés?! Talán...

Feltéve, ha lesz még miért... – egyetlen arasz-szal a föld kérge felett: csak óvatosan, egészen

óvatosan... Haladni. Egyszerre közelíteni minden értelemhozó igazság felé, K. Steinglin!

Egyetlen szerep: mindannyiunké! A tiéd is, Atyám! Egyetlen szerep. Amelynek így is, úgy is: megfelelünk! Törvényszerűség!

A bűvópatak-létben betöltött szerepünk. Epizódláncolataink! S a különböző események gyöngyei általában felcserélhetők. Magánidőnk párhuzamosan vertikális és horizontális! Hát csak óvatosan, K. Steinglin!

A tetten érhető lényeg gyűrűzésein át sodródtam. A ház. A belterület megújulásán ügyködtem. Egy-egy tárgynál hosszasan elidőztem. „A Tenger! A Tenger igazságai!” A távolból sejtelm hangján a gravitációs forrás szólított. Az elhasználódottságomból táplálkozó megnyugvás elcsitult bennem. Egy nem eléggé tisztázható létállapot a testi kéjhez hasonló érzést váltott ki. Hatvankettő! Hát, csak előre! Előre az elhullatott fegyverek mezején! Haladásom már jó ideje nem a vesszőfutásra emlékeztetett, inkább az egyetlen és mulatságos csetlésre-botlásra!

– Valahová...

Valahová csak tartozom...

A testem!

Ő mindenképpen! S az érzéseim. A sejtelmeim. Csakhogy egyetlen kivétellel e szövetségek megszüntethetők. Majd bekövetkezik a fehér síkok ünnepélyes csendje. Lerakott mellvért. És zubbony.

Ami számomra igazi vonzerővel bírt, az a különös nemű és tulajdonságú többlet, amellyel szívesen meghintettem volna e tájékot... –

Éva! – az az egyszeri, gyámolító lélek reám testálta örökét, s azt a tetten érhetetlen játékszert, amely által önhittebben haladhattam volna... Csakhogy a gyámoltalanságom, az elbizonytalanodásaim, valamint lelki csapongásaim látszólagos mellékutakra kényszerítettek. Éva! És vele együtt az Örök-Mag, amelyből az Elmúlhatatlan Terebélye egyre hatalmasabbá növi ki magát: az Idő!

Az útra készítetett vagyok. Csapodár és ideiglenes emberi test tulajdonosa! De azon túl. És innen. A látszati Bolyongó! Az Idő fájáról gyűjtögető. S a játszma... Az egyetlen, végtelen megpróbáltatásokon át ívelő játszmám... És benne ez a pillanatnyi, e világi... „véresen unalmas” pályafutásom... Egy nagy-nagy CÉL érdekében! Szerettem volna elodázni a Tengerrel történő találkozásomat: az egyetlen, megfellebbezhetetlen igazsággal való azonosulásomat... Elkerülni ezt a riasztó peremet...

1968 télutóján úgy éreztem, közeledik... Közeledik az eltéveszthetetlen-hazudtolthatatlan pillanat! S ez a közelség borzongással töltött el! Hosszú-hosszú vándorlás volt mögöttem. A tárgyiasult világ kitárt könyvei! Tapogatózások. Érintések. Rejtett, gyakran csupán homályló folyamatok, amelyek által legfeljebb a felismerések határvonaláig juthattam. És most... Gyarló őszinteséggel bevallanom szükségeltetett, hogy van miért rettegnem! Körbe-körbe... Mindig. Körbe-körbe. Vinni. Mutatni. Elfogadni.

Kívülálló, hűvös foglalat voltam és vagyok. És gyarló következtetésemben csakúgy nem tettem meg mindent e jövőendő találkozás érdekében.

- Tenger...
- Hullámok...
- Hab...
- Igazság!

A tudatom a rimánkodó helyzetébe kényszerített volna már, de a Lélek bölcs és öreg... Madár: „Sebaj, öregfiú! Én megsegítlek! Miképpen engemet is: erős hatások tartanak fenn... fenn... Végtelen időkön át!”

Tudtam, hogy ez az út hová vezet! A lélek! Ő kiváló útitársként bizonyított. S közben: a minduntalan csacsogó-dadogó „én” önvédelemből hátrált volna.

- Előre, K. Steinglin!
- Csakis előre!

Az Út!

Anyagi jellegű ákombákomokon, összevisszaságokon, akadályokon át vezető, de távlatokat is ígérő haladás! A kötömbök öntisztító képességével kell előbbre jutnom.

Egyetlen perc csendje. Áldozatom az anyagi többletért!

Egyetlen perc. A megindult emberi lélek kitarulkozása?! Felettem az Örök-Lyukból áramló és töményülő erőkötegek! Hát csak előre a sugalmazott úton! Munkálkodásaim a magasabbrendűséget szólítják!

Mondani. Leírni...

„Kezdetben volt a mindent fenntartó Emlékezet!” – és én is ennek az Emlékezetnek terméke: teremtménye vagyok!

Fagyos, nyirkos foglalat. A testem körülfog. Körülvesz. Időnként már-már kitörök e megátalkodott falak közül. Álmaim csikói idegen mezőkön vágatnak. De én maradok. Újragom-

bolva az Örök-Kabátot. Erőimet rendezve. Vannak kételyeim és félelmeim. Ám jobbára e Test trópusaiból erednek! Az emberi Tudat pedig siporgó, árvasági kényszerképzetben létező szárnyaska!

A játszám: igazából nem is játék!

Néhány nappal gyertyaszentelő előtt K. Steinglin a Fő utcán tartott hazafelé, amikor egy nála idősebb asszony közeledésére felneszelt. Tél. A porka hó sterilitása. A föld kergét érintő felhők. Homályló délelőtt. S az a tetőtől talpig feketébe öltözött asszony. Steinglin úr az első pillanatban megérezte, hogy az az idős hölgy hozzá tartozik...

– Ugye, K. Steinglinhez van szerencsém?! – mondta a hölgy. A vénember pedig hosszasan nézte az asszony emlékezetesen kreol színű ábrázatát. Az arc zártsága-hangtalansága! A fekete keszkenő fogságában lágyan ívelő homlok boltozata. A roppanásig mélysötéten fénylő szemei.

– Több mint hatvan éve nem jártam ebben a faluban, de önt, uram, azonmód felismerem... Egykor, ha röpke időn át is: az ön dajkája voltam! És ön... ön, Steinglin úr... parányi... parányi kisdéd! Évek jönnek. Távoznak. De az ember lelki küldetése és állandósultsága nem változik meg. És Steinglin úr ma is ugyanazokat az értékeket viseli magában, mint a cseppségének idején! Hát, az Úr megáldja önt, Steinglin úr, sietnem kell... Kisvártatva elhagyom ezt a települést...

Télutó. Porka hó permete. A felhők egyhangú indulata. Mindössze néhány perceske, amivel a letűnt időknek meglepniük kellett K. Steinglint.

Bátorság szükségeltetik ehhez az oldalazgatáshoz. A jelenem ablakain be-betekintők. Az embernek védekeznie szükségeltetik.

Szerencsém van. Életem előhírnöke nem hagyott el végérvényesen. E télutói napokban pedig hatványozottan szükségem volt Borbíró Éva ösztönzésére.

Mindannyiunknak van egy hozzá hasonló eszmei társa. Egy következetesen kitartó és elszántan bátor lelki szülője, vagy lelki testvére, aki gyámolítója a csetlő-botló embernek. Éva!

És bizonyára mindannyiunk birtokában van egy, az ilyen szövetséget őrző és tápláló tárgy! Egy hét, kettő, három... Időnként a lelki kaland dülő érzetével kitárom azt a kétajtós szekrényt, amelyben Éva itthagytott ruháit őrzöm... A lélek őrtornyából megértőn elfogadta az asszony gyors és sietős távozásait. A rögtönzött találkáit. Egy nagy-nagy emberi szív... befogadásait!

Szeretni. Hatni. Egyszerre minden égtáj felé haladva. Ha már erre teremtetünk. Nem a hűtlensége, hanem a sokszólamú szerelem igénye vezette őt egy emberéleten át! Éva!

Több mint két évtizede őrzöm Éva itthagytott ruháit. A kötött, gyöngyberakásos mellényét. Élénk színű ingeit. Alsószoknyáit. A hajlékban maradt harisnyáit. Búzavirág színű, narancssárga és bordóra festett egészruháit. Selyemkendőit... Az asztal. A síkon letűnt idők alig hervadó virágai. Hívő gonddal felfrissítem és újravasalom e ruhadarabokat. Ilyenkor fényévnyi, elveszített időtávokat hódítok vissza! „Éva! Éva, hallod?!” – mennyi-mennyi asszony: időigénytelen, lelki vagy csupán testi látogató a felnőttiségem évtizedei alatt! Megtor-

panások. Zátonyok. Időről időre feltépődő, gyógyíthatatlan sérelmek. És csakis ő...! Csakis az az asszony...! – aki által érthetőbbek és elfogadhatók a különböző fény- és árnyék-, valamint létsávok!

Steinglin lelke! K. Steinglin strázsáló, az örök-sötétség karzata felett lebegő bizonyossága. Az asszony! Aki kiragadta őt e sötétség limbusából. A kivárás fénytelenisége. A nullponti állapot fagya s mozdulatlansága!

A lélek szándékát semlegesítő állandósultság! Éva hite, Éva ereje és azonosulása szükségeltetett és szükségeltetik mindenkor, minden időpontban: a végtelen örök-csapásán... Éva! Éva jótékony fuvallatú hitével haladni. Oldalazgatásokkal?! El-elidőzésekkel... S azzal a gyámolító-megértő segédlettel, amely nélkül megvetném ezt az egyre hitványabbá váló testet! Éva valaha használt ruháit gondozni! Az itthagytott, mives kivitelezésű csizmáit, cipőit...! És a kis dobozkában néhány kaláris! Mintha utolsó távozásakor így szólott volna: „Visszatérek még, Steinglin úr! Vissza: én!”

Haladni. Haladnom kellett a magam sötétes útján. Önnön lét-uszályomtól nem szabadulva. Időnként meg-megállva. Visszakémlelve. A nesztelenség. Olykor az önfeladó beletörődés hangulata erőt vett rajtam. Ám elmúltott egy nap s kettő: és feléreztem bennem e szövetség által tápláltatott erőm. Télutó! E télutói elhallgatásban közelítek az örök-halomhoz! Virágok?! Itthagytott létvirágok?! Évám valahai kellékei?! Elemeken át vezető utam. Rideg... gyakran elelszemélytelenedő, földi pályafutásom alkonyideje! A külsődleges hatások mind többet hódítanak meg belőlem. S amint leoldom terheit, görcsös lassúságomban még tennék né-

hány érthető lépést! Újítani! Elrendezni! Rendeződni! Az adott közeg. A falu. A ház. A falak. Örök-szétszórtságok! Emlékezetek. És az emlékek táptalajából zsendülő megújhódások! Tudatosítani, hogy ez a test kivédhetetlenül az örök-árkádia felé közelít! S bennem: a föld, a víz további távlatai! Nem tévedek el. A pályafutásommal pedig hozzájárulok az Összetett-hez! Az Örök-Berek zöldje, sötétlő, látszólagos fondorlata! A lapálya... Majd eljő a pillanat és megérkezem! Bizonyos átmeneti szakaszon át megállapodom. Elöttem egy asszony elmúlhatatlan bizonyossága! Ha kissé leszakadva is: őt követve haladok... a mind magasabb fokozatú megvalósulásig...! E növekedésem elvitathatatlan!

Rendet. Elrendeződést! A hajlékom takarítása közepette nyilvánvalóvá vált előttem, hogy jövőendő szembesülesem nem szolgálhat katarzissal! Legfeljebb a természetes feloldódás enyhét adó élményével! Tárgyakon-gátaikon át ívelő út! Csak lassan. Az odaadó éberség önkéntelenül magas fokán! Mintha ez lett volna K. Steinglin utolsó órája... amelyet még elfogadnia és megjegyeznie szükségeltetett volna. A szobák. Az ágy damaszthuzatai. Az asztalok fehér terítői. A frissen vasalt függönyök. Az olcsó futószőnyegek lelki elnyugvása...

S amint e gyertyaszentelői nappalon a ház helyiségeinek megújhódásán munkálkodott, növvő igényként hatásosabb rendet teremtett, mint azelőtt. Mintha e rendteremtéssel emléket állított volna a letűnő időknek. „Egyetlen történetünk van! Az értünk és ellenünk szóló bizonyosságokból szerkesztendő csendéleti kép...!” Az Éva általi létszabvány szerint haladni. S az út... amelyen egy-egy kivételes pilla-

natban kiteljesedik K. Steinglin magán-apokaliptikája! ” A történés vagyok! Párhuzamosan: a függőleges és horizontális létezés!” – s majd az eljövendő kiközösítés időpontjában elsötétül, átmeneti időre elcsitul a Tér, s a steinglini létezés fegyverei, csakúgy, mint a hozadéakai, lefedve... halomban hevernek... egy későbbi manifesztumra várva: önmegmutatásra! S e halmon túl, kissé távolabb – egy sápatag fénygyűrűben – az elmúlhatatlan steinglini Bizonnyosság, az Emlékezet örökké ható erejével, tantételként, hogy mindezen dolgok megtörténtek...!

2.

Alkonyodott már. K. Steinglint csupán a fürdőszoba megújhodott rendje töltötte el jó érzéssel. A fürdőszoba... – ahová Karácsony havában új, mélykék, műszálas szőnyeget vásárolt. Hasonló színű terítőkkal fedte le a polcokat. A helyiség egységes hangulata megnyugtatóan hatott rá. A szobák üde levegője arra utalt, hogy ember munkálkodott itt. Egyéb alkalmakkor, ha a teendőit elvégezte, sebtiben bezárta a ház ajtaját, és Ausztriai János kocsmája felé lódult. Egy óra, kettő, három... – régi cimborák, évtizedes közelségek, s eközben magába gyűjtötte a körülötte lévők jótékony lelkierejét! De most sokáig kivárt. Megöregedett, hurkás ujjaival megérintett egy-egy fénylő alkalmatosságot. Esztendei, hosszú és egyhangú esztendei vannak még hátra. E télutói ürességben már-már tetten érhető volt az alászállása! A körülötte lévő rend magánvilágába pedig nem lehetett hatolni. Nem lehetett az elrendezettség lelkébe-mechanizmusába nyomulni, és ilyenénképpen további változásokat

eszközölni... Ez az elrendezettség már önmáloló életet élt... Az esti tisztaság szertartásos csöndje vette őt körül. Megadó némaság. Az érkező évszak első esőcseppjeire figyelt fel. A Tavasz! A nagyléptű Tavasz majd elhozza egyedi titkait. S majd a számláját is benyújtja! A Tavasz! Már ott ólálkodott a megyei pozdorjákon. S az adott jelen! Végére is: K. Steinglin jelen ideje volt ez! Kisebb-nagyobb foltokkal, fertőzésekkel, lágyrothadásokkal: az övé volt! S a macskapuha sötétség vette őt körül! Ingatag test. Kivárázó lélek. Az ember. Sokat tudott az emberről. A feszüléseiről. A kiszolgáltatottságáról. A csalóka tévutakról! Mélypontokról! Az élet dolgai az örök-sakktáblán. Lépni. Csakis lépni a magunk módján. Egyet?! Kettőt?! Hármat?! – és... ha nem vagyunk szerencsések, sosem tudjuk meg, hogy miért-miért ez a nagy igyekezet! Hang. Forrás. Bizonyosság! A végtelen tökélyét viselem magamban! Miért kellene félnem?! A végtelen gyűrűi-spiráljai vesznek körül! Dicső távlatok!

Fogva tartott a köztes időpont hangulata. A lényem teljességével átéltem a maradandóra komponált változatok változatait. Az adott percek súlyát. Időzni. Hinteni életem ittmaradó magvait. Az adott tér. Egy helyiség. Egy asztallap. Újonnan vasalt, hószínű terítő hatásos jelene. A kezem önkéntelenül is az asztallap rovátkáit kereste. Az entrópia kísértett. „Nem! Még nem hullhatok szét az elemeimre!” Minden visszatekintésem a jövőmért rikoltott. Minden megbocsátásom lázadást szült. Minden visszakozásom: támadás volt! Az ember. Okoskodhat. Lelki, esetleg tudati értelmű kibúvóink álcázatlan csapdáknak minősülnek. Így aztán

K. Steinglin letűnt két évtizedét arccal az Örök-Berek felé fordulva élte le. A szemlélődő gondolkodó és gondoskodó...! Hűsége pedig önnön végtelenségével volt mérhető... – az vagyok! A fölemelhető, a megmutatható, a majdan aláhulló létezés vagyok! Az örök-falánk, az örök-nyugtalan, a megválaszolhatatlan végtelen vagyok! A végzetét ismerő és elfogadó végtelen! Másféle sorsot szerettem volna. Hosszúhosszú pihenőkkel a törzsfejlődésben. A defenesztráció! – amit időnként megvetve kigúnyolok! Máskor viszont megrettent a közelgő pillanatot. Nem: nem a halál bekövetkezésének pillanata tébolyít. Az élet utolsó tánclépései?! Mígnem ábrázatunkra mázoltatik az a bizonyos jel...?! Az elrendeltetés?! Jól ismertem ama közeget, s a nélkülözhetetlen díszleteket! Addig-addig járjuk földi pályafutásunk csúfondáros táncát és reménykedünk, mígnem bealkonyul felettünk! Föld. Víz. És hajdani tűzfészkek kísértének. Élni. Létezni. Hitem gyökerei távoli nedveket szívnak. Élni akarok még! Így. Ezzel a megnyomorított, egyre alakatlanabbá váló mivoltommal. Élni. Éretted is, Borbíró Éva! És éretted, Vadamasz Mária! Éretted, Amáta nővér! És arccal... Mindig arccal fordulni az egyszeri Tengernek! S annak a felfoghatatlan teljességnek, amit magában visel! Éretlen igénnyel ostromoltam a Maradandót. Mondván a magamét: „Még nem készültem el, Uram!” De tudatosítottam, hogy már a pusztaság szándékom is magában viseli a teljességet! Este! Az egyre mélyülő tisztaság csöndje. Borbíró Éva odaadása szükségeltetett, hogy eme útszakaszra bocsáttassam... Közelebb. Egyre közelebb jutok önnön megváltódásomhoz. És...: egyszeriek ezek a léptek...!

Indulni. Magára hagyni az elrendezett ház belterületét. K. Steinglin vattakabátot vett fel. Fülvédős, napellenzős sapkát húzott. A kabát zsebébe egy elemlámpát tett. A röpke zápor már elcsendesedett. Az udvaron az új évszak lehelete érintette őt. A levegő emberközeli szelídséggel telítődött. A Fekete Tavasz mintha K. Steinglin fölé nőtt volna. Igazán csak most érezte át, hogy sokáig... nagyon-nagy időn át a helyiségek foglya volt. „Sebaj, vén csibész!” – gondolta derűsen. „Most aztán megfelelünk, meg ám, a magunk módján: az új évszaknak!” Mögötte a letűnt nappal kopár képei! A faluban legfeljebb néhányan ismerték féltett titkait. Az el-elszabaduló indulatait! A Fekete Tavasz! A magasabbrendűség telt ábrázata, mint a vén papoké! A Gúnyárd folyó árterületéről édeskés, langy áramlat érkezett. S a vénember... magához gombolta az emlékeket. „Magammal vislek, Borbíró Éva! Mint ahogyan te is magaddal vitted egyik énemet!” – így indult el a nyirkos utcán. Itt-ott sápadozó fénysüvegek. A figyelő ember volt ismételten. Az az asszony! A látszólagos ellentmondásokkal... Az az asszony vezette el őt a mindenkori forrásokhoz! „Élni! Élni!” – élni szerettem volna még. A sokarcú esteken és nappalokon át nyomulni! Ezen az éjszakán csorduló és ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy sok-sok esztendőn át állva maradjak! Ugyanakkor tisztában voltam az-
al, hogy mohó élni akarásom nem fedezi a távlataimat. Élni! Élni akartam még jó néhány biztató esztendőt. Éva! Ő nyújtotta egykor segítőkészen a karját! És nem tagadta el előlem a szellem különböző szintű perverzióit! Távozásával – legfeljebb – a gondjaim és feladataim gyarapodtak. Körülöttem: szanaszét heverő

fegyverek! Csak legyen elég erőm az általános rendteremtéshez! Élni. És tapasztalni, mint dőlnek romjaiba a legszebb és legvonzóbb remények! A végtelen spirális pályáján haladva kell járnom és közelítenem! Körbe-körbe. Egyre magasabbra sodortatva. A világ. Hát, csak tova... Tova az egyetlen elfogadott úton! A Tavasz oldó közelsége. A langy fuvalom. A vattakabátom és a fülvédős sapka jó szolgálatot tett.

Határozottan emlékszem: azon a nyirkos estén tökéletesen boldognak éreztem magamat... Az új évszak majd meghozza sajátos gyöngyeit. Fekete Tavasz! Kerteket-udvarokat és hajlékokat lapogató új évszak! A folyó felől mint ha az adandó idő lépteit hallaná az ember! Gyönyörűségeken áttetsző zártságok! Boldog voltam. Vénséges testem szinte belesajdult ebbe az átszellemültségbe. E sötétségben csakis egyetlen dolog számított. A jelenem általi kiteljesedésem. Bíznom kell. Miközben mind többet kapok örököül. Az éjszaka... Könnyű volt és tágas...!

III.

Amikor hazatért, a bejárati ajtó küszöbén vörösfűzvesszőből font varrókosarat talált.

K. Steinglin csodálkozva vette tudomásul, hogy távozásakor nem zárta be az utcaajtót. Az a kosár... s az alján gondosan letakarva egy levél...:

„Igen tisztelt uram! Mivel idős asszony vagyok már, a tapasztalatom által bizonyosra vettem, hogy Ön – hasonlóan más magányos emberekhez – nem tölti otthon az estéit. Ezért írom önnek ezt a néhány sort... Miután Steinglin úrral néhány mondatot váltva elhagytam a községet: az autóbuszon találkoztam egy emberrel, aki ösztönző hatással beszélt Önről. Odahaza ezek a mondatok aztán élni kezdtek bennem. S most hatvan év távolából ezért is bátorkodom visszaadni azt az egyetlen emléktárgyat, amelyet a Steinglin családtól ajándékként kaptam. Ez a kicsi, fonott alkalmatosság, amit jóban és rosszban emlékeztetőként megőriztem... ennyi évtized múltával jelképként is szolgálhat majd az Ön jelenében... Ugyanakkor... Mivel ígéretet teszek, hogy többé nem zaklatom önt, arra szeretném kérni, hogy mindhalálig őrizze meg hűségét ön-magához... s ha az az út... amelyet méltóztatik élni, nehéz is, sose feledje: kiteljesíthető! Legyen hűséges az emberi életen is túlmutató igényekhez... hűségesen vállalva azt az életformát, amelybe a sors kényszerítette...

Maradok az Ön kitartó tisztelője. Az egykori gyámolítója!”

Ez a váratlan levél.

K. Steinglin elmélázva gondolt arra a néhány percre, amelyet a volt dajkája társaságában töltött el. A levélből mértékletesen áradó dicséret felett átívelő, jól kivehető figyelmeztetés! A vénember pedig arra gondolt, hogy ez a röpké írás is a nap hozadéka. Ő maga pedig újra és újra fennakad az élet rostáján!

A szoba kimért és üde rendjében már bontani akarta az ágát, amikor az udvarról szokatlan zajra neszelt. Mint néhány alkalommal az eltűnt évtizedekben, K. Steinglin most is a helyiség kémlelőjéhez lopakodott. A porta. A háza. Megviselt, sorspróbálta, elgyávult vénember, akinek létgyűrűin a félelem árnya suhant végig. A kémlelőnél időzött egy ideig. Majd elemlámpával a kezében az udvarra osont. S eközben a múltból ismert, hosszasan elnyúló fájdalom cikázott át a lényén. Az udvar. Amelyen minden évszakban áttekinthető elrendezettség uralkodott. De ez a gondos statikusság Steinglin úr félelmeit és ordas éberségét rikolthatta volna világgá. A szabálytalan alakzatú udvar. Néhány szép koronájú gyümölcsfa. Az északkeleti szegleten a régi, használaton kívüli budi... s a múltból megmaradt pajta... ahol egy szerelőműhely hiánya mindmegannyi találkozás alkalmával érzékenyen érintette őt. A tavasztól ősziig gondozott virágágyások helye... itt-ott kicsi... nappalonta árnyat vető tuja- és rózsabokrok... Csakhogy az efféle kietlen éjszakákon az udvar közege kísérteties limbussá változott. Az évek múlása Steinglin kényszerképzetét erősítette! Egy nő! A pajta közelében egy alacsony növésű, riadtan mozduló fehérszemélyre figyelt fel.

– Ki maga?! Honnan került ide?! – Steinglin hangja hosszasan remegett az éji sötétségben.

A nő karjai szorosan a törzse mellett feszültek. S az elemlámpa bizonytalan fénysugarában a házigazda mintha a megtestesült félelmet látta volna.

– Fázom! – mondta az érkezett. – Kérem, engedjen a házába! Nagyon-nagyon hideg van idekinn!

– Honnan jött?! – kérdezte K. Steinglin. De az indulata és félelme már tovatűnt. Majd a karját lendítve mutatta a bejárat felé vezető utat.

– Fázom... – mondta a nő. Steinglin unszolására a pitvarban levetette a kabátját.

– Honnan jött?! – kérdezte erőtlen ingerültséggel Steinglin. Majd a konyhába invitálta őt. – Iszik egy gyűszűnyi pálinkát?!

– Igen... – mondta az érkezett.

Steinglin pedig hellyel kínálta őt. De a nő még sokáig nem ült az asztalhoz.

– Pálinka! – mondta Steinglin. – Begyújtok. Kisvártatva olyan meleg lesz itt, mint a kesztyűben. És jól befütök a szobába is! De hát... Honnan került ide?! Rendes emberek éjszaka nem csatangolnak idegen udvarokon...

– Az utcaajtó nyitva volt... – magyarázta az érkezett. – Bejöttem... Aztán órákon át... ott, kinn... Az udvaron...

– Kinn?! Ebben az időben?!

– A budiban húztam meg magamat... és onnan figyeltelek, papa! – egy kupica pálinkát ivott. Szürke és szegényes öltözete, teljes valóságának kopottsága Steinglint visszatetszéssel töltötte el.

– Egyedül vagy, papa! – mondta Steinglinnek. A rövidital általi kegyelem kisvártatva magabiztossá változtatta őt.

– Egyedül vagy... – mondta a lány. Mert fiatal lány volt az éji látogatója. – Láttalak, mint hajlongtál-bíbelődtél a különböző helyiségekben... Mintha a saját valóságodnak állítottál volna emléket! De hát... Egészen elfogadható ez az elrendezettség, itt... Egyedül vagy, igaz-e?! És nyilván nagy-nagy erőfeszítésedbe kerül, hogy ezt a házat hűségben fenntartsd!

K. Steinglin gyújtóst gyömöszölt a sparhertbe, majd petróleummal locsolt kartonpapírost dugott a gyújtós alá. A lány eközben tovább folytatta:

– Órákon át figyeltelek... Egyedül élsz és az sem jó! Pedig takaros házad van... és feltehetően nagyon is rendjén mennek a dolgaid... De egyedül vagy! S az ember, ha sokáig kinn van az életben, akkor ezt rögvést észreveszi... Takargathatod a sérelmeidet, titkolózhatsz, de valamelyik porcikád mindig... mindig elárul tégedet...

A vénember még nem tudott elszakadni önmagától.

Az asztalnál ülő, idegen nő látványa. Az olcsó, kopott gúnyák tulajdonosa bántón hatott Steinglin úr önérzetére...

A vénember most száraz kolbászt karikázott. Majd kenyeret vágott. S egy csésze gyümölcstea kíséretében a lány elé helyezte.

– Tessék megvacsorázni... – mondta. Ő pedig, mintha nagyon-nagyon szűkké vált volna számára a világ: lassú fordulatot téve elindult a „vendégszoba” felé, hol csupán elvétve szunynyadt egy-egy látogató. Kitárva az ablakot párnacihát cserélt. A sarokba szorított, kicsi és örökké nyugtalan kályhában már lobogott a tűz. A szoba. A tapadó fény. Egy élet... Csaknem egy teljes, álságos ideáktól fertőzött élet

volt a férfi mögött... és most nagyságos tehetlenséggel erre az elperelhetetlen tényre érzett rá!

– Ott, kinn... – mondta a lány, amikor Steinglin úr ismételten a színre lépett. – Némi sajnálatot éreztem irántad... A magam módján ilyen bolondos vagyok... Mert úgy van... Ha az ember nagyon sokáig távol van az emberektől... egyszer csak az a csalóka érzése támad, hogy a világ dolgainak a mélyére lát...

– Én is hasonlóképpen éreztem... – mondta a vénember. A szája hosszan tartó, felhőtlen mosolyra húzódott. A lány pedig arra gondolt: „Egészen derék öregember! Aki talán maga mögött hagyta a nagyvilág útvesztőit, és már a ténylegesség túlpártjáról küldi mosolyát!”

– A mozdulataid, papa... mind többet elárultak a valódról... – mondta a lány. – Aztán... volt egy váratlan pillanat, amikor már-már csalódtam a valóságismeretemben... – néhány gyűszűnyi rövidital elfogyasztása után szinte lelkenedezve beszélt.

Steinglint ez megnyugvással töltötte el.

– Egy idős hölgyet láttam a házadig jönni... Egy kosár volt nála...

– A dajkám volt, egykor... – mondta a vénember.

– Sosem házasodtál meg?! – kérdezte a lány. A vénember szinte pironkodva nemlegelt.

– De azért... volt valaki... Gondolom... Egy asszony... – mondta az érkezett. – Egy asszony, akiért nem sajnáltad volna a többet...!

– Három esztendőn át kertszomszédok voltunk... – mondta a házigazda. Egy asszony... Aki nagy-nagy hatást gyakorolt rám... Öles lépetekkel előttem járt... de én... én csak jóval később ocsúdtam...

– Az az asszony... – mondta a lány. – Megfogta a kezedet és a szívedet...

– Soha! Érti?! Sosem volt az enyém...! Jöttek mások. Akik az élet egy-egy röpke szakaszán elkísértek... Ám az az asszony egészen más volt... Aztán... elhagyta ezt a megyét... És reám hagyta az álmainak bizonyos hányadát...

– Elveszítünk valakit és ezáltal megelünk valamit... – mondta a lány.

– De ön... – mondta Steinglin. Mondja csak: hogyan került az udvaromra?! Ki maga?! És honnan jött?!

– A Négyes Palotából! – mondta az asztalnál ülő lány. A Négyes Palota Végzárd városkától délkeletre épített, szigorított kategóriájú börtönnek számított. S az emberek... – kiváltképpen azok, akik sosem jártak a közelében, rejtélyesen beszéltek róla. Steinglin hosszasan nézte a lányt. A kopott és gyűrött ruházata. A sötét, varkocsokba kényszerített haja. A homlokának boltíve. Az elhasználódottságtól fakó, de immár élénkülő ábrázata! A távoli vizek igazságát őrző szemei!

– A Négyes Palota innen egynapi járásra van! – mondta K. Steinglin.

– Több mint öt évig távol voltam... Több mint öt esztendeig elzártan... És csaknem másfél éven át egy magánzárkában... Egy ablak, papa... s az ablakon túl kopár, betonburkolatú tér... majd egy néptelen bekötőút... S az út szegélyén egyetlen telefonpózna látványa...! De te, papa... Te semmit sem értesz...! – mondta a lány. – Semmit sem tudsz... Amióta az udvarodra kerültem... – megfogta a vénember csuklóját, amely élettelenül száraznak bizonyult, s ez ellenérzést váltott ki benne. – Bocsáss meg... De semmit, semmit sem értesz az egészből...

Éled... éled a magad kicsi és erőtlen életét... S majd egy napon kipenderülsz ebből a létezésből... ám nem tudod meg, hogy mivégre... A múltadat szürcsölöd... Az édeskés elvárása-id reménnyel töltenek el... Ám semmit, semmit nem tudsz... A küszöbödöttől, papa, te nem jutsz tovább! Csak izegsz-mozogsz, járnád a magad léha útját... Tapogatóznál... Erre?! Merre?! S közben az óráid fogyatkoznak... De én, látod... én nem bántalak... Én több mint öt esztendőn át elzártan voltam... Elzártan... Egy ablak. Négyemeletnyi magasságban. A kényszerhelyzetem, papa! S az emberben eleinte mindenféle éretlen gondolatok és érzések kavarnak... Aztán... Egy napon valami... egészen szokatlan... Olyannyira új életérzés tör rá, hogy szinte belesajdul... Egy egészen más minőségben felfedezi önmagát... S ha másért nem is, de ezért az egyetlen életérzésért azt mondom: már nem bánom... Nem bánok semmit sem!

– Én a háború utolsó hónapjaiban voltam így! – mondta K. Steinglin.

– A megszállás utolsó hónapjaiban... Egy nagykereskedelmi és értékesítő szövetkezetnél dolgoztam... És ezerszámra vágóállatokat vásároltunk fel... S azokban a napokban... pontosan ezt a létállapotot, vagy talán ehhez hasonlót éltem át... Azt mondják, az életveszélyt az ember megszokja... Sőt! – folytatta élénken a házigazda. – Az ember ösztönei már-már tekintélyt parancsoló védelmet biztosítottak. De a váratlan események változatai még sok-sok idő múltával is borzongással töltöttek el... Az a reám nehezedő létállapot, hogy bármelyik pillanatban vége... vége lehet ennek az egésznek... S az ember dolgavégezetlenül odább-

áll...! Voltak idők, amikor óránként ötven-hetven embert láttam meghalni. Ötven-hetven embert... És nem lehetett rajtuk segíteni! Észvesztetten kószáltam a város romjai közt... Mintha kerestem volna valamit... Menni. És megint. Menni. És tovább. Tovább az úton. S az ember nem látott mást, mint megrongált létezéseket! S aztán... egy nappal, szinte egyik pillanatról a másikra bevégeztetett az az egész... Az emberi silányság által kiesztelt romlás! S mi: a túlélők – kivétel nélkül – egy ideig a keresetlen szabadságérzet áldozataivá váltunk... Mondja csak, hány esztendő?

– Ez évben huszonkettő leszek... – mondta a lány.

– Hogy hívják?! – kérdezte K. Steinglin.

– Fedorkának... – válaszolta a jövevény.

– Fedorka... – ismételte ereszkedő hanghordozással Steinglin úr.

– Kérlek, ne szólíts Fedorkának! – mondta a lány. – Inkább Fegyának, jó?!

A lány még mindig eddegélt. Lassan. Körülményesen. Szinte kedvetlenül.

– Hideg van odakinn... – mondta. – Reggel nyolckor kellett volna elbocsátaniuk. De csupán déltájra készültek el az irataimmal. S aztán az a hosszú-hosszú út. Egy teherautó kabinjában, papa...! A nővéremet akartam meglátogatni. Ő Pressváron nevelkedett. Én pedig az örvösgúnyárdi gyerekintézetben... Sokáig semmit sem tudtunk egymás létezéséről... A nővérem... Neki több szerencséje volt... Így aztán idejekorán férjhez ment. Nekem meg maradtak ezek a nyomorúságos esztendők... Azt mondhatom neked, papa... bőségesen elegendő bűnhődésnek számított számomra a létezésem... és ezért sem akartam én hasonló ko-

loncot senki emberfiára akasztani... Így aztán világra hozva: a kölykömnek kitekertem a nyakát! Hm...! Nem kívánt élet...! Hát, csak el... El vele! A világ pedig a sajátos álszentségével van elrendezve... Így aztán... következhetett a sajátos zárándoklatom! Egy esztendő a fiatalokorúak börtönében... Majd a Négyes Palota kiváltságai...! Többek közt a másfél éven át tartó magánzárka egy vadállat miatt... Egy gyanús hajlamú börtönőr miatt, papa! És, látod... Abban a magánzárkában mintha magamra ismertem volna! De hát ez körülményes, zegzugos história... Ideje már, hogy aludni térjünk... – mondta a lány.

Valóban, későre járt. A fürdőszobában már kellemes meleg volt. Steinglin néhány ruhadarabot vett ki abból a szekrényből, amelyet mind ez ideig gondosan megőrzött. Kétajtós, csúcsíves boltozatú, világosbarna szekrény. S a polcokon: a Borbíró Éva által itthagytott ruhák. És lábbelik. Gyolcs alsóneműt, selyeminget, pliszírozott szoknyát és egy kosztümkabátot adott a lánynak.

K. Steinglin sokáig hallgatta a vezetéken át sipító víz folyását. A kései időpont. A váratlan vendég álljt parancsolt a tudatának és a képzeletének.

A vénember mintha mega sem hitte volna el ezt az egészet, a figyelő állat éberségével követte Fegyka neszezését. És amikor bokáig érő köntösben a színre lépett, K. Steinglin a szobájába kísérte őt.

– Sokáig távol volt... – mondta a férfi. – Talán rossz álmai lesznek... Az éjjeli lámpát égve hagyom...

– Rendben... – válaszolta a lány. Hosszú-hosszú és fárasztó nappal volt mögötte. És

most... most már mindenképpen túl volt a nehezén... Néhány laza kép. A félmúlt fekete-fehér időképei! Mennyi-mennyi elvétett óra! Az életének majd feltörő pozdorjai! A pokol! Amelyről ugyan szólhatna a világnak! És mondanójának bárminő hangfekvése célt érhetne.

Fedorka Hovorková! – így hívták őt.

A világra lobbanthatta volna eddigi életének minden csalódását. A bűn és a bűnhődés közti szándékolt összhangtalanság a mindenkori emberre vall! Egy rég nem létező, hajdan nyirkos újszülött. A majdan eltávozó, emberi kezek közt.

„A tetten érhető! Mindig a tetten érhető büntetni!” – csakhogyan vannak más poklok. S bennük: lelki-szellemi, értelmi és érzelmi megaláztatás, cselszövés, ordas ráhatás, tettenérhetetlen emberi gazság! S a mindenkori emberi Törvény gyakran önző sunyiságból hallgatva odábbáll!

Négyes Palota. A negyedik emeleti magánzárka falán alig észrevehető rovátkák. És minden egyes gyufaszál nagyságú rovátka egy elmúlt napot jelentett. Időnként pedig... az édeskés kísértés: hogy feladja azt a létezést... De mielőtt aláperdülhetett volna... a Romlás félúton megtorpant! És elmúlt újabb száz nappal és enyhet ígérő sötétség! S előtte a börtönudvar kopár betonháta! Gipszfehér kőkerítés! S a kerítésen túl, a mindenkori lét végállomásának jelképeként az odáig érő bekötőút...

Ott, abban a nyolc és fél négyzetméteres magánzárkában kezdte újraértékelni és felfedezni önmagát!

Ott, kinn... Az az elmúlhatatlan térség... A délnyugat felé távolodó, homályló róna felett egy mákszemnyi pontocska jelent meg... És elmúlt egy nappal. Aztán... még egy... S az a

távoli pontocska egyre élesebben rajzolódott ki... Napok múltak el. Hetek. S az a bizonyos figyelmet keltő pont egyre közelebb került hozzá. Sokáig tartott, amíg megértette, hogy ama Pont gyűrűjén átjutva kezdődhet majd számára az újonnan boldogulás!

Egy út! Egy... lét-többletet adó, számára még ismeretlen mezsgye!

Ha lesz ideje, nyilván beszél erről a vénembernek! Majd beszél... De most... Most már elhajóznia kellett, el, az álom hömpölygő-kavargó síkján... az egyetlen, háborgón-biztos Tengeren. Elszunnyadt.

K. Steinglin pedig önkívületi mosollyal nézte őt. A sovány, sorsúzott lány kitárt karokkal szunnyadt. Az arca fénytelenül horpadt. Sötét haja, amit nappalonta talán varkocsokba kényszerít, most erőtlennek és homályosnak tetszett... S az enyhén alacsony homloka lelki zártságot, tehetetlenségéből áradó visszafoготtságot tükrözött. S a homlokon az első és éles rovátka már az élet kezdődő írásjegyeként értelmezhető. A csontos és meg-megütköztetett Arc! A sápadtan-fakó, élő lét-jelenség! Az emberi sötétségben meghurcolt egyszeri és súlyos bizonyosság. Megfeledkezvén a nappal forgácsairól, K. Steinglin kitartóan figyelte az elcsitultat. A lány egyre mélyebben fúrta magát a párnák dűnéibe. A fáradtság és üzöttség gyermeke! A menekülő ember kivonatolt élőképe! „Csakis egyetlen történetünk van!” – villant át Steinglin tudatán. „A jó szünös-szüntelen küzdelme, kínkeserves csatározásai a mindenkori Gonosszal!” Egyetlen történet... Amelynek mélységeit emberfia csak sejtheti.

Én Uram! Én Istenem! Csakhogy: a mindenkori Helytartó jobb kezében Virág. Bal ke-

zében Kard! Jobb szemében Ígéret! Bal szemében önző elutasítás!

Én Uram! Kétszínű, tudatosan kétlaki Uralkodóm! „Egyetlen történet!” – gondolta a váratlanul mejuhászodó K. Steinglin. „A felismerés és a mélyreható átgondolás története!”

Még: az Ideák palotája előtt időzött. Csakúgy, mint tegnap és tegnapelőtt. De a palota lépcsői egyre közelebb segítették őt a tényszerűség talajához.

A ház mögötti kamrában mindig volt elrejtett cigarettája. Ő maga már rég nem dohányzott. De voltak cimborái, akik be-betértek hozzá. Steinglin pedig ebben a kései órában – a viszontagságos nap után – lélekben lazulni akart. A cigaretta. A trágyasötét dohány füstje bárdként csapott le a tüdejére. Az éjszaka. A kései óra. Az udvar nyírka s az adott időpont tágas kristálycsöndje! A tudata ezekben a kései órákban éberebben, megbízhatóbban működött. Csakhogy most... Most több volt, jóval több és nemesebb veretű ez az éji óra! A vénember! És az a bizonyosság, hogy minden emberi életben van legalább egyetlen valószínűtlenségi pont, olyan váratlan fordulat időpontja, amelynek előzményeit nem ismerjük... Boldogító érzés volt ezt tudatosítania. A teljes valójával gyűjtötte magába e fordulat tápanyagát... S körülötte: a hajnal előtti tágaság... Párás fényglóriák. A távolba előmlő békeség... Az a nagy-nagy időkráter, amelyben még a házörzök is elpihennek. Régi idők hasonlóan nemes öltözetű órái köszöntek rá. Szép öltözetű, válogatottan fennkölt viseletű, táguló időterek... – amelyek egyediségükkel szinte izgágán kitüremlettek az élet síkjából. Megjegyezhető, sokat

ígérő, de – végül is – kevesebb hozadékkal bíró órák!

A hozzá szóló idő foglalatata erővel töltötte el őt, bensőséges fogantatású határozottsággal, és cselekvésre buzdította Steinglint.

A padlás kémlelője alatt heverték azok a vétő- és védőeszközök, amelyeknek a férfi rögzített különbségét kellett volna megőrizniük. E gyilkolásra tökéletesen megfelelő alkalmatosságokat Steinglin időnként – már-már megszállottan – nagy becsben tartotta. Kétcsövű vadászpuska. Láncos ostor. Csaknem méternyi hosszúságú nádvagó kés, amellyel egy macska fejét kaszabolta le próbaképpen! A cica csodálkozóan tiszta tekintetét többé nem tudta elfelejteni. Azt az egyértelműen őszinte tekintetet! S közben a mozduló kar! A lesújtó bárd! „Az ember...!” – gondolta Steinglin. „Az ember nem szolgálhat rá a világ bizalmára!” Régi-régi, pusztító erők emlékképei! A láncos ostorral háromujjnyi vastagságú deszkákat hasított ketté. S az a vadászpuska is elmondott néhány Miatyánkot!

A padlás kötőgerendáján ülve nyomasztó gondolatok cikáztak benne. Tudta, hogy helytelen tettek sorozatára képes, csakhogy megőrizze az ördögeit! Önmagát látta maga előtt. A régóta fennálló, csökönyös Rend most védelmezőjét! Tudta: az a valahai Rend minden időkre elveszett. Az az életút... a kívánt mezsgye: melynek változhatatlanságában önfejlően bízott... Az éjszakai valószínűtlenségi fordulat elvette ezt a régi Távatot! Lábánál a gyilokra teremtetett eszközök. A korábbi idők szépséges gyűjteménye. Az évek függőségében lappangó fegyverek, amelyekben olyannyira bízott! S a határozottnak tetsző lét-ideálban! „Élni tisztességben!” – pontosan abban a szellemi-erkölcsi fogantatásban, mint a

hozzá hasonlók. S ezért a tisztességért mindig és mindenütt helytállni! Jártá-jártá a tébolyult útját. Szinte azonosult azzal a sötét vonulattal, amely előtte nyúlott... Önmagát meghazudtolva nem vallotta be, hogy az az emberi akol-világ, melyről veretes himnuszokat zengett... csupán kizárólagosságot igénylő tudatában létezik... Forduljon bármerre is... csakis az emberi romlandósággal találkozhat! Az a lány! Ott... az az elnyugvó lány! Ő tudta az eltagadhatatlan és megvesztegethetetlen Igazságot! „Az emberi világban farkastörvények uralkodnak, papa! És te magad is ordas farkas vagy! Ne is tagadd, K. Steinglin! És ebben a külsődleges világban nincsenek rögzíthető szabályok! És ezért is nehéz, nagyon-nagyon kilátástalan az ember boldogulása!” Az a lány! Hétpróbás gazemberek, szélhámosok, csalók, gyilkosok közt áttekinthetőbb oltalomra lelt, mint ebben a „steinglini” világban! Azokra a kitalagadott, megbélyegzett bűnhődőkre a kiszorításokban inkább számíthatott, mint a K. Steinglinhez hasonló széplelkekre! A vénember most szembehelyezkedett hajdani életfelfogásával. A diabolikus világ szerzetei így elkotródtak mellőle. Steinglin a múltban nagy becsben tartott fegyvereit a szeméttározóba hajította, majd betakarta a gödröt.

A lány, aki Borbíró Éva „énjének” kiteljesítőjeként lépett színre, csupán délelőtt ébredt fel. Elhasználódottnak-zúzottnak tetszett. Hitvány és fakó teste, esetlenül sovány alakja majd megmarad Steinglin emlékezetében.

Amikor aprólékos tisztálkodás után asztalhoz ült, azt a pliszírozott szoknyát viselte, amit valaha Borbíró Éva hordott.

– Tegnap este elfelejtettem önt figyelmeztetni, hogy elalvás előtt szemlélje meg a szoba sarkait... – mondta K. Steinglin.

– Á...! Semmit sem jegyeztem meg az álmaimból! Semmit! Csakhogy te, papa... Te le sem hunytad a szemedet... – mondta Fedorka, miközben a bőséges reggelihez látott.

– Vannak időpontok, amikor az embert megszólítja valaki vagy valami... és ilyenkor nem... nem szabad az időt álombeli távlatokra cserélni!

– Tehát... Valami egészen szokatlan esemény történt veled... – mondta Fegyka.

– Ha elérkezik az ideje, nyilván elmondom...

– Rendben... papa... – a lány sejtette, hogy a vénember virrasztása összefüggött az ő látogatásával. – Nagyon-nagyon elcsigázott voltam... – mondta K. Steinglinnek. – De a tegnapi mondandód engem is foglalkoztatott... Azt mondtad, hogy egyszer... láttál elpusztulni óránként ötven-hetven embert...!

– A háború utolsó évében... – mondta Steinglin. – Pressvár második megszállásának idején... 1945 március harmincadika és április negyedike közt...

„Fagy! A föld kérgét fagy pörköli. A parkok szürke hályoga! Szürke földkéreg! Szürke! Ké-kesszürke maga a halál is! Az általánosság! Pusztítás. Korom. Föld. Háború. Szétvetett végtagok! Föld. Tépedt hasadékok! Mintha eszeveszett örültek döntögették volna fel az emberi életek piramisait!” – ott és akkor... Ama régi-régi órákban Steinglin mintha minden utca torkolatában ezzel az átmenetileg elhasználdott lánnyal találkozott volna. Megmacskásodott érzések. Kiterített tudat. Szünetelő emberi lélek! Mintha Fedorka jött volna vele szem-

ben... minden pressvári utcán... füstölgő romok halmain kászálódva... ő...!

– Azt mondtad, hogy akkor... akkor bármelyik pillanatban vége szakadhatott volna az egésznek...! – mondta a lány.

– Úgy! – mondta Steinglin. – S az ember dolgavégezetlenül...

– Látod?! Mintha én magam is ott jártam volna... A megtépett-meggyalázott város falai közt... Mintha a nagyon is konkrét, többé megismételhetetlen részletek megragadtak volna bennem... Reáliák... Amelyekről nem vallottál... de én... mégis magamban viselem ezeket... Kérlek, ne szakíts meg... Mert erre oly nyilvánvaló a válasz... Ha maga az adott létezés bármely pillanatban véget érhet... Akkor ugyanez érvényes magára az elviselhetetlenre is! Igen... Ha az a rossz mindent-mindent elseperhet... egy valószínűtlenségi ponton, szinte minden előzmény nélkül reánk köszönhet az ígéret derűje is!

– Egy hónappal később... – mondta Steinglin. – Vagy kicsit odább az időben...

– Ezt akartam hallani! – nyugodott meg a lány. Majd váratlanul azt kérdezte: – Milyen nap van ma?!

– Szombat! – mondta K. Steinglin.

– És holnap? Holnap milyen nap lesz?!

– Holnap vasárnap... – mondta K. Steinglin.

– És vasárnap után?! – kérdezte Fegyka.

– A megújhodott önvédelem és a hagyományörzés napja! – válaszolta K. Steinglin.

– Mit jelent ez?! – kérdezte Fedorka. Vékonyka, alaktalan karjára támaszkodott. Egész valójában nehézkedő sötétség lappangott. Sötétség. Lelki zártság. Tudati bizonytalanság. – Mit jelent a megújhodott önvédelem, papa!?

– Ilyenkor a legcélszerűbb egy új varázskört vonnunk magunk köré, és felújítanunk lelki önvédelmünket!

– Ezt nem gondolod komolyan! – mondta a lány. – Hétfőn reggel a zsernyákoknál kell jelentkeznem!

– A rendőrségen?! – kérdezte Steinglin.

A vénember! Ő mindig az ideák ellentmondásos hullámlovasa volt. De ez a lány... s a lány látogatása... némiképp földközélbe szorította őt. Éjszaka! Az éj görbe tükrében minden változás oly töretlennek és áttekinthetőnek, furfangmentesnek tetszett.

– Látod, papa...! – ocsúdott fel a lány. – Mindannyiunknak megvan a maga kis háborúja! De hát... ne sajnálj te engemet... Az a hét-fő még nagyon-nagyon távoli...

– A sorsunkat és a teendőinket nem kerülhetjük el... – mondta Steinglin.

– Amikor a Négyes Palotában időztem... Ott... Fenn... A negyedik emeleten... Arra gondoltam, talán... kijövök és elmegyek innen... Magammal viszem a titkaimat... az életem romjaiból felépítek egy másikat... De amikor tegnap kiléptem a börtönkapun... a tagjaim megremegtek... Legszívesebben visszafordultam volna, vissza... A jövőmre való felkészületlenségemet mélységesen átéreztem... És ez, kérlek, nem csupán a végzet kérdése! Lehet, papa, hogy az a hétfői nap a megújhodó önvédelem napja... És napja az új hagyományoknak... Ám az én hagyományom más, mint a tiéd... Egészen más... Ne nehezteljünk egymásra... Mert egyszerűen mindkettőnknek más-más sors és élet adatott...!

– Huszonkét éves! -mondta Steinglin.

– Huszonkettő, papa! De ahonnan én érkez-

tem, oda te sosem juthattál volna... Két külön világ vagyunk... És a te hited, a te világod tudatosan nem veszi figyelembe az enyémet! Az enyém pedig küszködhet-nyavalyoghat, tehetetlenkedhet... Ez az igazság!

– Segíthetek valamiben?! – kérdezte gyámmoltalanul a vénember. Már tovatűnt az éji magabiztossága. Mélységesen restelve a sorsát átérezte a kiváltságosan őt érintő kegyelmet. Az ő élete. Az ő sorsa. A csetlései-botladozásai: egy felfedhetetlen magasabbrendűség jegyében?!

– Papa, hétfőn... vissza kell jutnom a barátaimhoz... Réges-régi, sorsüldözte cimborák! Korhelyek, csavargók, veszélyek közt hánykódók... de, ha szabadlábban vannak... az ember szinte nem ismer rájuk... Vissza kell jutnom... Oda... Oda kell mennem... Hozzájuk!

– Hová?! – kérdezte Steinglin.

– A pressvári sportiskola mögött van egy szűk utcácska! Kanyargó, régi utca... És ott egy kimérés... Régi-régi kocsmá!

– És ön...?! Ön oda akar menni?!

– Papa! Több mint öt éve nem láttam őket...! – csatant fel Fegyka hangja. – Öt esztendő a rácsok mögött... Neked kell odáig engemet elkísérned... Neked, papa!

– Nem tehet mást?! – kérdezte a vénember.

– Nem! – mondta a lány. – Ez az élet rendje! A sorsunkat nem cserélhetjük fel! Helyre kis öregember vagy, papa! Aki azért át-átugrotta az élet csapdáit... De te, papa... olyan feltételek közt, amelyek nekem megadattak... te, öregem... egyszerűen elvesztél volna... A nagyvilág élőképeihez kísért a sors... de te nem... nemigen okulhattál... Ezért vagy hajlamos a nagy-nagy enyhületekre!

Szent vagy! Steinglin papa, te egy szent életű ember vagy! Igaz-e?! Egy rendíthetetlen... ki-sarkíthatatlan... megváltoztathatatlan szent... Órákon át, Steinglin! – mondta indulatosan Fegyka. – Órákon át kitartóan figyeltelek... S abban reménykedtem, hogy egyszer... valami nagy-nagy árulás jelentkezik az ábrázatodon... Ugye megértesz?!

– Igen... – mondta szinte önmagának a vénember.

– Figyeltelek. A legtöbb ember órákon át alakoskodik. Aztán bekövetkezik az az ellentmondásos pillanat...

– ...

– Te, papa! Mindvégig megmaradsz e földön idegennek! Idegennek. Elkötelezetlennek. Ismertem ilyeneket. Vizsgálóbírókat. Ügyészeket. Mindenféle közösségek képviselőit! Nem tehetsz erről. Ilyennek teremtetél! Talán az örökkévalóság játszi kancsalságából ilyen lényekre is szükség van... Szent életű ember vagy, Steinglin... Csakhogy isten mentsen meg engemet az alkoholistáktól, a kurafiktól és a szentektől!

Steinglin mondani szeretett volna valamit, de a lány egyetlen, megsemmisítő kézmozdulattal leintette:

– Ismerem én ezt a fajtát! Nagyon is ismerem! Viszont... amíg az alkoholisták, a kurvák és kurafik időnként meg-megpihennek... az igazi szentek mindig egyazon hőfokon sugároznak! Steinglin, te szent életű ember vagy! Ha csupán öt percig magadhoz engedted volna az általánosságból eredő szabadságot, már tudhattad volna, hogy minden látszat megkérdőjelezhető... Csakhogy tégedet sosem érdekelt a sokarcú igazság! Sem az, hogy minden valóság

csupán átmeneti és viszonylagos... Ha úgy tetszik: igazi igényeket hordozó! Tégedet csakis az önboldogító részrehajlás érdekelt... Ha csupán egyetlen alkalommal is némi megingást fedeztem volna fel benned... talán másképpen határozok... De neken a szentekből és kövületeikből elegendem van! Nem akarok megfertőződni! Ha legalább egyetlen alkalommal letépted volna az ábrázatodra kövülő álarcot...

– ...

– A dutyiból jöttem ki! De az a zártság... számomra ismerős volt! És voltak óráim és napjaim, amikor abban a zártságban tökéletesen boldognak éreztem magamat! Időnként úgy éreztem, hogy a letöltendő időm nem vesztelés, hanem értelemszerű nyomulás... Öt év... Több mint öt esztendeig távol voltam... És most... Most érzem azt, hogy sem életre, sem halálra nem volt elegendő az az ötesztendei fegyház!

– Ha van az embernek öt perce hátra az életéből... – mondta megnyugodva K. Steinglin. – Azt némi szerencsével szinte gondtalanul leélheti...

– Eleinte igazából semmi lényegesre nem gondoltam... – mondta a lány. – Talán csak sértődött voltam... Sértődött erre az álszent, emberközpontúan hamis világra!

– ...

– Te... A magad módján rendes ember vagy... És szeretnek is az emberek... De kivétel nélkül a maguk módján! Pontosan úgy, ahogy a láthatatlan Istent szeretik! S az évszakokat... Valamint az elvont dolgokat... A pillanatnyiség erejét és látványát, amelyről majd megfélemlíhetnek! Az ő szemükben pontosan ez vagy! Látvány. Átmenetiség! Elviselhető közelség!

Nem kötelezték el magukat veled szemben.
Mint ahogyan te sem övelük szemben!

– Tehát elmegy! – mondta szinte panaszosan Steinglin. – Visszatér a cimboráihoz!

– Vissza, papa! – mondta Fedorka. – Ha eljön az a nap... Igen... S az a nap: hétfőn lesz! Hétfőn visszamegyek! És te, elkísérsz! De most fáradt vagyok! Nagyon-nagyon fáradt! És szeretnék visszabújni az ágyba... És aludni... végtelen-végtelen időközön át... aludni, papa...

– Pedig... – mondta Steinglin. – Nekem más elképzelésem volt erről a délelőtről...

– Nocsak... – mondta a lány.

– Nem járhat így, Fegyka! Itt, a Fő utcán, egészen közel van egy kicsi boltocska... Minden-minden... ami az öltözködéshez szükséges...

– És te?! – nézett kérdően a lány Steinglinre.

– ...

– Te venni szeretnél nekem valamit?!

– Igen... – mondta Steinglin. – Lekötelezne veled, ha bekkukantanánk abba a boltba...

– Igen... – mondta csípős-éles hangon Fedorka. – Mégiscsak otthon vagyok az érzésvilágomban... Otthon... Nemhiába mondtam, hogy szent ember vagy! Az vagy! Igazi szent!

– A vágóhídra juttatandó Bárány?! – kérdezte Steinglin. – Úgy ítéli meg?!

– Nem! – mondta határozottan Fegyka. – A Bárányt megölik! Mindig megölik! Mert a Bárány szelídsége bosszantó! Az emberi harag pedig hirtelen kél...! És ez a hirtelen érkező harag elsöpri a Bárányt! De ha már gyilkolni kell... Jobb látványosan tenni! Az igazi szenteket viszont nemigen mészárolák le... vagy, ha időnként meg-megtörténik ilyesmi... akkor is... kivételes esetekben... A világ iróniája, hogy tite-

ket nem ölhetnek meg! Nem ölsz! Nem öletsz! És nem is ölhetnek meg... De szerény kiváltságaidból sosem engednél! Egyszerűen csk létezel. És a léteddel fertőzöl... Látod, ez a kettőnk közt a lényegbeli különbség! A kiváltságaidat őrzöd egy életen át... S a kiváltságaidat minden körülmények közt védelmezed!

– Igazságtalan hozzám, Fegyka! – mondta Steinglin. – Pontosan úgy, miképpen önmagához is az! Látszatra neheztel... De neheztelése nem más, mint tömény panasz! Önből fakad és önre vall! Kérem, ne legyen sem önmagával, sem pedig másokkal szemben igazságtalan! Ne feledje, csakis abból adhatunk, amit már az élettől kapunk is! Szombat van... délelőtt... Hétfőig rengeteg ideje van... Rengeteg, Fedorka! De, kérem... ne bízson abban, hogy néhány röpke óra alatt valami is megoldódik az életében... Az élet a sajátos természetével nem képes önmagát megoldani... Élünk. De hozzáésküdve létezünk a magunk végtelen-végtelen idejéhez... Egy sávhoz... amelytől nem szakadhatunk el! De az életünk és annak változatai mindig velünk maradnak...

– Mindig?! – kérdezte a lány.

– Mindig... – mondta K. Steinglin.

– Tehát... Soha semmi sincs elveszve?!

– Semmi...

– És te, papa... Miért lépkedsz úgy az életben, mintha tojáshéjon haladnál?!

– Éppen ennek a tudatában... Teszek valamit, miközben tudatosítom, hogy az életemmel legalább harminc-ötven embert befolyásolok... Barátokat, szomszédokat, rokonokat, munkatársakat, vagy azokat, akikre mindössze néhány perccském jut egy teljes életúton... A tetteinkért viszont felelnünk kell... Nem az egyszeri, meggon-dolatlan cselekedetünk mérgez, nem! Ha nem

tudjuk is a végkifejletet: a világteljesség lelki társszerzői vagyunk! – Steinglin elhallgatott. Nem sajnálhatta meg a lányt. Mert a sajnálkozás bizonyos változatával árthatott volna. A szeretetét kellett volna átadnia. Az őszinteségét. Az odaadását. Életének általános, időnként többértelmű, zavaros valóságát! A Borbíró Éva által itthagyt, tavaszi kabátot adta rá.

– Menjünk... – mondta a vénember. Kinn már nyoma sem volt a tegnapi télutónak. A nap bágyadt fénye. Sűrű páraglória fogta be a környéket. Az új évszak veritéke patakzott. A föld feketéllett. Az emberek csalókan elhitték, hogy mindig-mindig ugyanazt a nappalt élik. Egyazon órákat: bölcsőtől a koporsóig! Ebben a délelőtti órában valami nagy-nagy erő többlete lappangott, s hosszasan kiváró, ihletettségi állapot... Őreg és fiatal. Karonfogva haladtak egymás mellett. Előttük és mögöttük sűrű, valószínűtlenül fehérlő köd paravánja.

A vénember aztán megállt egy kicsi, palatetős házikó előtt. Utcára nyíló, koszlott üvegajtó. S a bejáratban egy élénkvörösbe öltözött, pirosított arcú, vörös hajdíszt viselő, idős asszony állt.

– Mit szól ehhez a váratlanul korai tavaszhoz?! – kérdezte a vénembert. Régen, sok-sok évtizeddel korábban az az asszony a helyi világ anyukája volt. Steinglin pedig még innen a harmincon. Az asszony egy helybeli küldetést töltött be. Nemcsak a tehetős átutazókat fogadta, hanem az ismerős tehetetlenkedőket is. „Dib-dib! A szív hangjai!” – csakhogy vénségedre minden móka, minden megszállás, valahai előérzet, mámorító élmény elpergő, terméketlen szemcsévé válik! És az út végén nem marad több, mint egy régi-régi, örökké fénylő szempár! S a szemek mélyéről áradó sötétség! És mint-

ha annak a sötétségnek mondandója lett volna Steinglin számára.

A vénember most Fedorkáról mondott valamit... néhány homályos, alig érthető mondatot. Az idős hölgy a bolt raktárhelyiségébe tessékelte őket. „Jöjjenek, kedveseim, jöjjenek! Kicsi boltcska, de nagy-nagy raktárkészlettel!”

Steinglin egy cédulát dugott az asszony kezébe. „Minden szükséges holmit, ami ma már nélkülözhetetlen!”

Az idős asszony pedig csomagolta-halmozta Fedorka leendő ruháit és lábbelijeit.

– A fiam majd elviszi önhöz, Steinglin úr... – mondta.

– Rendben – válaszolta K. Steinglin.

– Délután – mondta az idős hölgy. – És Steinglin úr majd akkor megfizeti a számlát...

– Igen – a vénember kezét köszönésre lendítve távozott.

– Papa! – mondta Fegyka. – Te teljesen tönkretesz engem! Már összeesek a fáradságtól!

– Ugye, most már eltalál a házamig?! – kérdezte Steinglin. – Itt vannak a kulcsaim... Tessék hazamenni... És tessék lepihenni... Ha elkészültem az ebéddel, felkeltem!

Ezt mondta: „Felkeltem!” A lány lassan, esetlenül távozott. Steinglin pedig érezte, mint furakodik-tolul magánvilágba az a bizonyos fogalom. „Felkeltem!” Öregedett. S az idő meddőhányói unos-untalan előtüremlettek. Már rég nem gondolt arra az emberre! De álmaiban időnként feltűnt a sudáran férfias alkata! A kreol arcból sugárzó, sötétlő szemei. A hollószínű haja. A dacosan görbülő álla! Csillapíthatatlan önteltsége elzárta őt a világ elől. Feslett életű, igénytelen nők zsongták őt körül. És még ma is talány, hogy Boksics úr, ez a vidéki tanítócska miképpen

győzte meg Steinglint arról, hogy a Hanza fogyasztási és értékesítési szövetkezethez ajánlja! Tény, hogy Boksics úr 1943 telén nem kevesebb mint kétvagonnyi húsárut sikkasztott! „Azt hiszi, hogy a Hanzával cseszett ki! Azt hiszi! Nekünk, kérem... minden egyes üzleti tevékenységünk biztosítva van! Ezt a disznót viszont felakasztják!” És valóban!... K. Steinglin a pasas szeretőjével látogatóba ment a pressvári dutyiba! A legjobb ruháját vitték magukkal. Értékes öltönyt, alsóneműt, nyakkendőt. „Most még elbúcsúzhatnak tőle!” – mondta a börtönigazgató. „Most még megtehetik!” Igen... Ott, a cellában hangzott el az a bizonyos mondattöredék: „Felkeltem!” És az a néhány elhangzott szótag esztendőről esztendőre hangsúlyosabbá vált. Napok múltak el, hetek, hónapok... Évek omlottak el szinte észrevétlenül. 1948 őszén – röviddel a selyma távozása után – K. Steinglin levelet kapott Kanadából. A néhai szélhámos ott erdészkedett. És magával vitte a szeretőjét is! „Ha azt hiszed, hogy a világ dolgai szokásokon és törvényszerűségeken nyugodnak, tévedsz! Az élet kereke pedig mindig ott akad el, ahol neki megfelel! A Hanzát nem lehetett megkárosítani, mert milliók védték az érdekeit! Így, ha felkötöttek volna, póre szeszélyből tették volna! Látod, feltámadtam! És végre boldog vagyok! Azt hiszem, megértettem az emberi élet értelmét! Most már tudom, mit is akarok... Semmi... semmi érdemlegeset... de azt a keveset... azt nagyon meg kell becsülni!” – ezt írta Boksics úr!

Háború! Háborús élőképek!

A lány betoppanása után meg-megkönyékezték őt e régi élmények!

– Az igazi történet...

Amit átélünk!

És amit végül is elfogadunk!

Mielőtt a kiközösítés szakadékaig eljutna, gondolta ismételten a vénember, elsődlegesen önmagával kell találkoznia az embernek. „Az értelem galambjai íme, a hosszú út után majd le szállanak a reáliák kötömbjeire!”

Szombat volt. 1968. február harmadika.

Steinglin nagy körültekintéssel főzéshez-sütéshez lát. Gazdagon dúsított tyúkhúslevest főz. Déligyümölccsel bélelt és takart, tejszínnel leöntött halat süt – hasábburgonyával! És, persze, legszívesebben italt bontana!

Csakhogy a lány nem kedveli a bort, sem a pálinkát!

Fedorka a súlyos drapériákkal elsötétített vendégszobában aludt. Pihennie kell! – gondolta a vénember. Aludnia! Kialudnia magából a megpróbáltatásokat. Az életének szennyét! Aludnia, és elmúlasztania az élet terheit...

Aludni, Fedorka Hovorková!

Ő volt az új, a valószínűtlenségi fordulat médiuma K. Steinglin életében.

Pihennie kell!

S ha felébred, majd elbeszélgetnek. S az a hosszú-hosszú párbeszéd bizonyos töredékei majd emlékeztetik K. Steinglint a korábbi lelki és tudati haladására! A párbeszéd...! – amelyre mindkettejüknek nélkülözhetetlen szükségük van! A lelket-szellemet huzatóló párbeszéd!

Csakhogy a lány jószerint átaludta a szombatot és a vasárnapot.

K. Steinglin rendszeres időközökben felkeltette őt. Főtt ételt vitt a vendégszobába.

De Fegyka csak ímmel-ámmal evett egy keveset.

Hétfőn reggel mégis fáradtan-zúzottan ébredt. Steinglin pedig hiába mutatta a boltból hozott pakkot.

– Rendes vagy, papa! De ahová én készülök, ott nincs ok a páváskodásra...

– Hát mégis?! Mégis elmegy?! – kérdezte a vénember.

– Rendes voltál hozzám. De nekem... nekem más...

– Rendben... – mondta K. Steinglin. – Elkísérem!

– Nem, papa! Ha lehetetlenül nézek is ki, azért egészen tűrhetően érzem magamat!

Steinglin pénzt adott útravalóként.

– Majd gondolok rád, papa! – mondta Fedorka. – Ezt a bugyrot pedig vidd vissza a boltba... Az az asszony... visszaadja...

Steinglin:

– Legalább néhány holmit válasszon ki magának!

A lány néhány ruhadarabot egy táskába gyömöszölt, majd kezét nyújtva elköszönt az öregembertől.

A háború!

A bennünk vakuló és újrateremtődő megszállottságaink!

Ismerős forrásvidékek!

Tűzfészkei az önközpontúságnak!

A lány már eltűnt K. Steinglin szeme elől. A magánvilága ismételten tágassá lett, áttekinthetővé s meddővé... Ugyanakkor ebből az újszerű kristályosságból hiányzott a korábbi idők meghitt hangulata.

Egy magasabbrendűségi beavatkozás elszenvedőjévé vált a vénember, de nem tudta: mivégre!

Hallotta az autóbusz érkezését, amint robogásával kettéhasította a csöndet. Az autóbusz! – amely a falu derekán kiteljesedő Központi téren megfordul, s elhagyja Illény községet. S az ittmaradót csakúgy, mint évtizedekkel ezelőtt, alacsonyabb rendű érzés gyötri. Az ideteremtetett önkénelenül is önvédelmet gyakorolna!

A motor zúgása még remegtette a földet. Aztán fokozataosan elhalt a zaj. A föld magára vonta áttetsző tülljét. A délelőtt pedig befogadta a nap sugarait. Steinglin megborzongott a reá köszöntő szabadságtól.

Az élettere hangulatot váltott. Egyszeriben minden-minden megváltozott. A pajta közelében a halom alatt nyugovó fegyverek némasága csakúgy a steinglini tehetetlenségre és beteges kifinomultságára vallott, mint a lánynak vásárolt ruhák halma. És mindaz, ami megtörtént, Steinglin számára érthetetlen volt és valószínűtlen. Néhány nap. Néhány órácska. Sötétlő idő-katakombák. S egy másik időtérbe áthúzó-dó történet... amelyet sem megérteni, sem elemeire bontani nem lehet! Egy esztendő, kettő, három... És Steinglin elfeledi a lány nevét! Fegyka valahai látogatása pedig elvegyül a steinglini univerzumban! De lesznek éjszakák... és hajnal előtti órák, amikor a vénember éberén hallgatózik... Steinglint az eshetőség fuvalma érinti majd. Mintha hangokat... hangokat-neszezést hallana! Kivár egy ideig. Aztán... Minden elcsitul benne. „Élni! És időben meghalni?!” Borbíró Évát úgy szerette, ahogyan Istent szeretheti az ember. De Vadamasz Máriát nem így szerette! És nem így szerette Böhme úr nejét! Ám potosan így közelített a lányhoz is! Csakhogy az az Élő Ajtó

zárva, bezárva maradt Steinglin odaadása előtt... „Élni?! És hűséget lihegni önmagunknak?!”

„Március! A föld kérgét fagy pörköli. A föld fel-színe hamuszürke. Szürke házak sora. Halálfes-ték a tegnap még élő arcokon! A te márciusod ez, Steinglin! Éretted ez a világégés! Idő. Kanyargó utak a kiközösítésekig. Feleselő látóhatárok. Megadod magadat a jelennek. Az átmeneti időszakasz perverziójának. A szemed! Halottak. A tagjaid! Te?! Te nem halhatsz meg! Tartasz az egyetlen, nagyon is elképzelhető létátadástól. Ugyanakkor a mélységes előérzet, hogy túljutsz majd az akadályokon. Március...

A fagy kékje-szürkéje befogja a takarulatokat. Egy óra?! Kettő?! A megszálló hadsereg majd el-foglalja az utolsó négyzetkilométereket is! A Ha-lál közelsége. A lét csahos panaszai. A fagytól megroppantott tájék. A tiéd ez a megszégyenített ország; földi éden?! Vajon maradt-e még benned valamicske a néhai emberből?! Az élet?!

Szemed előtt a Kárpátok vonulatai. Régi-ko-pott domborulatok. Utak. Szoroskák.

Teherautóval ereszkedtek alá. S a sofőr:

– Végzárd városka! Járt már ott?!

Steinglin reá mosolyog:

– Békeidőben, uram!

– A jó borok és a szép nők városa!

Aztán nincs is több szó. Milyen nap. Milyen hónap. Hűvös fuvallat. A tanyákat mindenkép-pen el kell érnetek... A parasztoktól elszedni a vá-góállatokat. S egy rejtett völgybe terelni őket... A megszálló hadsereg néhány órán belül ideérhet!

– Járt már erre?!

A hegy lábánál tanyasi ház. Tűzfalas, zsin-dellyel fedett hosszú-hosszú épület. Mögötte is-tállók. Széna- és szalmaasztagok. Egy asszony szaporázik felétek. A ruhája véres. A lábszárán

patakzik a vére. Az arca sötétülőben, amikor a kabinba emelitek. „Holnapra vártuk őket! Este még odábbállhattunk volna! De az Isten sosem kegyelmez! Már kilenc órakor elfoglalták a tanyát... Részegek... Az istálló padlásán húztam meg magamat... s a réseken át láttam, hogy másszák az üszőinket! Úristen! A mi állatainkat! Aztán... hallottam, hogy az udvaron megölték a nagyapót...”

– Megsebesült... – mondja a sofőr. – Van itt kórház?!

– Háborúság, uram! Mind meghalunk! Addig-addig... aztán mind... elmegyünk... Én még ma meghalok, uram... Ötvenhét esztendő vagyok, és még ma... Érti?!

Az út szegélyén tört szárnyú galamb. S egy ragadozó időközönként utánakap. „Játszik a hóhér! Játszik!”

– Részegek?! Azt mondja, részegek?!

– Hallottam a nagyapó rimánkodását... – mondta az asszony. Aztán mintha mélyebbre süppedt volna az ülésen.

A város! A közeli Végzárd városka!

Talán még megmentik!”

„Idegen világ. Idegen. Rideg. Nyirkos. És falak. Amerre fordulsz, falak vesznek körül. Tegnap élő, tegnap reménykedők! És fal! Melletted, mögötted. Előtted. Oldalvást. Összeomló életek falai! Szinte fel sem neszelsz az elhasználódottan bomló világra. Mintha a te életed másutt lenne! Már-már nem is jut el a tudatodig az értelmetlenül csatangoló, nyikori kérdőjelek látványa!

Tavasz! A te tavaszod ez, Steinglin!

A te márciusod-áprilisod!

Az idegen hadsereg kisvártatva eléri Pressvár városát. Nem adhatod fel. Szűk utcákon, sika-

torokon, tárt udvarokon egy háromszázas csordát kell átterelnetek. Belopni a majdani élelmet a város falai közé... A kórház... A kórház udvaráig el kell jutnotok! Háború! A feszélyezettség... a kétségbeesett ember erőtartaléka tette kényyszerít...

A Halál kosarába lopni naponta az életet!

Háború! Aztán... ezt is túléljük... Pontosan úgy, mint a filmekben! A legfontosabb, hogy az embert ne terítse le az egykedvűség... Mert akkor... akkor... Egyszerűen rádöbbsz, hogy igazából már minden elveszett...!

Út. A városon át. S amikor feltűnik a kórház ormóttan épületének egy része: megremegsz! A cél közelsége és ugyanakkori valószínűtlenségének hatása megvallhatatlanná válik még évtizedek múltán is.

Aztán felcihelődsz az igazgatói irodába.

– Szép munkát, igazi nagyszerű munkát végeztek, Steinglin úr! – mondja a főorvos. Az ablakon túl kopár fák ágbugai! – Kérem, fogyasszon el velem egy gyűszűnyi konyakot!

S amint az asztalhoz közelítene, az udvaron megszólalnak a gépfegyverek.

– Már ölik őket... – mondja. – Mármint a verbajos hadikurvákat...

Steinglin értetlenkedve nézi őt.

A főorvos:

– Végzárd környékén fogták el őket... Húsz-huszonkét éves lányok... Összeszedtek mindenféle nyavalyát... Háború... A leggyorsabb és leghatásosabb gyógykezelés pedig ez...! – hüvelykujját megfeszítve a helyiség padlója felé szúr.

K. Steinglin pedig nézi-nézi őt!"

– Csakis egyetlen történetünk van!

Az emberi bűvópatak-lét története!

VAJKAI MIKLÓS
DÖGÖLJ MEG IDŐBEN!

Kiadta a Nap Kiadó, Dunaszerdahely, 2003

P. O. Box 72. Dunajská Streda

Felelős kiadó: Barak László

Felelős szerkesztő: Kulcsár Ferenc

Borítóterv: NAP Kiadó

Nyomdai előkészítés: Mészáros Angelika

Nyomta: Valeur Kft., Dunaszerdahely

ISBN: 80-89032-34-6